

IDRÆT I GRØNLAND

Status, udfordringer og udviklingspotentialer

Rapport / November 2015

Trygve Laub Asserhøj & Peter Forsberg

Idrættens
Analyseinstitut

IDRÆT I GRØNLAND

STATUS, UDFORDRINGER OG
UDVIKLINGSPOTENTIALER

Titel

Idræt i Grønland – status, udfordringer og udviklingspotentialer

Forfattere

Trygve Laub Asserhøj og Peter Forsberg

Øvrige bidragydere

Aline van Bedaf og Henrik H. Brandt

Rekvirent

Grønlands Idræts-Forbund

Layout

Idrættens Analyseinstitut

Forsidefoto

Idrættens Analyseinstitut

Print

Mercoprint Digital A/S

Udgave

1. udgave, København, november 2015

Pris

Rapporten kan bestilles i trykt udgave hos Idrættens Analyseinstitut, pris 200,00 kr. inklusive moms, eksklusiv forsendelse. Rapporten kan downloades gratis i vidensbanken på www.idan.dk

ISBN

978-87-93375-21-5

978-87-93375-22-2 (elektronisk)

Udgiver

Idrættens Analyseinstitut

Kanonbådsvej 4 A

DK-1437 København K

T: +45 3266 1030

E: idan@idan.dk

W: www.idan.dk

Gengivelse af denne rapport er tilladt med tydelig kildehenvisning.

Indhold

Forord	7
Resumé	9
Anbefalinger	21
Kapitel 1: Baggrund	26
Befolkningen i Grønland	26
Sport, motion og sundhed i befolkningen	27
Udviklingen af organiseret idræt i Grønland	27
Kapitel 2: Økonomi og faciliteter til idræt	31
Kommunernes støtte til idræt	32
Idrætsfaciliteter i Grønland	37
Afrunding	43
Kapitel 3: Foreninger og frivillighed	46
Idrætsforeningernes største udfordringer	46
Medlemmerne	47
Økonomien	50
De frivillige	54
Faciliteter	62
Afrunding	68
Kapitel 4: Børn og unges idrætsvaner	71
To spørgsmål om idrætsdeltagelse	71
Hvor mange dyrker sport/motion?	72
Indflydelsen fra andre faktorer	73
Hvilke aktiviteter dyrker børn og unge?	75
Hvor ofte og hvornår på året dyrker børn og unge sport/motion?	78
Hvordan er børn og unges sport/motion organiseret?	80
Foreningsaktive børn og unges opfattelse af deres idrætsforeninger	82
Faciliteter til sport/motion	87
Motiver og barrierer for en idrætsaktiv hverdag	93
Sport i medierne	96
Kapitel 5: Voksnes idrætsvaner	98
Hvor mange dyrker sport/motion?	98
Indflydelse fra andre faktorer	100
Hvilke aktiviteter dyrker de voksne?	102

Hvordan er voksnes sport/motion organiseret?	106
Foreningsmedlemskab og frivillighed	107
Faciliteter til sport/motion	110
Motiver og barrierer for en idrætsaktiv hverdag	114
De største værdier ved sport/motion	117
Litteratur	119
Bilag A: Foreningsundersøgelsens metode og datagrundlag.....	122
Bilag B: Børne- og ungeundersøgelsens metode og datagrundlag	124
Bilag C: Voksenundersøgelsens metode og datagrundlag	125

Forord

Idrættens Analyseinstitut har i løbet af 2015 gennemført den hidtil mest omfattende undersøgelse af idræt i Grønland. Undersøgelsen er rekvireret af og gennemført i samarbejde med Grønlands Idræts-Forbund (GIF), som løbende har benyttet udvalgte resultater i forbundets samtidige arbejde med strategiudvikling.

Undersøgelsen belyser idrættens status, udfordringer og udviklingspotentialer fra flere vinkler. Faciliteter/økonomi, foreninger/frivillighed og idrætsvaner i befolkningen udgør de tre delundersøgelser, som hver især er baseret på omfattende datamateriale.

Denne rapport præsenterer undersøgelsesnes samlede resultater og analyser i detaljer. De vigtigste resultater og anbefalinger til udvikling af idrætten i Grønland er samlet i rapportens indledende resumé. Resuméet og anbefalingerne findes også i et selvstændigt, printet hæfte på grønlandsk og dansk og kan desuden downloades gratis på Idrættens Analyseinstituts hjemmeside: www.idan.dk. Denne rapport kan også downloades gratis samme sted.

Efter resume og anbefalinger følger i kapitel 1 et kort baggrundskapitel om demografien og idrættens historiske udvikling i Grønland. Kapitel 2 om økonomi og faciliteter til idræt præsenterer en kortlægning af samtlige idrætsfaciliteter i Grønland samt en beskrivelse af de økonomiske midler til idræt.

Kapitel 3 om foreninger og frivillighed beskriver idrætsforeningerne og deres udfordringer med særligt fokus på frivilligheden i foreningsidrætten.

Endelig tegner kapitel 4 og 5 detaljerede billeder af idrætsvanerne blandt henholdsvis børn og unge (9-16 år) og voksne (16 år+).

Spredt igennem hele rapporten optræder små perspektiverende bokse med sammenligning af grønlandske og danske forhold.

I rapportens bilag findes en grundig beskrivelse af undersøgelsesnes metoder og datagrundlag. Desuden er de forskellige spørgeskemaer samt data bag facilitetskortlægningen overdraget til GIF. Således er forudsætningerne til stede, for at GIF eller andre interessenter i idrætten i fremtiden kan lave lignende undersøgelser og skabe værdifuld viden om udviklingstendenserne på området.

Arbejdet med at indsamle den viden, som denne rapport beskriver og bygger på, har været meget omfattende og bragt rapportens forfattere rundt i store dele af landet, på besøg i faciliteter og foreninger, til interviews med ildsjæle og kommunale konsulenter og til fokusgruppeinterviews med helt almindelige unge og voksne mennesker i Grønland.

Fra forfatterens side skal lyde en stor tak til de mange imødekommende bidragydere til rapporten – heriblandt også de over 1.300 personer, der har besvaret undersøgelsens spørgeskemaer.

Også stor tak til GIF's bestyrelse og sekretariat og særligt Nuka Kleemann, Carsten Olsen, Aviaaja Geisler og Tupaarnaq Kreutzmann for stor gæstfrihed og godt samarbejde.

Ligeledes en tak til kollegerne på Idrættens Analyseinstitut for bistand og sparring i processen.

København, november 2015

Trygve Laub Asserhøj og Peter Forsberg
Hovedforfattere til rapporten

Idrættens Analyseinstitut

Resumé

Hvor mange er idrætsaktive i den grønlandske befolkning?

Hvilke udfordringer oplever idrætsforeningerne?

Hvad er de største ønsker på facilitetsområdet?

Hvordan kan idrætten i Grønland udvikle sig i en positiv retning?

Der er mange udfordringer i grønlandsk idræt. Udfordringerne bliver ikke mindre i lyset af faldende medlemstal i idrætsforeningerne, dalende befolkningstal, flere ældre borgere og generelle udfordringer med folkesundheden.

Idrætten rummer potentialet til at gøre en positiv forskel på mange områder. Men hvis idrættens store potentiale skal blive til reel udvikling, kræver det håndfast viden om idrættens status og forudsætninger og naturligvis hårdt arbejde fremadrettet fra idrættens side. På den baggrund har Grønlands Idræts-Forbund (GIF) i 2014 bedt Idrættens Analyseinstitut gennemføre en større undersøgelse af idrætten i Grønland for at skabe grundlag for et sideløbende arbejde med strategiudvikling.

Undersøgelsens datamateriale

Facilitetskortlægning: Der er skabt en database over samtlige kendte idrætsfaciliteter i Grønland på baggrund af B-nr.-registre, kommunalplaner og interviews med kommunale kultur- og fritidskonsulenter.

Foreningsundersøgelse: Spørgeskema henvendt til alle foreninger under GIF med 66 besvarelser. Herudover interviews med 25 foreningsrepræsentanter fra hele landet.

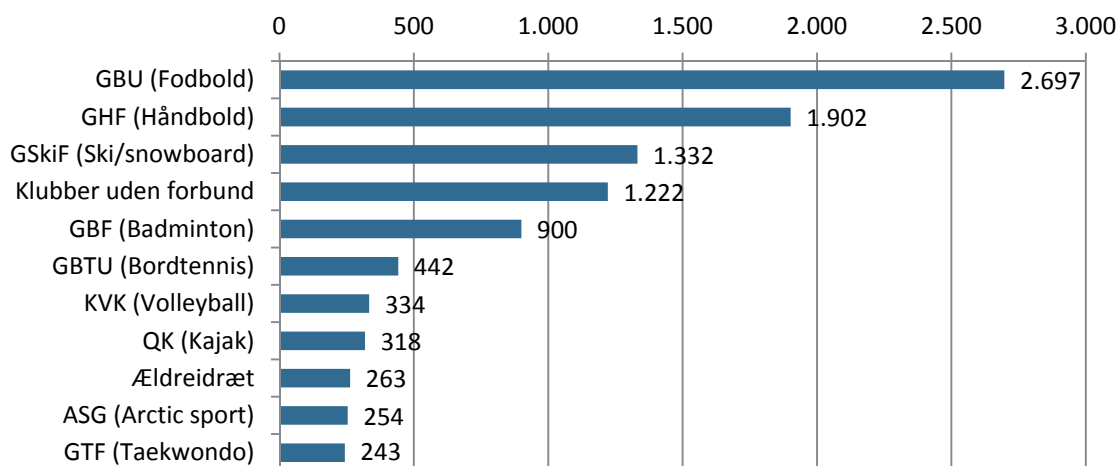
Idrætsvaneundersøgelser: Analyse af befolkningens idrætsvaner gennem interviews og baggrundsresearch samt et spørgeskema blandt børn fra 4. til 10. klasse i byskoler (378 besvarelser) samt et spørgeskema blandt 2.419 tilfældigt udvalgte voksne over 16 år (863 besvarelser).

Baggrund

Idrætten i Grønland er som naturen i landet: Der er store muligheder og barske forhold på samme tid.

De frivillige idrætsforeninger er centrale aktører i idrætten og hjemsted for især mange børn og unges aktiviteter. GIF havde i 2014 i alt knap 10.000 aktive medlemmer, hvoraf halvdelen var mellem 0 og 18 år. Fodbold og håndbold er de største foreningsidrætter.

Figur 1: Aktive medlemmer i GIF's specialforbund

GIF og de tilknyttede ni specialforbund, ældreidrætsforeninger og andre idrætsforeninger uden specialforbund modtager på forskellig vis støtte fra det offentlige.

I 2014 tildelte offentlige kasser i alt ca. 88,5 mio. kr. i fast støtte på idrætsområdet:

- Ca. 7,8 mio. kr. fra finansloven til GIF/Elite Sport Greenland
- Ca. 15,8 mio. kr. fra Grønlands andel i tips- og lottoomsætningen i Danske Spil A/S til GIF/Elite Sport Greenland
- Ca. 64,8 mio. kr. fra de kommunale budgetter

GIF og Elite Sport Greenland fordeler de fleste midler videre til specialforbundene. De kommunale midler går til tilskud til lokale foreninger, til foreningernes transport samt til drift af idrætsanlæg (og for en mindre dels vedkommende også til drift af andre typer anlæg, såsom forsamlingshuse).

Herudover er der bevilget særskilt støtte fra finansloven og Kommuneqarfik Sermersooq til afholdelse af Arctic Winter Games i Nuuk i marts 2016 (i alt ca. 45 mio. kr. i perioden 2012-2016).

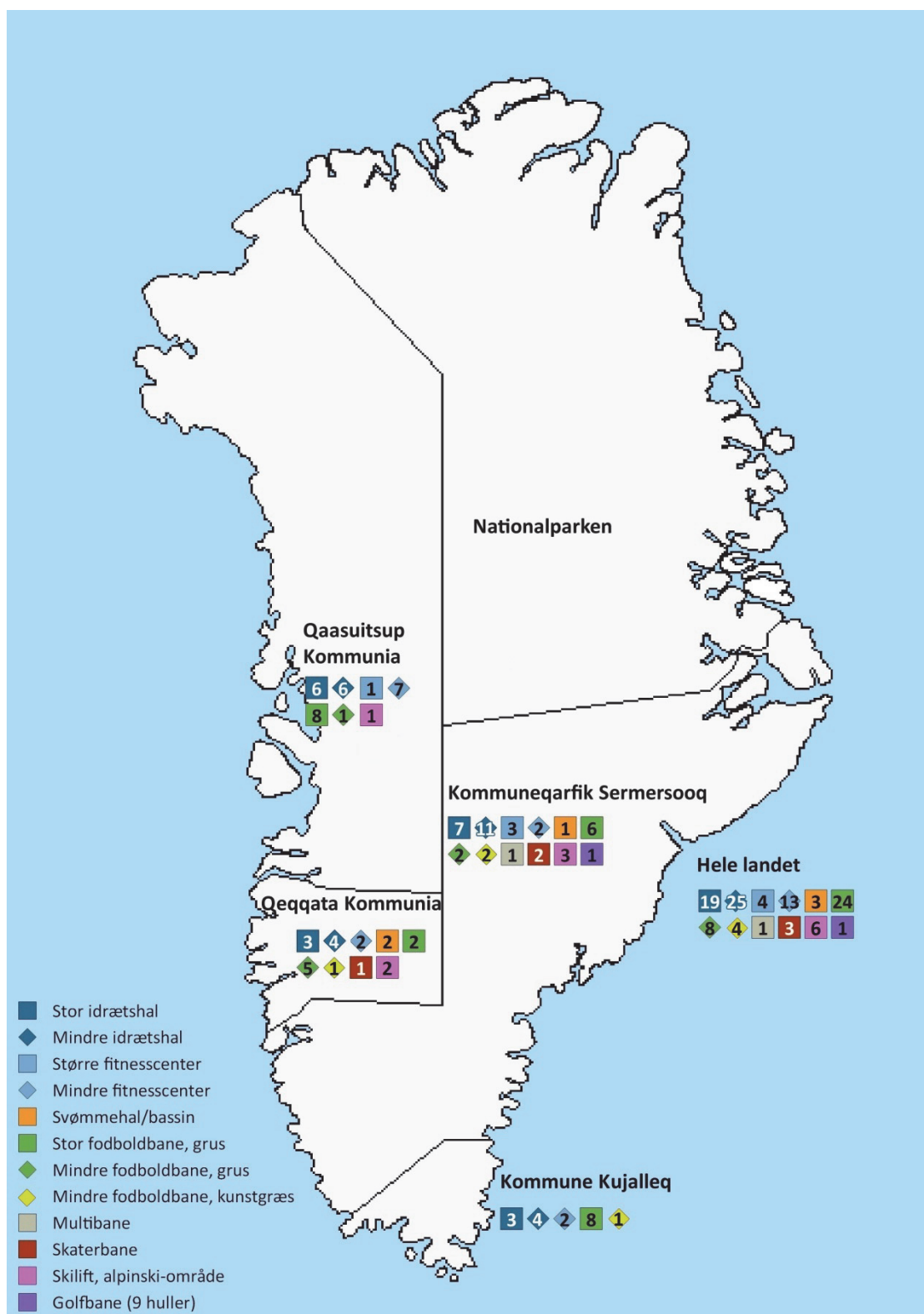
Faciliteter til idræt

Facilitetskortlægningen viser, at der er væsentlige forskelle på, hvilke faciliteter de forskellige bygder og byer i de fire kommuner har til rådighed. Faciliteternes vedligeholdelse og stand er ikke kortlagt systematisk i denne undersøgelse, men fra observationer og interviews kan det konstateres, at der er stor forskel på vedligeholdelsen af faciliteterne imellem.

- Indendørs haller eller gymnastiksale findes i alle byer og også i en del bygder. I alt er der 19 store idrætshaller (med plads til håndboldbane) og 25 mindre haller/gymnastiksale i Grønland.

- I mange indendørs haller er der tilknyttet mindre fitness- eller motionsrum, som folk kan købe adgang til. Der findes i alt 13 – flest i Qaasuitsup Kommunia. Herudover findes der fire større fitnesscentre, hvor det er muligt at træne på hold med instruktør – tre af dem ligger i Nuuk.
- Svømmefaciliteter er der tre af i Grønland – i Kangerlussuaq, Sisimiut og Nuuk.
- Kunstgræsbaner er ny type facilitet på Grønlands idrætslandkort. Der findes mindre kunstgræsbaner i Maniitsoq, Nuuk, Paamiut og Qaqortoq.
- Der er seks steder med skilifter og mulighed for alpinski i landet, men nogle steder mangler de vedligeholdelse og er ikke i brug.
- I næsten alle bygder og byer findes der større eller mindre grusbaner til fodbold. Men mange af disse bruges også undertiden til opbevaring, skrald eller er oversvømmede, når ikke de er dækket af sne.
- Endelig findes en række særlige faciliteter i Nuuk, såsom golfbane, multibane og skaterbane (findes også i Sisimiut).

Figur 2: Idrætsfaciliteter i hele Grønland

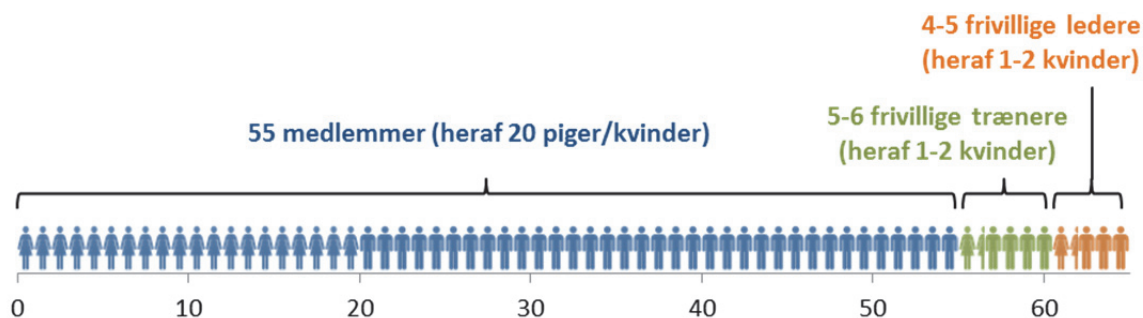

Idrætsforeningerne

I den seneste opgørelse fra 2014 havde GIF 131 medlemsforeninger fordelt på ni specialforbund, ældreidrætsforeninger og andre idrætsforeninger uden specialforbund. Ifølge forbundet glemmer en del foreninger desuden at registrere sig selv og deres medlemmer.

Foreningsundersøgelsen viser, at den typiske idrætsforening i Grønland har 55 medlemmer og fem-seks frivillige trænere, samt fire-fem frivillige ledere.

Figur 3: Medlemmer og frivillige i den typiske idrætsforening

Kønsfordelingen blandt idrætsforeningernes medlemmer er temmelig skæv. Kun godt en tredjedel af de aktive medlemmer i idrætsforeningerne er piger eller kvinder, og det samme gør sig gældende blandt de frivillige:

- 20 af 55 medlemmer i den typiske idrætsforening er piger/kvinder.
- Tre af ti frivillige trænere og ledere i den typiske idrætsforening er kvinder.

Faciliteter og frivillige er foreningernes største bekymringer

Tre ud af fire idrætsforeninger i foreningsundersøgelsen siger, at de generelt ser positivt på fremtiden. Men nogle bekymringer går igen, når man spørger formændene i foreningerne.

Det handler især om disse tre ting i nævnte rækkefølge:

1. Adgang til gode faciliteter
2. Rekruttering af tilstrækkeligt med frivillige
3. At få økonomien til at løbe rundt

Det er ikke umiddelbart overraskende, at netop disse bekymringer fylder mest i idrætsforeningerne. Idrætsforeningerne er nemlig afhængige af engagerede frivillige, der organiserer aktiviteter, og foreningerne har brug for passende faciliteter til at dyrke deres aktiviteter. Derfor er det foreningernes første prioritet og bekymring, hvis faciliteter eller frivillige mangler.

Særlige udfordringer i Grønland

Selvom idrætsforeningernes bekymringer på sin vis er universelle og de samme i mange andre lande, gør specielle grønlandske forhold tilværelsen særligt udfordrende for en stor del af idrætsforeningerne:

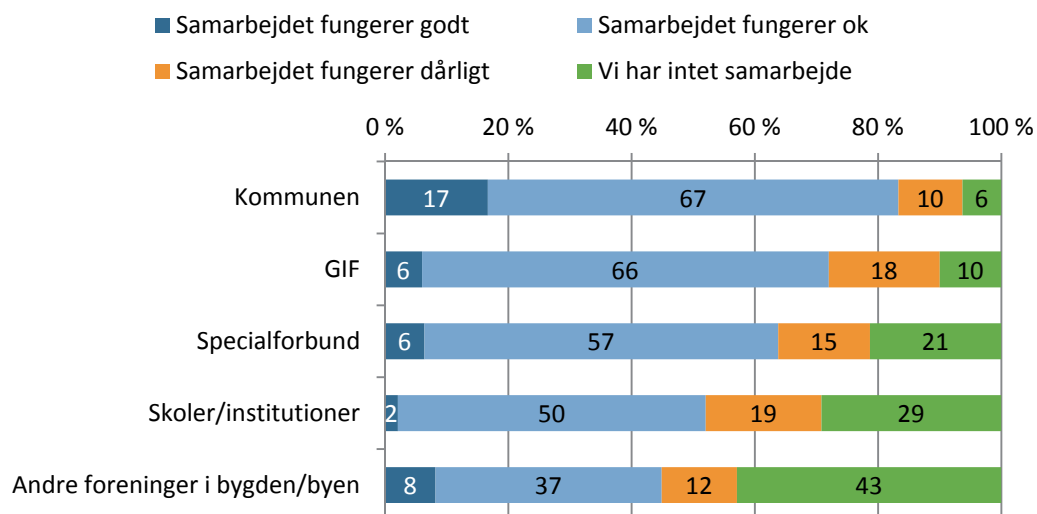
- Næsten alle idrætsforeninger ønsker at benytte indendørs halfaciliteter til deres aktiviteter. Især de mange fodboldspillere fylder meget i hallerne i Grønland i forhold til mange andre lande, hvor der er bedre adgang til udendørs faciliteter.
 - Ca. otte ud af ti foreninger benytter indendørs halfaciliteter, og lige knap halvdelen af dem mener, at der er for få faciliteter i lokalområdet.
- Mange foreninger peger på, at mangel på egnede kursustilbud til frivillige er en særlig barriere for rekruttering og fastholdelse af frivillige i Grønland.
 - Næsten alle idrætsforeninger siger, at deres frivillige er interesserede i kurser, men kun hver tredje foreninger mener, at der er relevante kurser og uddannelses tilbud til rådighed.
- Det er meget dyrt at rejse i Grønland, og det er en stor udfordring og udgiftspost for mange foreninger at skaffe penge til at deltage i konkurrencer, der forudsætter, at medlemmerne rejser (f.eks. GM).
 - Idrætsforeninger, der deltager i konkurrencer med nødvendig rejsevirk-somhed, har typisk rejseomkostninger for mindst 100.000 kr. årligt, og 78 pct. af foreningerne med rejseomkostninger mener, at det er blevet sværere at skaffe penge til rejser inden for de seneste fem år.

Samarbejdsvanskeligheder mellem idrætsforeninger

I foreningsundersøgelsen er der tydelige tegn på, at der mange steder er udfordringer med foreningernes indbyrdes samarbejde:

- Idrætsforeningerne er væsentligt bedre til at samarbejde med kommunen end med hinanden.
- Fordeling af tider i indendørs faciliteter kan skabe lokale samarbejdsudfordringer.
- Personkonflikter kan vanskeliggøre og ødelægge samarbejde.

Figur 4: Hvordan fungerer foreningernes samarbejde generelt med disse andre organisationer/institutioner?

Kommunen er den samarbejdspartner, som flest idrætsforeninger har et fungerende samarbejde med. I alt 84 pct. af foreningerne i undersøgelsen har et samarbejde med kommunen, som fungerer godt eller ok. Kun 45 pct. af foreningerne har et fungerende samarbejde med andre foreninger i bygden/byen, som de kommer fra – og kun 8 pct. af foreningerne kan forklare det med, at de er den eneste idrætsforening i bygden/byen.

Samarbejde med kommunen og andre idrætsforeninger kan være særligt vanskeligt, når man skal finde frem til en fordeling af adgangen til indendørs halfaciliteter. Kun godt halvdelen af foreningerne er tilfredse med samarbejdet i forbindelse med fordeling af halvtid.

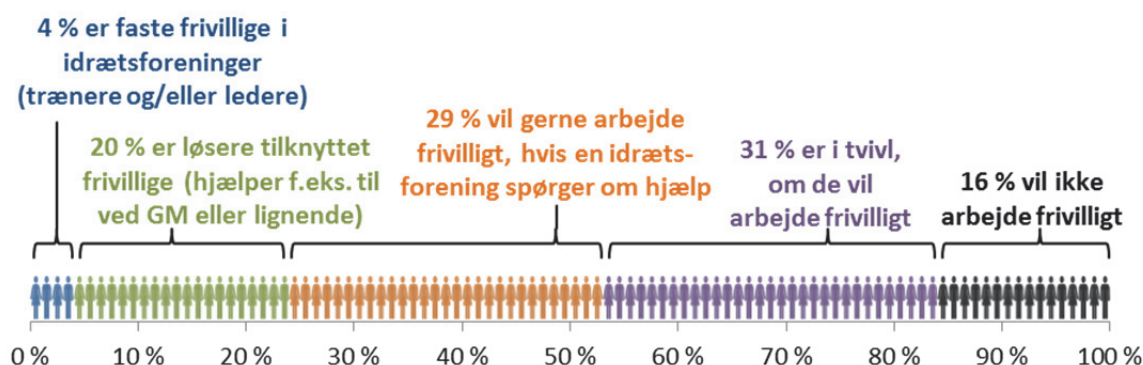
En del foreningsrepræsentanter nævner i interviews, at tidligere konflikter og dårlig kemi imellem enkeltpersoner har været med til at vanskeliggøre lokalt samarbejde mellem visse idrætsforeninger. Det er en selvsagt en særlig udfordring, når der i forvejen kun er få andre idrætsforeninger i de forskellige bygder og byer at samarbejde med. I sidste ende kan det begrænse mulighederne for de aktive medlemmer og for at iværksætte aktiviteter for nye målgrupper.

Mellem 1.300 og 1.600 faste frivillige ildsjæle i foreningsidrætten

De frivillige i idrætsforeningerne har særligt fokus i undersøgelsen. Groft sagt kan man skelne mellem to typer af frivilligt engagement i idræt:

- Faste frivillige ledere og trænere, som er en del af idrætsforeningernes daglige drift og aktiviteter.
- Løst tilknyttede frivillige, som hjælper til i forbindelse med særlige arrangementer.

Figur 5: Frivilligt arbejde i idrætten blandt voksne i Grønland

Der er relativt få faste frivillige ildsjæle i foreningsidrætten. I idrætsvaneundersøgelsen blandt voksne siger 4 pct., at de er faste frivillige ledere eller trænere. Det stemmer godt overens med, at der ifølge foreningsundersøgelsen er ca. ti frivillige i den typiske idrætsforening i Grønland. I en samlet vurdering anslås antallet af faste frivillige i foreningsidrætten i Grønland derfor at ligge mellem 1.300 og 1.600.

Til gengæld er der rigtig mange løst tilknyttede frivillige, som hjælper til i forbindelse med afvikling af konkurrencer, indsamlinger eller andre enkeltstående arrangementer. Endelig siger en stor del af de voksne, der ikke på nogen måde arbejder frivilligt i idrætten, at de faktisk gerne vil hjælpe til, hvis en idrætsforening spørger dem. I alt hører 29 pct. af de voksne i idrætsvaneundersøgelsen til i denne gruppe.

Udfordringer med de frivillige

Rekruttering af tilstrækkeligt med frivillige er en af idrætsforeningernes største udfordringer. Der er mange bud på, hvorfor det er svært at rekruttere frivillige. Heldigvis har en del foreninger også gode erfaringer på området.

”Det er yderst vigtigt at have et godt samarbejde med forældre og inddrage dem i initiativer.”

Foreningsleder fra Kangaatsiaq

”At have løbende kontakt til de frivillige er en god metode til at fastholde dem.”

Foreningsleder fra Nuuk

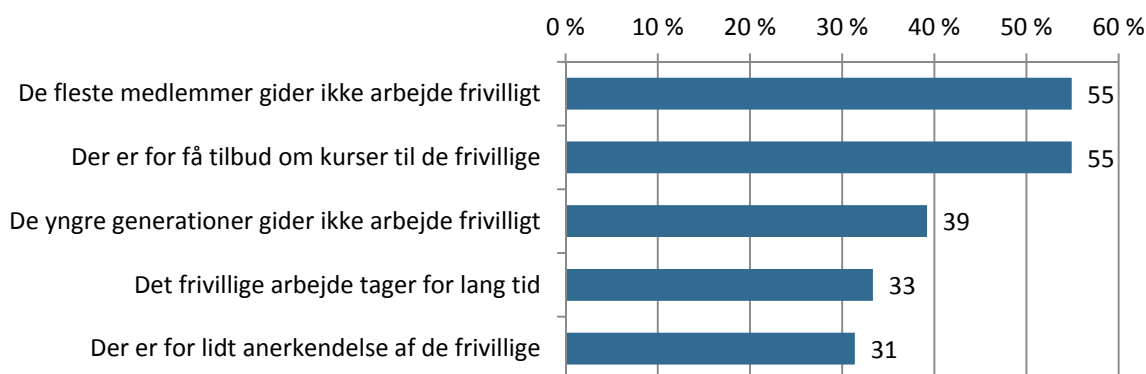
Alt i alt lader det faktisk til at gå en lille smule fremad med det samlede antal faste frivillige i foreningsidrætten i Grønland:

- 37 pct. af foreningerne i undersøgelsen har fået flere frivillige inden for de seneste fem år.
- 43 pct. af foreningerne i undersøgelsen har det samme antal frivillige som for fem år siden.

- 20 pct. af foreningerne i undersøgelsen har fået færre frivillige inden for de seneste fem år.

Men udfordringer er der ikke desto mindre nok af, når foreningerne forsøger at rekruttere og fastholde frivillige ledere og trænere. Ifølge foreningerne handler det især om manglende lyst til at arbejde frivilligt og om manglende kursustilbud til de frivillige.

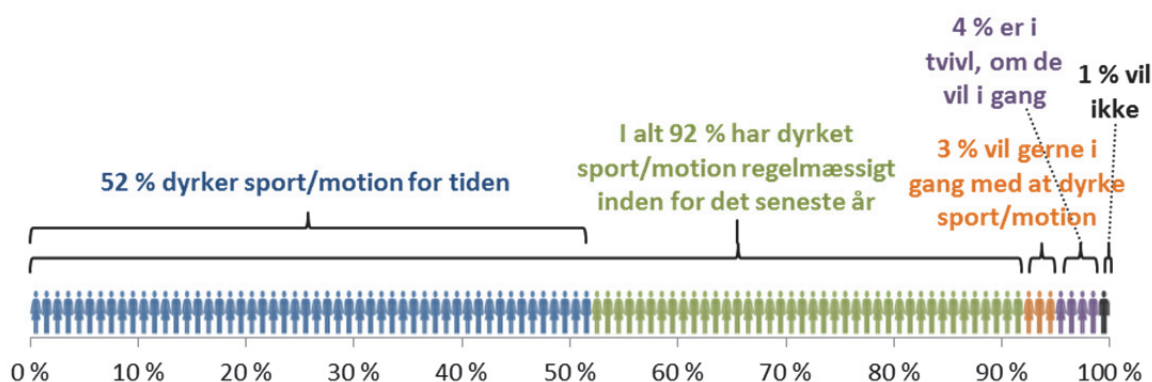
Figur 6: Hvad gør det vanskeligt for foreningerne at rekruttere og fastholde frivillige?

Sport/motion blandt børn og unge (9-16 år)

I idrætsvaneundersøgelsen blandt børn og unge er lige over halvdelen aktive for tiden (på undersøgelsestidspunktet: marts-april 2015), mens næsten alle har dyrket sport/motion regelmæssigt inden for det seneste år.

Figur 7: Deltagelse i sport/motion blandt børn og unge

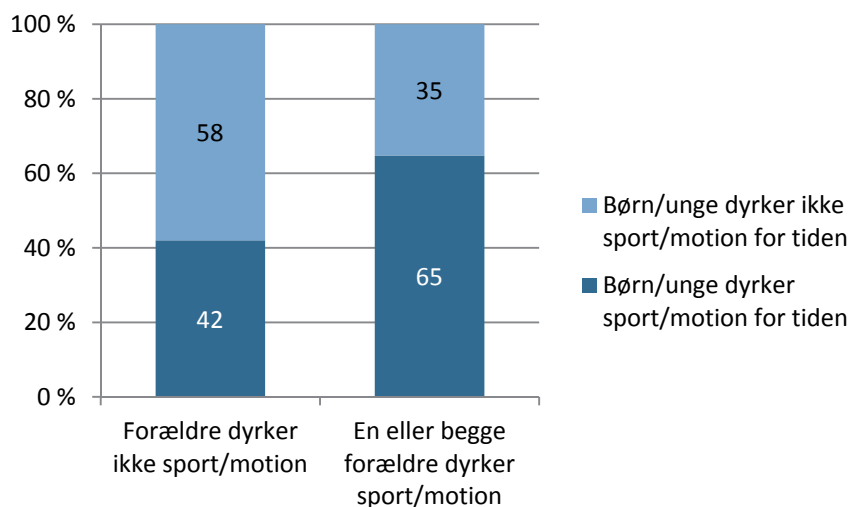

- Væsentligt flere drenge end piger dyrker sport/motion for tiden.
- Børn (9-13 år) og unge (14-16 år) er nogenlunde lige aktive.

Stor indflydelse fra forældre

Forældre har stor indflydelse på deres børns deltagelse i sport/motion. Hvis forældrene selv er aktive, er børnene med stor sandsynlighed også.

Figur 8: Forældre er en vigtig faktor for børn og unges idrætsdeltagelse

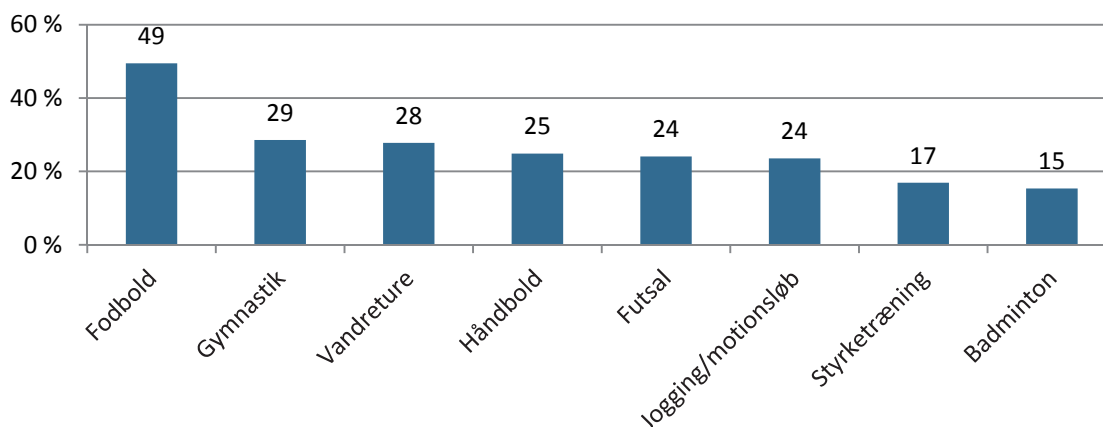

- Blandt børn fra hjem, hvor forældrene ikke dyrker sport/motion, er kun 42 pct. aktive for tiden.
- Blandt børn, der bor med forældre, hvor en eller begge dyrker sport/motion, er 65 pct. aktive for tiden.

Fodbold er størst blandt børn og unge

Hele 92 pct. af de adspurgte børn og unge har dyrket sport/motion inden for det seneste år. Fodbold er helt tydeligt den mest populære aktivitet.

Figur 9: Hvilke former for sport/motion har du dyrket regelmæssigt inden for det seneste år?

- Fodbold er klart mest populært blandt drenge, men er også den mest udbredte aktivitet blandt piger. To tredjedele af drengene og godt en tredjedel af pigerne har spillet fodbold inden for det seneste år. Også futsal er væsentligt mere populært blandt drenge end piger.

- Vandreture og håndbold er til gengæld lidt mere udbredt blandt piger end drenge.
- Styrketræning er især populært blandt de unge mellem 14 og 16 år.
- Mange af de mest populære idrætter blandt børn og unge finder sted indendørs. I alt to tredjedele af de aktive børn og unge dyrker sport/motion i indendørs halfaciliteter.

Flest er aktive på egen hånd

Størstedelen af de idrætsaktive børn er aktive på egen hånd. Det vil sige, at de selv arrangerer aktiviteterne og dyrker sport/motion alene eller med venner, når det lige passer – f.eks. spiller fodbold på vej hjem fra skole eller løber en tur. Idrætsforeninger og til en vis grad fitnesscentre/motionsrum er også populære steder for børn og unge at være aktive.

- Knap halvdelen af de idrætsaktive børn og unge er aktive i idrætsforeninger – væsentligt flere drenge end piger.
- Ca. en femtedel er aktive som kunder i private centre – væsentligt flere unge end børn.

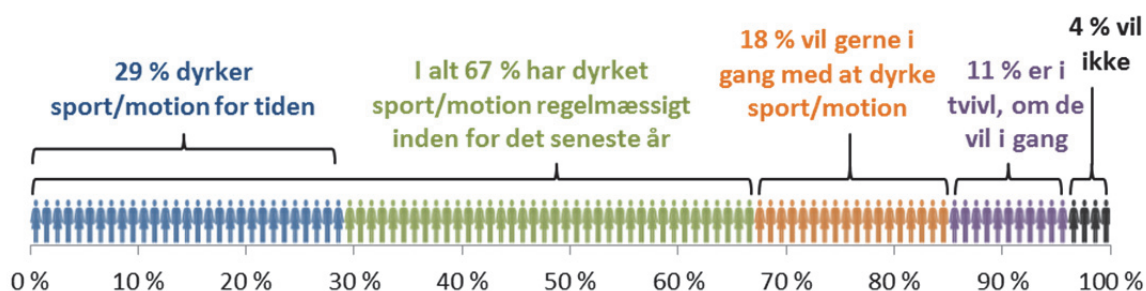
Foreningsaktive børn og unge er glade for deres idrætsforeninger

- 86 pct. af de foreningsaktive børn og unge har gode venner i deres idrætsforeninger.
- 78 pct. af de foreningsaktive børn og unge synes, at træneren er god. Hver fjerde synes dog, at træneren fokuserer for meget på de bedste, men kun meget få forlader deres foreninger pga. træneren.
- 57 pct. af de foreningsaktive børn og unge vil gerne dyrke flere forskellige former for sport/motion i deres idrætsforening.

Sport/motion blandt voksne (16 år+)

Deltagelsen i sport/motion er væsentligt lavere blandt voksne end blandt børn og unge. Kun ca. tre ud af ti voksne er aktive for tiden, mens to tredjedele har dyrket sport/motion regelmæssigt inden for det seneste år. Dette er en lav idrætsdeltagelse i forhold til mange andre lande.

Figur 10: Deltagelse i sport/motion blandt voksne

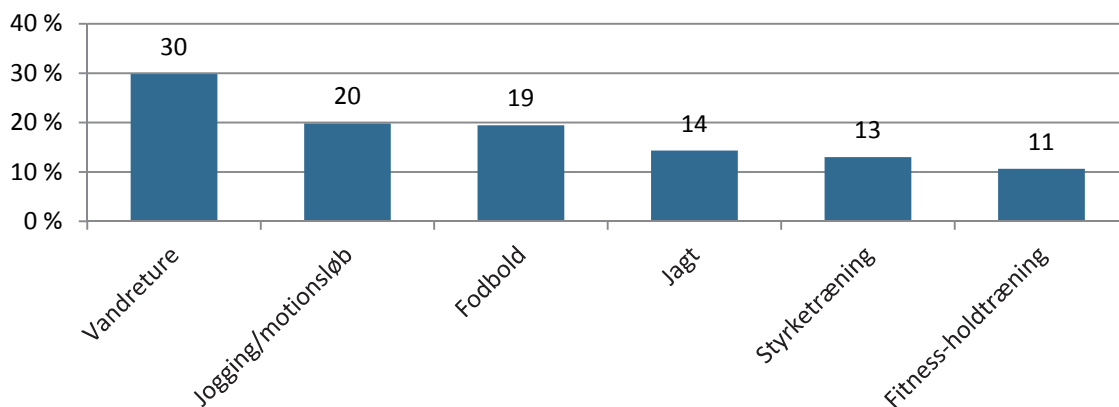

- Mænd og kvinder er aktive i lige høj grad.
- Idrætsdeltagelsen falder med alderen. Især efter 40-års-alderen er der væsentligt færre, der har været aktive inden for det seneste år.
- Uddannelse har stor indflydelse på idrætsdeltagelsen. Blandt voksne med kort uddannelse dyrker kun meget få sport/motion.

Voksne er især aktive i det fri

De mest populære idrætsaktiviteter blandt voksne er i højere grad motionsaktiviteter end egentlige sportsgrene.

Figur 11: Hvilke former for sport/motion har du dyrket regelmæssigt inden for det seneste år?

- Flere kvinder end mænd vandrer, løber og dyrker fitness.
- Væsentligt flere mænd end kvinder spiller fodbold og går på jagt.
- Otte ud af ti idrætsaktive voksne dyrker sport/motion på egen hånd, mens kun en tredjedel er aktiv i idrætsforeninger. Generelt er mænd overrepræsenteret i idrætsforeninger, mens der blandt de aktive på egen hånd eller i fitnesscenter/motionsrum er en overrepræsentation af kvinder.

- De aktive i idrætsforeninger er typisk aktive flere gange om ugen end dem, der er aktive på egen hånd.

Anbefalinger

På baggrund af alle tre delundersøgelser samlede resultater udleder rapportens forfattere en række anbefalinger til at udvikle idrætten i Grønland. Anbefalingerne henvender sig primært til GIF og idrætsforeningerne, men de er også i høj grad relevante for kommuner og andre aktører på idrætsområdet. I overskriftsform er anbefalingerne:

- Styrk det lokale samarbejde
- Sæt fokus på nye målgrupper
- Foreninger behøver ikke være de eneste udbydere af idrætstilbud
- Mere målrettet service til de frivillige i idrætsforeningerne
- Etablering af nye faciliteter – med omtanke
- Fremtiden: Indsamle og udveksle viden og ideer

Styrk det lokale samarbejde

Lige nu har foreningerne i GIF de medlemmer, som idrætsforeningernes tilbud henvender sig til. Hvis forbundet og foreningerne vil have flere medlemmer, er det nødvendigt at brede perspektivet langt mere ud og skabe en stærkere samarbejdskultur i foreningsidrætten, hvor man lokalt i byer og bygder skaber nye tilbud til bredere målgrupper og udvikler sig mere i fælleskab. Særligt i et land som Grønland med store afstande og relativt isolerede, små samfund kan foreninger have stor gavn af at samarbejde bedre lokalt, end tilfældet er i dag.

For at styrke det lokale samarbejde i foreningsidrætten, må både de lokale idrætsforeninger, specialforbundene og GIF tænke ud over den 'siloopdelte' specialforbundsstruktur, der præger idrætten i Grønland. Alle parter skal blive bedre til at udnytte idrættens samlede evner lokalt og udvikle mere tværgående initiativer med fokus på bredere målgrupper.

- GIF kan støtte lokalt samarbejde ved at have konsulenter fast knyttet til bestemte byer/områder. Lokale GIF-konsulenter kan gå forrest ved at samle idrætsforeninger til seminarer, hvor man drøfter lokale tværgående udfordringer og udviklingspotentialer. En sådan lokal GIF-konsulent kunne også være samlet talerør til kommunen og tovholder på fondsansøgninger, som er store opgaver at løfte for lokale frivillige ledere.
- En lokal konsulent og fælles seminarer kan skabe viden om, hvordan man bedst muligt supplerer GIF's nuværende 'road shows' og kurser med nye tværgående kursus- og uddannelses tilbud til de lokale, frivillige trænere og ledere.

"Der skal gennemføres kurser i foreningsdrift, hvis vi skal udvikle os."

Foreningsleder fra Aarluk

- Mange børn og unge efterspørger muligheder for flere forskellige idrætsaktiviteter i samme forening. Med en større grad af samarbejde mellem foreninger kan man skabe fælles tilbud, hvor det på tværs af alder, køn og idrætsgrene er muligt at prøve flere ting af – uden at skulle skifte forening. Således kan man potentielt fastholde flere børn og unge i foreningsidræt og nå ud til nye mulige medlemmer.
- De fleste idrætsforeninger oplever udfordringer med at rekruttere frivillige ledere. Ved at lave fælles bestyrelser for flere idrætsforeninger kan man undgå at slås om de samme ildsjæle til de ansvarstunge ledelsesposter.
- Man kan generelt hente ny inspiration til grønlandsk idræt hos organisationer som DGI i Danmark, hvor idrætsforeninger er organiseret i landsdele med fokus på lokalsamfundenes trivsel – som *supplement* til de mere aktivitetsorienterede specialforbund i Danmarks Idrætsforbund.

Sæt fokus på nye målgrupper

Idrætsforeningerne er præget af primært at være hjemsted for børn og unge og især drenge. Hvis man vil have flere medlemmer, er det oplagt at rette opmærksomheden og relevante tilbud mod de grupper i befolkningen, som i dag ikke er særlig godt repræsenterede i foreningsidrætten.

- Piger bør føle sig hjemme i idrætsforeninger i lige så høj grad som drenge. Men det er en kompleks sag og kræver et større arbejde at afdække de ikke foreningsaktive pigers ønsker til idræt. Det kan både handle om at inddrage nye aktiviteter i foreningsregi (f.eks. gymnastik og dans) og om at tilrettelægge træningen på nye måder (mere fællesskab og leg end præstationer og konkurrence). Desuden kan det handle om at få større kvindelig repræsentation i ledelsen for eksisterende eller nye foreningsdannelser.
- Nye indbyggere i området er en særlig målgruppe. Meget ofte er skoleskift og flytning medvirkende til, at børn og unge stopper med sport/motion, og der skal gøres en aktiv indsats for at modvirke den tendens. Lokale idrætsforeninger kunne i fællesskab gøre en særlig indsats for at introducere nytilflyttede børn og unge for mulighederne for sport/motion i området.
- En stor del af de ikke aktive voksne vil faktisk gerne i gang med at dyrke sport/motion, men det kræver noget særligt af idrætsforeningerne at udvikle flere og bredere tilbud til voksne motionister. Inden for holdsport skal man f.eks. være særligt opmærksom på at skabe plads og imødekommenhed over for interesserede voksne nybegyndere.

“Ved at have fokus på sundhed og velvære er det muligt at skabe en ny kultur, hvor der er plads til alle.”

Foreningsleder fra Ilulissat

- Ældre over 60 år vil i fremtiden udgøre en større del af befolkningen i Grønland. Derfor er der god grund til at etablere ældreidræt som et selvstændigt, tværgående forbund, hvis det indebærer, at man udvikler og udveksler ideer og inspiration imellem ældreidrætsforeninger.
- Man kan fra GIF's side understøtte udviklingen af nye aktiviteter for nye målgrupper ved at afsætte udviklingsmidler til idrætsforeninger eller andre lokale aktører, der vil prøve nye tilbud af.

Foreninger behøver ikke være de eneste udbydere af idrætstilbud

De frivilliges engagement og overskud bestemmer fuldstændig, hvad idrætsforeningerne i dag kaster sig over af aktiviteter og arrangementer. Derfor kan visse nye initiativer og særlige indsatser med fordel løftes af andre aktører på idrætsområdet.

- GIF kan overveje at etablere sig selv som idrætsudbyder og gå i direkte dialog med folk, der gerne vil være idrætsaktive uden nødvendigvis at være det i en idrætsforening. Det kunne være løbere, skiløbere, vandrere eller en helt fjerde gruppe, for hvem et direkte medlemskab i GIF kunne være værdifuldt, hvis det f.eks. indeholder kontinuerlig kommunikation med inspiration, træningstips og tilbud om foredrag/udstyr.
- Idrætsforeninger er næsten de eneste brugere af indendørs halfaciliteter efter kl. 16. Faciliteterne kan åbnes mere op for lokalsamfundene og arbejde mere aktivt for at udfylde ledig haltid. Ligesom man kender det fra skilifter og svømmehaller, kunne man i hallernes drift, personale og fysiske indretning være mere åben for offentligheden og gøre en aktiv indsats for at få folk til at benytte faciliteterne – også i skolerne sommerferie, hvor mange haller ellers lukker.
- Næsten tre ud af fire kr. til idræt kommer fra kommunale kasser. Derfor bør de fire kommunale forvaltninger spille en mere direkte og strategisk rolle i forhold til, hvordan idrætten i Grønland udvikler sig, og hvilke tilbud der er til borgerne. De fire kommuner kan eksempelvis være de mest egnede aktører til at skabe passende og vedvarende tilbud over for særlige grupper, som er svære at håndtere i foreninger. Det kan dreje sig om udsatte unge, misbrugere eller andre grupper, for hvem en idrætsaktiv hverdag kan gøre en stor og positiv forskel i tilværelsen.

Mere målrettet service til de frivillige i idrætsforeningerne

Der er mellem 1.300 og 1.600 faste frivillige i idrætsforeningerne og mange flere, som hjælper til i forbindelse med særlige arrangementer og konkurrencer. Herudover siger mange voksne, at de gerne vil hjælpe til, hvis en idrætsforening spørger om hjælp. Men det er lettere sagt end gjort, og idrættens frivillige skal have mere støtte og inspiration til deres arbejde i foreningerne generelt og til udfordringerne med at rekruttere nye frivillige i særdeleshed.

- De faste frivillige ledere og trænere er ryggraden i foreningsidrætten. De skal adresseres mere målrettet af GIF for at anerkende og understøtte den frivillige indsats, de lægger i idrætsforeningerne. En måde at gøre det på kunne være i form af et fast gratis nyhedsbrev til alle frivillige med information om regler og medlemsindberetning, gode historier fra foreningsidrætten, inspiration fra ind- og udland og meget andet relevant indhold.
- GIF kan gøre væsentligt mere for at fortælle nye idrætsforeninger og idrætsforeninger uden for specialforbund, hvad de kan få ud af deres medlemskab i forbundet.
- Hvis der skal flere piger og kvinder ind som medlemmer i idrætsforeningerne, er det nødvendigt med en tilsvarende større repræsentation af kvinder blandt de frivillige. GIF kunne derfor lave en kampagne for at få flere kvindelige frivillige i idrætten, evt. med inspiration fra nuværende frivillige kvinder i idrætten eller andre frivillige organisationer. I visse tilfælde er det lettere at skubbe på opstart af nye foreningsdannelse end at skabe forandring i eksisterende foreninger, der måske oplever, at de fungerer godt trods lav kvindelig repræsentation i bestyrelserne.
- De mange mennesker, der hjælper til på løsere basis i idrætsforeninger, understreger, at uforpligtende, måske tidsbegrænset assistance som 'løsere frivillig' er lettere at sige ja til end de faste frivillige opgaver som leder og træner. Til gengæld er de 'løsere frivillige' nemmere at rekruttere som faste frivillige på et senere tidspunkt. Man kunne derfor fra GIF's side (eventuelt i regi af et nyhedsbrev) formidle forslag til og gode erfaringer med at lave uforpligtende arrangementer for medlemmer og overskuelige opgaver for de frivillige.

"Frivilligt arbejde kommer lidt hen ad vejen. Vi passer meget på med at 'læsse' alt for meget over på den enkelte."

Foreningsleder fra Ilulissat

"Vi har altid svært ved at få medlemmerne til at komme til generalforsamlingen. Så vi holdt et medlemsseminar i stedet, hvor folk kunne komme med forslag til udvikling af foreningen, og hvor der ikke var valg til bestyrelsen. Så kom der 70 mennesker, og der kom rigtig mange gode ideer på bordet, som vi kan arbejde videre med sammen."

Foreningsleder fra Ilulissat

Etablering af nye faciliteter – med omtanke

Adgang til gode faciliteter er en udbredt bekymring i foreningsidrætten. Men overordnet set er Grønland hverken værre eller bedre stillet end Danmark målt på indendørs faciliteter i forhold til indbyggertal. Til gengæld skaber klimaet særlige udfordringer, og faciliteter står generelt højt på mange foreningers ønskeliste. Ønskerne er især bedre opbevarings- og klubhusfaciliteter samt overdækkede kunstgræsbaner. Også en del børn og unge efterspørger bedre mulighed for udendørs boldspil, og flere steder i Grønland er der konkrete projekter om overdækkede kunstgræsbaner på tegnebrættet.

- Med overdækkede kunstgræsbaner vil man få en hidtil uset mulighed for at spille udendørs fodbold hele året, hvilket kan frigøre en del indendørs haltid, som i dag går til fodbold/futsal. Men disse baner er dyre at etablere og bør kunne komme en bredere brugergruppe end blot fodboldspillere til gode.
- En overdækket kunstgræsbane vil, afhængig af underlagets kvalitet og streger, kunne benyttes til en række forskellige aktiviteter (håndbold, hockey, tennis, opvisninger og meget mere), og derfor bør man i planlægningsfasen få input fra et bredt udsnit af de lokale foreninger og inddrage facilitetseksperter i den konkrete udformning.
- Ud over selve banen kan man med fordel skabe plads til ophold og aktiviteter som udstrækning, leg eller skateboard i nærheden, så den overdækkede facilitet kan blive et naturligt sted at lægge vejen forbi for så mange forskellige brugere som muligt.

Fremtiden: Indsamle og udveksle viden og ideer

Det er en forudsætning for den fortsatte udvikling af idrætten, at man også i fremtiden skaber ny viden og samler idrættens mange forskellige aktører.

- Med de eksisterende spørgeskemaer og det foregående metodeudviklingsarbejde er meget af forarbejdet allerede gjort, hvis GIF eller andre i fremtiden vil gentage hele eller dele af undersøgelsen. Hvis man laver sammenlignelige undersøgelser med nogle års mellemrum, får man værdifuld indsigt i udviklingstendenserne på området.
- GIF kan tage initiativ til at samle idrættens aktører bredt set, som f.eks. forbund- og foreningsrepræsentanter, andre idrætsudbydere som fitnesscentre og eventarrangører, kommunale konsulenter, fonde, underviserer og eksterne eksperter. En tilbagevendende konference om idrætten i Grønland med et direkte fokus på udfordringer og udviklingsmuligheder kan løfte vidensniveauet, bidrage til at skabe nye samarbejder og sikre den fremtidige fokus på idrættens vilkår.

Kapitel 1: Baggrund

Dette kapitel beskriver kort den grønlandske befolkning og den eksisterende viden om bevægelse og motion blandt børn og voksne i Grønland. Desuden beskriver kapitlet kort den historiske udvikling af foreningsidrætten og organiseringen i GIF.

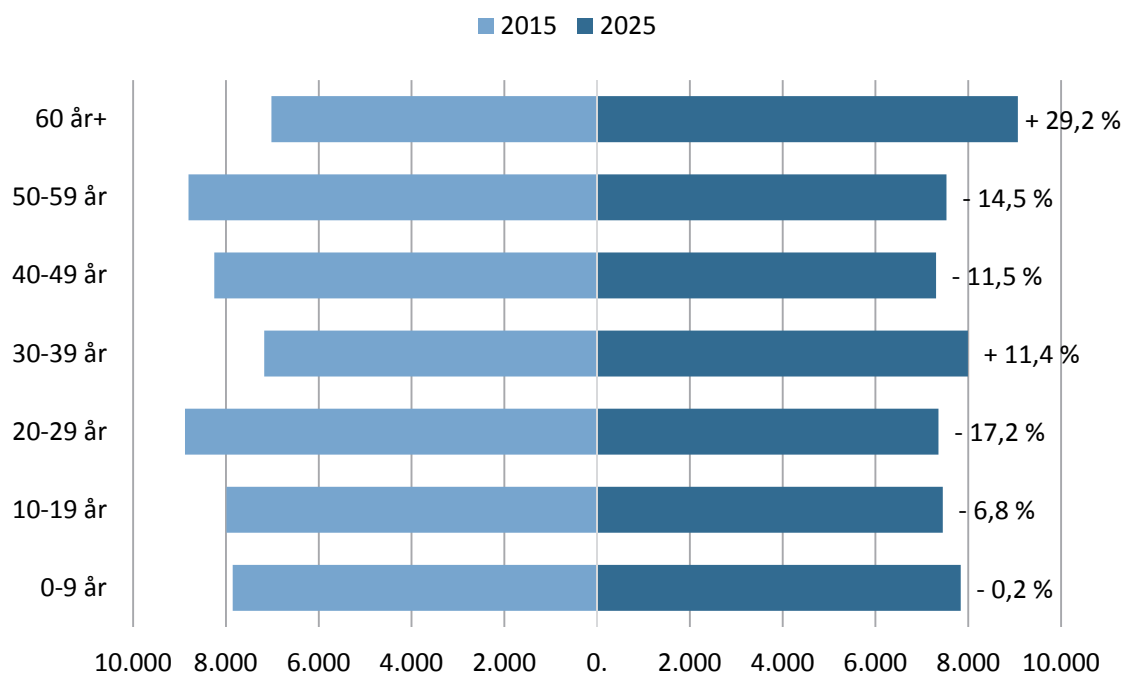
Befolkningen i Grønland

Der bor 56.114 mennesker i Grønland. Lidt flere om sommeren end om vinteren på grund af sæsonansættelser. Befolkningstallet har været svagt faldende de seneste fem år. Mænd udgør lidt over halvdelen af befolkningen i Grønland (53 pct.), fordi mænd udgør langt størstedelen af den udenlandske arbejdskraft i landet (Grønlands Statistik 2015).

Mindre byer og bygder oplever stor fraflytning i takt med, at samfundet udvikler sig, og flere unge søger uddannelse og arbejde i de større byer eller i udlandet. Nuuk er således vokset støt de seneste mange år, mens mange bygder er decideret lukningstruede pga. manglende arbejdspladser og børnefamiliers fraflytning (Grønlands Statistik 2015; Økonomisk Råd 2014).

Ældre over 60 år vil i fremtiden udgøre en større del af befolkningen i Grønland. Som figuren herunder illustrerer, bor der i dag godt 7.000 ældre over 60 år i Grønland, og det tal forventes at stige med næsten 30 pct. til godt 9.000 i 2025. Som samfund står Grønland ligesom mange andre vestlige industrilande over for udfordringer med en stærkt aldrende befolkning.

Figur 12: Befolkningsfremskrivning 2015-2025

Kilde: Grønlands Statistik, BEDPROG2015-2025.

Sport, motion og sundhed i befolkningen

Forud for denne rapport findes der ingen egentlige undersøgelser af idrætsvaner i den grønlandske befolkning. Dog er der enkelte spørgsmål om motion og aktiv livsstil i de befolkningsundersøgelser, der er blevet gennemført igennem en længere årrække.

Det grønlandske samfund har undergået store forandringer inden for de seneste 100 år i takt med, at traditionelle fisker- og fangersamfund har udviklet sig i retning af vestlige industrisamfund. For mange mennesker har forandringerne betydet voldsomme omvæltninger over relativt kort tid i forhold til erhvervsmuligheder og boligforhold. I forhold til fysisk aktivitet har overgangen fra det traditionelle til det moderne samfund betydet, at mange voksne bevæger sig mindre i hverdagen, fordi en fysisk krævende hverdag i vid udstrækning afløses af stillesiddende jobs (Bjerregaard & Aidt 2010; Dahl-Petersen et al. 2011).

I tråd med den internationale linje anbefaler Ernærings- og Motionsrådet under Departementet for Sundhed, at børn og voksne bør være i bevægelse mindst en time dagligt. Det kan f.eks. være ved at dyrke motion eller gå/cykle til og fra skole.

Den anbefaling følger dog langt fra alle. Den seneste store undersøgelse blandt børn i Grønland 'Trivsel og sundhed blandt folkeskoleelever i Grønland' (Dahl-Petersen 2015) viste, at kun 27 pct. af drengene og kun 15 pct. af pigerne bevægede sig mindst en time dagligt. Dog medregnedes almindelig let gang ikke for børnenes vedkommende, og man må derfor formode, at væsentligt flere rent faktisk bevæger sig en time om dagen. Hård fysisk aktivitet (hvor man bliver forpustet eller kommer til at svede) dyrkede kun 9 pct. af drengene og 4 pct. af pigerne. Næsten halvdelen af pigerne (49 pct.) og 42 pct. af drengene dyrkede mindre end en halv times hård fysisk aktivitet om ugen. Mest bekymrende er måske det faktum, at andelen af aktive blandt børnene har været nedadgående siden 2006.

Også blandt voksne er der ud fra et folkesundhedsperspektiv store udfordringer. Ganske vist lever hele 80 pct. af den voksne befolkning op til anbefalingen om at bevæge sig minimum en time om dagen. Tallet er dog ikke sammenligneligt med børnenes andel, da spørgsmålet er stillet på en helt anden måde, hvor alle former for fysisk aktivitet, også almindelig let gang, medregnes. Andelen af svært overvægtige i den voksne befolkning har været støt stigende fra 1993 til den seneste undersøgelse i 2014, hvor 25 pct. af mændene og 29 pct. af kvinderne var overvægtige (Bjerregaard et al. 2015).

Udviklingen af organiseret idræt i Grønland

Sport og fysisk aktivitet har altid været en del af hverdagen i bopladser, bygder og byer i Grønland. Jagt, kajak og hundeslæde har været en del af dagligdagens aktiviteter og er i naturlig forlængelse deraf også blevet til grundlag for konkurrence. I de små samfund var der stor prestige i at være den hurtigste i en kajak eller på en hundeslæde, ligesom man har konkurreret på styrke i forskellige lege og brydekampe. Også boldspil, som undertiden har kunnet sammenlignes med rugby eller fodbold, har samlet mange mennesker i lange kampe over store afstande (Borum 1953; Heilmann 2003).

På intet tidspunkt før 1900-tallet er disse aktiviteter foregået i nogen form for organiseret ramme. Man konkurrerede, legede eller spillede i hverdagen og især ved lejligheder, hvor mange var samlet på samme sted, men egentlig idræt (gymnastik) og regelmæssig træning opstod først på ungdomsskoler og seminarer i starten af 1900-tallet. De første idrætsforeninger blev dannet i 1930'erne. Især gymnastikken i de få sale på uddannelsesstederne, men til dels også aktiviteterne og organiseringen i de tidligste idrætsforeninger bar præg af inspiration og indflydelse fra Danmark (Borum 1953; Heilmann 2003).

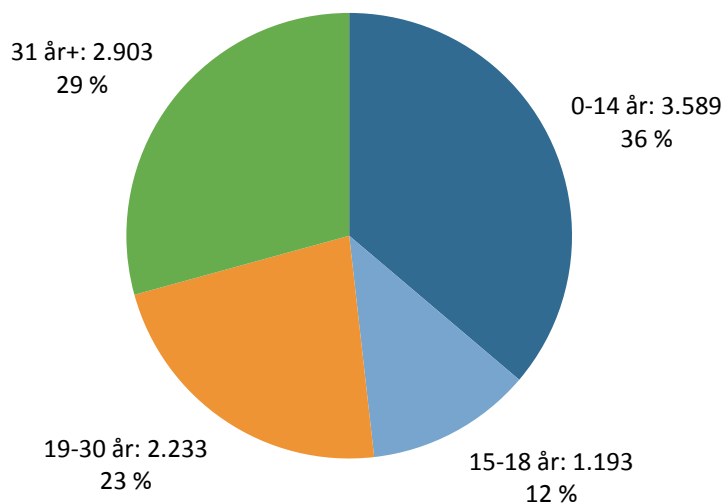
GIF blev grundlagt i 1953 i Sisimiut. Dengang havde forbundet 30 medlemsforeninger og lige i underkanten af 3.000 medlemmer. For idrætsforeningerne var den primære motivation til at gå sammen i et idrætsforbund at få mulighed for adgang til tipsmidlerne og styrke idrættens udvikling samt at skabe grundlag for et nærmere samarbejde med Danmarks Idrætsforbund. Den tidligere formand, Hansepajuk Gabrielsen, beskrev de største udfordringer for GIF dengang som de store afstande mellem idrætsforeningerne og behovet for kvalificerede instruktører (Gabrielsen 1978).

Forbindelsen mellem GIF og Danmarks Idrætsforbund har været tæt siden 1950'erne, og igennem årene er især mange kursusinstruktører rejst på kortere og længere besøg fra Danmark til Grønland. På det organisatoriske plan ses også tydeligt en høj grad af samarbejde og inspiration komme til udtryk i organiseringen af forbundet med selvstændige specialforbund og Elite Sport Greenland (tidl. Team Grønland) som tværgående eliteoverbygning efter dansk model.

GIF har i dag i alt knap 15.000 medlemmer. I den seneste opgørelse fra 2014 var der i GIF i alt 131 idrætsforeninger med i alt 14.131 medlemmer, fordelt på 9.918 aktive og 4.213 passive medlemmer. Ifølge forbundet glemmer en del foreninger desuden at registrere sig selv og deres medlemmer.

Som figuren herunder viser, var knap halvdelen af de aktive medlemmer (48 pct.) mellem 0 og 18 år. Knap en fjerdedel (23 pct.) var mellem 18 og 30 år, mens de resterende 29 pct. var over 30 år.

Figur 13: Aktive medlemmer i GIF

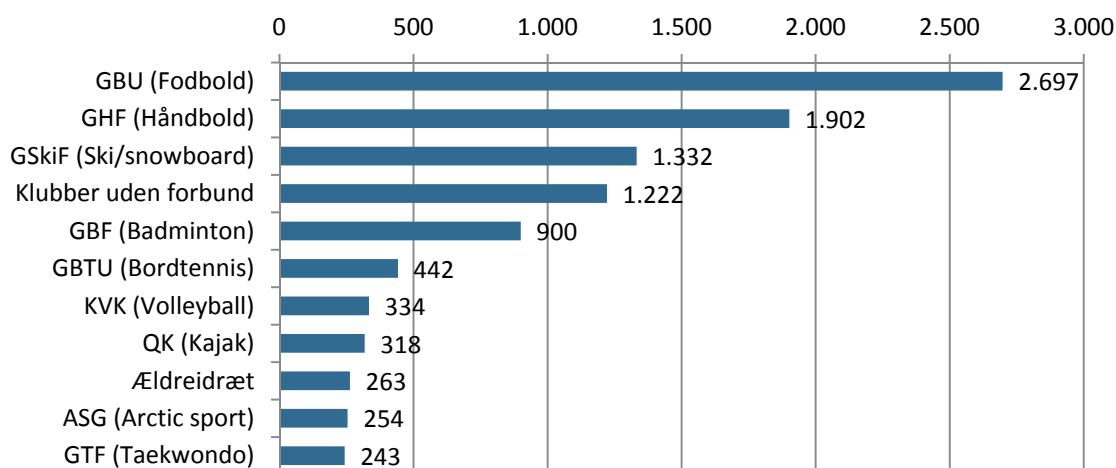

Kilde: GIF's medlemstal, 2014

Idrætsforeningerne i GIF er fordelt i ni specialforbund og en gruppe af ældreidrætsforeninger samt en gruppe af foreninger uden for specialforbund. Der er overvejelser om at gøre ældreidræt til sit eget selvstændige forbund, ligesom en del løbeklubber rundt om i landet arbejder på at etablere et atletikforbund. Formelt set kræver GIF aktive foreninger med en vis levetid fem forskellige steder i landet, for at en sport kan søge optagelse som specialforbund.

Det største specialforbund er fodboldforbundet Grønlands Boldspil-Union, der i 2014 havde 2.697 aktive medlemmer. Det nyeste specialforbund i GIF er Arctic Sport Greenland, der blev optaget som specialforbund i 2014. Arctic sport (og inuit games, som er nært beslægtet og indgår i samme forbund) har fået særligt fokus de seneste år med det formål at udvikle sporten op til Grønlands værtskab for Arctic Winter Games, hvor disse aktiviteter indgår.

Figur 14: Aktive medlemmer i GIF's specialforbund

Antallet af aktive medlemmer i GIF har været faldende siden 2009, hvor der var knap 12.000 aktive medlemmer. Der var dog en lille stigning fra 2013 til 2014, så den nedadgående tendens er ikke helt entydig. Grønlands Boldspil-Union tegner sig for en stor del af tilbagegangen siden 2009, mens der i løbet af de senere år har været fremgang inden for håndbold og i foreninger uden forbund.

Men hvordan vil medlemstallet udvikle sig i fremtiden? Det kræver udvikling i idrætsforeninger og i GIF, hvis den foreningsorganiserede idræt skal ramme bredere og rumme en større del af befolkningen. Analyserne i de følgende kapitler går i dybden med ny viden om idræt i Grønland, som danner grundlag for anbefalingerne i denne rapportes indledende resume.

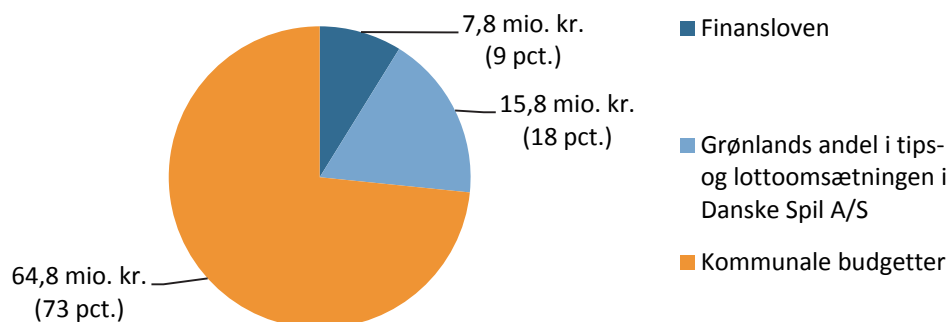
Kapitel 2: Økonomi og faciliteter til idræt

Dette kapitel giver et overblik over de offentlige udgifter til idrætten og facilitetsdækningen i Grønland. Det drejer sig om udgifter relateret til facilitetsdrift i kommuner og kommunale tilskud til idrætsformål i regi af idrætsforeninger samt tilskud fra finansloven og Grønlands andel i tips- og lottoomsætningen i Danske Spil A/S til GIF/Elite Sport Greenland.

Det offentlige støtte til idrætten er i store træk organiseret, som man ser det i Danmark. Kommunerne spiller en afgørende rolle for idrætten i Grønland ved at opføre og stille idrætsfaciliteter til rådighed for idrætsforeninger samt yde tilskud til foreningers aktiviteter og rejser f.eks. i forbindelse med deltagelse i Grønlandsmesterskaber (GM). En mindre del af de offentlige midler går til GIF/Elite Sport Greenland.

I 2014 blev der i alt budgetteret med tilskud på ca. 88,5 mio. kr. i fast støtte til idrætten. Heraf kom langt hovedparten (73 pct.) af midlerne fra de fire kommuner, som i alt ydede ca. 64,8 mio. kr. i støtte til idrætten. I det samlede billede udgør de tildelte midler til GIF/Elite Sport Greenland fra Grønlands andel i tips- og lottoomsætningen i Danske Spil (15,8 mio.) og fra finansloven (7,8 mio. kr.) altså en mindre del.

Figur 15: Fordeling af offentlige midler til idrætten i Grønland

Kilder: Kanukoka (2014) og Grønlands Selvstyre (2013).

Ud over de faste udgifter til idrætten i figuren herover anvendes der i forskelligt omfang også offentlige midler til etablering af nye idrætsfaciliteter/-anlæg, idrætsarrangementer, events¹ og lignende. De er ikke medtaget i opgørelsen, men skal selvfølgelig medregnes i det samlede billede. De er ikke medtaget, da der ikke er tale om faste udgifter til idræt.

Støtte til GIF/Elite Sport Greenland

Midlerne målrettet GIF/Elite Sport Greenland fordeles primært til de enkelte specialforbund og elitearbejde. Tilskuddet fra finansloven er delt i to og går til henholdsvis GIF og Elite Sport Greenland.

¹ Der er eksempelvis bevilget særskilt støtte fra finansloven og Kommuneqarfik Sermersooq til afholdelse af Arctic Winter Games i Nuuk i marts 2016 (i alt ca. 45 mio. kr. i perioden 2012-2016).

7,2 mio. kr. er øremærket GIF og ydes som 'et rammetilskud til afholdelse af administrationsudgifter, uddannelse af medarbejdere, ledere og instruktører, konsulentlønninger og rejser, til specialforbundene samt til deltagelse i internationale stævner og samarbejde'. Deltagelse i internationale stævner og samarbejde kan f.eks. være at sende atleter til VM, Arctic Winter Games og Island Games og på det administrative plan at være med i ENGSO²-samarbejdet og Nordisk Idrætsmøde. Der følger ikke egentlige krav med midlerne, men dog lyder det i den seneste finanslov fra 2014, at 'GIF skal påse, at breddeidrætten til fordel for børn og ungearbejdet prioriteres højt inden for alle idrætsgrene' (Grønlands Selvstyre 2013:384).

0,6 mio. kr. gives til Elite Sport Greenland til den 'almindelige virksomhed og drift, herunder Elite Sport Greenlands administrationsopgaver for direktoratet i forbindelse med uddannelsestilskud til talent- og eliteidrætsudøvere samt det opfølgende arbejde' (Grønlands Selvstyre 2013:384).

Kommunernes støtte til idræt

De største bidragsydere til idrætten i Grønland er landets fire kommuner, som tilsammen tegner sig for ca. tre ud af fire offentlige budgetkroner på idrætsområdet i 2014. Den kommunale støtte ydes med baggrund i Landstingsforordningen nr. 10 af 21. maj 2002 om kultur og fritidsvirksomhed (herfra 'landstingsforordningen'), som klarlægger kommunale forpligtelser, opgaver og støttemuligheder inden for kultur- og fritidsområdet (Grønlands Hjemmestyre 2002).

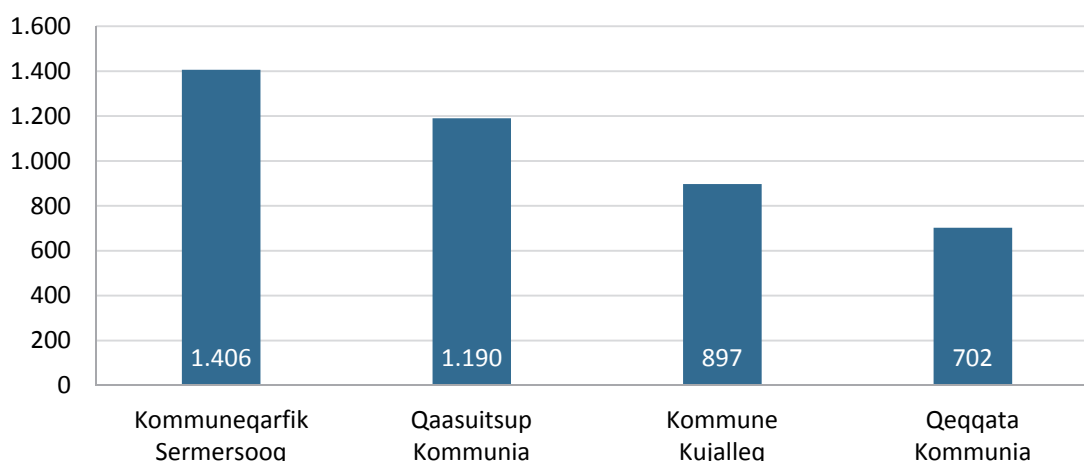
Forordningen vedrører ikke kun idræt, men omhandler blandt andet også fritidsundervisning, fritidsklubber og folkebiblioteksvirksomhed. I det følgende er fokus kun på idrætsområdet.

Landstingsforordningen er udgangspunktet for kommunernes støtte til idræt og fungerer som en overordnet ramme, som kommunalbestyrelser i de fire kommuner vedtager nærmere detailregulering ud fra. Selvom forordningen giver kommunalbestyrelserne et stort råderum og kun i begrænset omfang forpligter kommunerne til at prioritere området økonomisk, afsætter alle kommuner betydelige midler til området og har indrettet sig med ret ens støttestrukturer. Kommunerne yder indirekte støtte til idrætsforeningerne ved at stille idrætsfaciliteter til rådighed og/eller refundere udgifter ved facilitetsleje for foreningers aktiviteter, samtidigt med at kommunerne yder forskellige former for tilskud til blandt andet rejser/transport, foreningsdrift, trænere/ledere og kursus/uddannelse.

Mens kommunernes støttestrukturer er relativt ens, er der ret store forskelle på størrelsen af kommunernes budgetter målt pr. indbygger (Kanukoka 2014). Udgifterne pr. indbygger er højest i Sermersooq, som på 2014-budgettet har afsat 1.406 kr. pr. indbygger, mens budgettet pr. indbygger er halvt så stort i Qeqqata. Figuren herunder viser budgetudgifter på idrætsområdet pr. indbygger i de fire kommuner i 2014.

² European Non-Governmental Sports Organizations.

Figur 16: Udgifter til idræt pr. indbygger i de fire kommuner. Kr.

Kilde: Kanukoka (2014).

De relativt store forskelle mellem kommunerne målt pr. indbygger skal ses i lyset af den store selvforvaltning, som kendetegner området. Forskellene i budgetterne er således til dels et resultat af forskellige politiske prioriteringer, dels et resultat af forskellige lokale forhold. I næste afsnit er de primære regler og principper for adgang til faciliteter og støtte til idrætsformål gennemgået med henblik på at konkretisere, hvordan støtten til idrætten i de fire kommuner er tilrettelagt. Til slut afsluttes kapitlet med en gennemgang af idrætsfaciliteter i kommunerne.

Idrætsforeningers adgang til idrætsfaciliteter

Adgangen til og muligheden for at benytte idrætsfaciliteter til træning, kamp og konkurrence er i overvejende grad et kommunalt anliggende. På dette punkt spiller kommunerne en helt afgørende rolle for idrætslivet i Grønland og de lokale idrætsforeningers mulighed for at afvikle deres idrætsaktiviteter. Drift af idrætsfaciliteter fylder meget i de kommunale budgetter, og som et eksempel fra Qaasuitsup Kommunia senere viser, er der tale om den største økonomiske post på idrætsområdet i kommunen (se særskilt boks på side 36).

I udgangspunktet er alle idrætsforeningers aktiviteter for børn og unge dækket af kommunal støtte, og i forhold til børn og unge har idrætsforeninger ingen eller få udgifter i forbindelse med at få adgang til faciliteter. Når det gælder voksne, er der større forskel mellem kommunerne, og visse steder kan det være forbundet med relativt store udgifter for foreninger at få adgang for voksenhold i visse idrætsfaciliteter. I Sermersooq, Qeqqata og Kujalleq er aktiviteter for voksne i kommunale faciliteter gratis, mens Qaasuitsup Kommunia refunderer en del af foreningernes gebyrudgifter ved voksenaktiviteter (65 pct.). Voksenaktiviteter i selvejende faciliteter er bortset fra i Kommune Kujalleq forbundet med udgifter for idrætsforeninger, da kommunerne kun refunderer en del af lokalelejen. En overordnet oversigt over de gældende regler om facilitetsbrug i de fire kommuner fremgår af tabellen herunder.

Tabel 1: Oversigt over regler for adgang til idrætsfaciliteter og tilskudsregler

	Qaasuitsup Kommunia	Qeqqata Kommunia	Kommuneqarfik Sermersooq	Kommune Kujalleq
Kommunale haller	100 pct. refusion for børn og unge (under 18 år). 65 pct. refusion for voksne (over 18 år)	100 pct. refusion for børn, unge og voksne	Intet gebyr/ vederlagsfrit for børn, unge og voksne	100 pct. refusion for børn og unge (under 18 år). 85 pct. refusion for voksne (over 18 år)
Selvejende faciliteter (leje af lokaler)	100 pct. refusion for børn og unge (under 18 år). 75 pct. refusion for voksne (over 18 år)	100 pct. refusion for børn, unge og voksne	Op til 75 pct. refusion for børn, unge og voksne	100 pct. refusion for børn og unge (under 18 år). 85 pct. refusion for voksne (over 18 år)

Kilder: Qaasuitsup Kommunia (2014a), Sullissivik (2015a), Kommuneqarfik Sermersooq (2014), Sullissivik (2015b).

Ud over at den procentvise refusionen af udgifter ved voksenaktiviteter varierer mellem kommunerne, har det også betydning for den enkelte forening, om man har adgang til en kommunal eller en selvejende facilitet. Det viser et eksempel fra Qaasuitsup Kommunia. I Uummannaq og Aasiaat er byernes to store haller selvejende, og her betaler idrætsforeningernes en højere lejepris for at benytte de haller, end man gør i de kommunale haller andre steder i kommunen. En haltime i en kommunal hal koster 40 kr. pr. time, mens den i en selvejende hal koster 700 kr. (Qaasuitsup Kommunia 2015). Selvom kommunen refunderer 75 pct. af lejeprisen i selvejende faciliteter ved aktiviteter for voksne, mod 65 pct. i kommunale faciliteter, er foreningernes nettoudgifter således større i de selvejende faciliteter ved voksenaktiviteter.

Et aspekt, som ikke er dækket af ovenstående, er dækningen af idrætsfaciliteter i de forskellige kommuner. Det spiller selvfølgelig ind i den samlede vurdering af foreningers adgang til faciliteter. Fordelingen og antallet af faciliteter i de fire kommuner er i fokus i sidste del af dette kapitel. Inden da gennemgås kommunernes støtte til idrætsformål.

Tilskud til idrætsformål

Den anden betydelige støttepost på idrætsområdet handler om tilskud til idrætsformål. Der er i hovedtræk tale om fire forskellige former for tilskud, der med enkelte undtagelser findes i alle kommuner. Tilskuddene omhandler tilskud til rejser/transport, foreningsdrift, kursus/uddannelse og træner/ledere. Det er vigtigt her at nævne, at tilskuddene overordnet set tildeles inden for budgetrammer, og at der derfor godt kan opstå tilfælde, hvor kommunerne ikke kan imødekomme flere ansøgninger. Nedenstående er således et udtryk for udgangspunktet for den kommunale støtte.

Tilskud til rejser og transport

Grønlands geografi medfører betydelige udgifter til transport og rejser eksempelvis i forbindelse med idrætsforeningers deltagelse i stævner, mesterskaber eller konkurrence med idrætsforeninger fra andre byer/bygder. Der sker f.eks. i forbindelse med GM.

Landtingsforordningen pålægger ikke kommunerne at yde tilskud til eller dække idrætsforeningers rejse- og transportudgifter til deltagelse i eksempelvis GM, men i praksis yder kommuner i forskelligt omfang tilskud hertil.

I udgangspunktet yder kommuner størst tilskud til børn og unges transport- og rejseudgifter, men der er forskel på omfanget af støtten. For børn og unge refunderer man i Qeqqata i udgangspunktet alle udgifter, mens man i Kujalleq og Qaasuitsup refunderer 65 pct. af rejseudgifterne/billetprisen. I Sermersooq refunderer man i udgangspunkt op til 75 pct. af udgifterne, men her differentierer man tilskudsstørrelsen ud fra børn og unges bopæl. Børn og unge bosat på Østkysten eller i bygder kan opnå en højere dækningsgrad end børn og unge i byerne.

På voksensiden refunderes 50 pct. af billetprisen i Sermersooq og Kujalleq, dog med den forskel at der i Sermersooq igen ydes et større tilskud til beboere på Østkysten eller i bygder. I Qaasuitsup refunderer man i udgangspunktet 65 pct. af udgifterne, mens man i Qeqqata maksimalt dækker 750 kr. pr. voksne deltager. Støttemulighederne til rejser/transport er i hovedtræk oplyst i tabellen herunder.

Tabel 2: Tilskud til rejser/transport

	Qaasuitsup Kommunia	Qeqqata Kommunia	Kommuneqarfik Sermersooq³	Kommune Kujalleq
Børn og unge (under 18 år)	65 pct. refusion til rejseudgifter pr. hold.	100 pct. refusion af billetprisen.	Maksimalt 75 pct. af billetprisen. For østkysten/bygder: maksimalt 90 pct. af billetprisen.	65 pct. refusion af billetprisen.
Voksne (over 18 år)	Som ovenfor.	Op til 750 kr. for hver deltager.	Maksimalt 50 pct. For østkysten/bygder: maksimalt 75 pct. af billetprisen.	50 pct. af billetprisen

Kilder: Qaasuitsup Kommunia (2014a), Sullissivik (2015a), Kommuneqarfik Sermersooq (2014), Sullissivik (2015b).

Tilskud til foreningsdrift, kurser/uddannelse og trænere/ledere

Det kommunale selvstyre på idrætsområdet kommer tydeligt til udtryk i kommunernes støtte til øvrige områder ved siden af facilitets- og rejsestøtte. Tre af kommunerne yder støtte til trænere/ledere, mens det i tilskudsoversigten kun er Sermersooq, der har inkluderet støtte til foreningsdrift og tilskud til deltagelse i kurser og uddannelse.

Der findes regler for tildeling af tilskud til træner/ledere i Kujalleq, Qeqqata og Qaasuitsup. I det samlede billede er der tale om mindre udgifter, og som det eksempelvis hedder i Kujalleq er der blot tale om et 'symbolsk beløb' (Sullissivik 2015b). I Qeqqata er midlerne til trænere/ledere ikke fastsat, men fastsættes af kommunalpolitikkerne i en fællespulje (Sullissivik 2015a). Det er således kun i Qaasuitsup, der findes en nærmere præcisering af tilskuddets form. Tilskuddet tildeles til trænere for børn og unge under 17 år på baggrund af trænerudførelse i en hel sæson, men kan dog højst andrage 5.000 kr. pr. træner (Qaasuitsup Kommunia 2014a).

³ Gælder indlandsrejser. Der gælder andre satser for udenlandsrejser.

Kun Sermersooq har angivet regler om tilskud til uddannelse/kursus. Af kommunens tilskudsordning fremgår, at man kan støtte foreninger med et årligt tilskud på op til 5.000 kr. til ikke-landsdækkende kurser, uddannelser eller foredrag, som foreningen selv arrangerer, mens der kan ydes et tilskud til deltagergebyret på op til 1.000 kr., hvis foreningen ikke selv er arrangør. Dog kan det samlede tilskud maksimalt gives til 15 personer én gang årligt (Kommuneqarfik Sermersooq 2014).

Sermersooq er også den eneste kommune, som yder et reelt driftstilskud til idrætsforeninger. Foreningerne kan få et tilskud på op til 50 kr. pr. medlem, men det kan maksimalt gives til 60 medlemmer. Det maksimale tilskud kan således anløbe 3.000 kr. (Kommuneqarfik Sermersooq 2014).

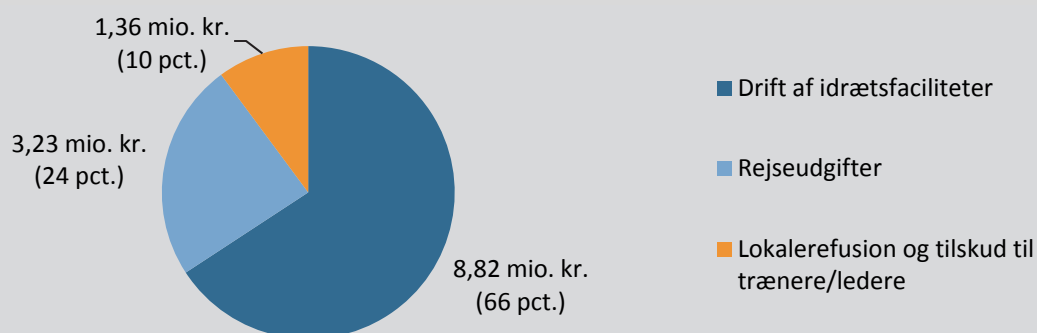
Perspektiv: Detaljerede budgetoplysninger fra Qaasuitsup Kommunia

Det har kun været muligt at indsamle detaljerede budgetoplysninger fra Qaasuitsup Kommunia om fordelingen af udgifter til henholdsvis idrætsfaciliteter og tilskud til idrætsformål. Det er ikke sikkert, at fordelingen er præcis den samme i de andre kommuner, da det blandt andet afhænger af politiske prioriteringer samt antallet af kommunale faciliteter. Med afsæt i de detaljerede budgetoverslags- og regnskabstal⁴ for 2014 er det muligt at tegne et overordnet billede af økonomien i kommunen:

12,33 mio. kr. var afsat på kontoen, som vedrører drift af kommunale idrætsfaciliteter, og heraf var 8,82 mio. kr. afsat til idrætsfaciliteter. De resterende 3,5 mio. kr. var afsat til andre faciliteter inden for fritids- og kulturområdet, som ikke vedrører idræt⁵.

4,59 mio. kr. var afsat på kontoen, som vedrører tilskud til idrætsformål, som i Qaasuitsup inkluderer refusion af lokaleleje, tilskud til rejser/transport og tilskud til trænere/ledere. 3,23 mio. kr. blev i 2014 fordelt som rejseudgifter. Langt størstedelen af tilskuddet til idrætsformål gik altså til rejser.

Fordelingen af udgifter på idrætsområdet i Qaasuitsup Kommunia i 2014

⁴ Udgifterne til idrætsfaciliteter hører under konto 53-06. I opgørelsen er anvendt budgetoverlagstal for 2014 leveret af Qaasuitsup Kommunia. En del af udgifterne på konto 53-06 vedrører ikke idræt, og de er blevet skilt fra i sammenligningen. I 2014 var der tale om 3,5 mio. kr. Udgifterne til tilskud til idrætsformål er samlet under konto 59-03. For at kunne bestemme fordelingen af de forskellige tilskuds størrelse er der anvendt regnskabstal for 2014, som har været eneste tilgængelige tal. Her har det været muligt at skille rejseudgifter ud, men ikke adskille lokalerefusion og tilskud til trænere/ledere.

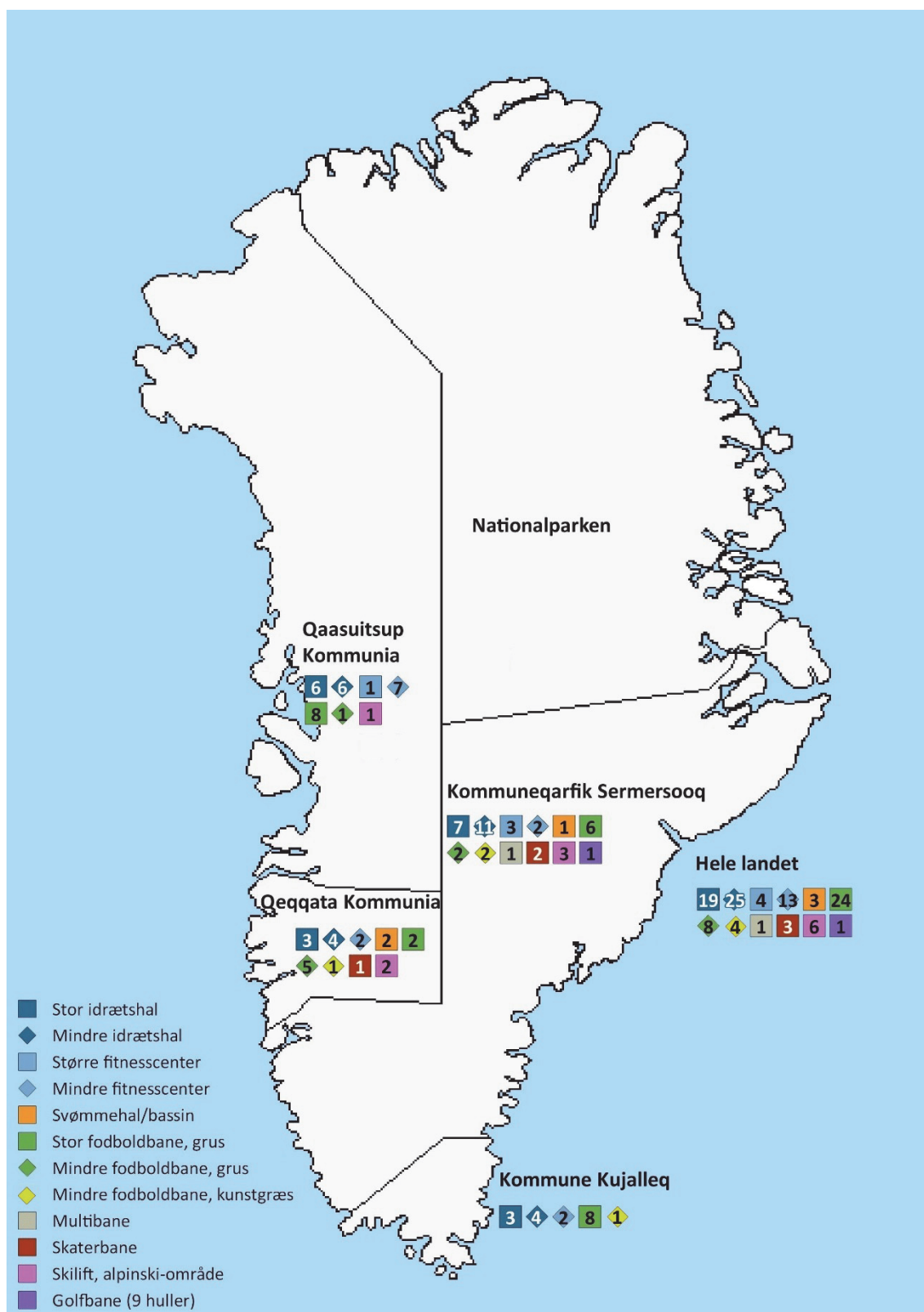
⁵ De ikke-idrætsrelaterede faciliteter vedrører musikskole, kulturhus, kunstnerværksted mm.

Idrætsfaciliteter i Grønland

Der i forbindelse med denne undersøgelse foretaget en omfattende registrering af idrætsfaciliteter i Grønland. Faciliteternes placering indgår i registreringen, og det er således muligt at få overblik over antal og placeringen af faciliteter på kommune-, by- og bygdeniveau. Kortlægningen inkluderer 12 facilitetstyper, som blandt andet tæller større og mindre haller, fitnesscentre, svømmehaller og forskellige typer af udendørs baner.

Betragter man facilitetsdækningen på et overordnet kommuneniveau skinner en række forskelle igennem, både hvad angår antal og udbredelse af forskellige faciliteter. Sermer-sooq har det største antal og udbud af facilitetstyper, men det er også her, flest indbyggere deler faciliteterne imellem sig. I Kujalleq med det laveste indbyggertal findes der færrest forskellige typer af faciliteter, men generelt er der få indbyggere om at dele faciliteterne i de enkelte byer/bygder. En grafisk oversigt over fordeling og antal af faciliteter i kommunerne er vist i figuren herunder.

Figur 17: Idrætsfaciliteter på landsplan og i de fire kommuner

Tallene angiver antallet af faciliteter af den pågældende type i de respektive kommuner.

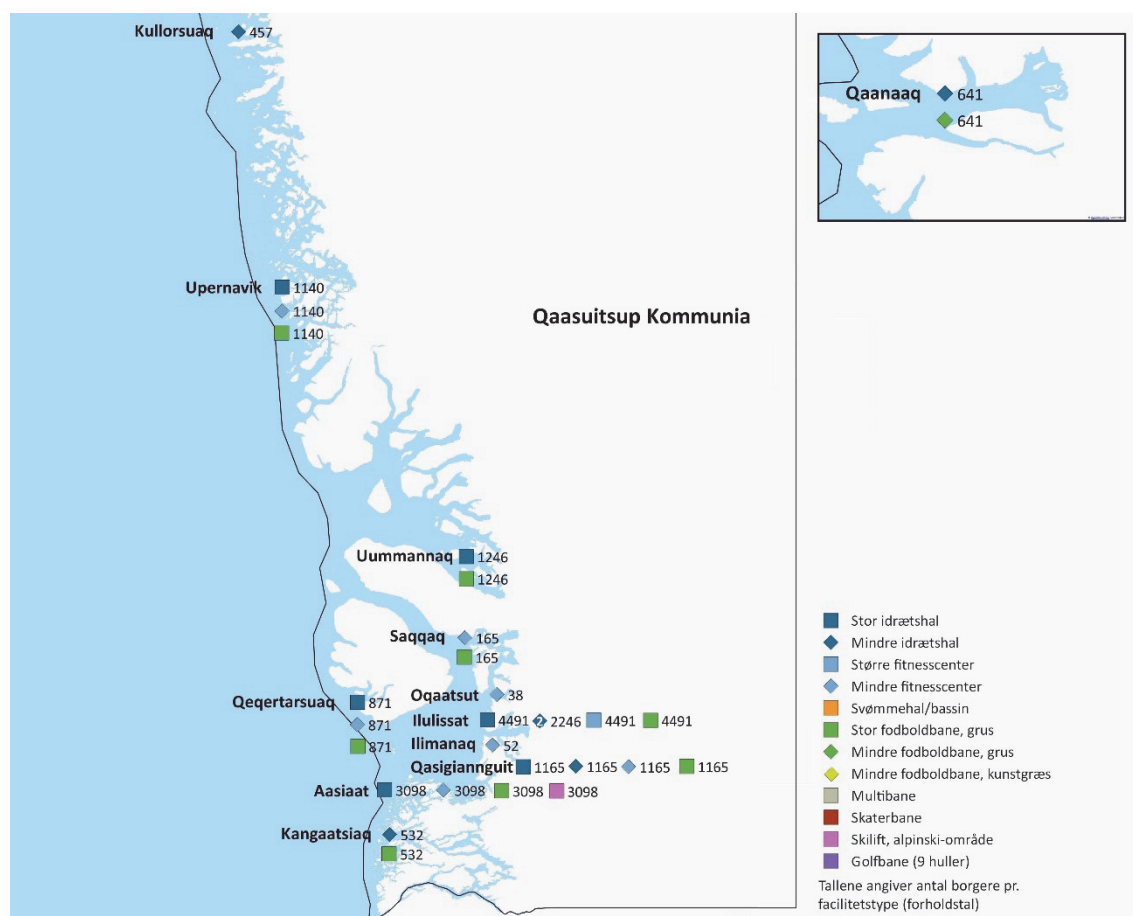
Som figuren viser, findes der haller, fitnesscentre og fodboldbaner i alle fire kommuner. De store geografiske afstande i Grønland også inden for kommunerne betyder, at det er nødvendigt at betragte facilitetsdækningen i byer/bygder, for at kunne give et billede af de enkelte borgernes adgang og muligheder for at benytte faciliteter.

Faciliteter i kommuner, byer og bygder

Kortlægningen af idrætsfaciliteter i Grønland er, som nævnt indledningsvis, baseret på bygningsregistre, kommunalplaner og interviews med kommunale konsulenter i alle fire kommuner. Kun byer og bygder, hvor der findes faciliteter af én eller flere typer, optræder på kortene. Faciliteternes vedligeholdelse og stand er ikke kortlagt systematisk i denne undersøgelse, men fra observationer og interviews kan det konstateres, at der er stor forskel på vedligeholdelsen af faciliteterne imellem.

I Qaasuitsup findes der idrætsfaciliteter i 11 forskellige byer/bygder, som det fremgår af figuren herunder. Af figuren fremgår det såkaldte forholdstal, som angiver antallet af borgere pr. facilitet i de enkelte byer/bygder. I Ilulissat er der eksempelvis 4.491 indbyggere og to mindre haller, hvilket betyder, at forholdstallet for mindre idrætshaller i Ilulissat er 2.246. Jo lavere tallet er, desto bedre adgang har borgerne i princippet til faciliteten.

Figur 18: Idrætsfaciliteter i Qaasuitsup Kommunia

Flest forskellige typer af faciliteter findes i tre af de større byer, Ilulissat, Aasiaat og Qasigiannuguit, hvilket sikrer en relativt bred dækning af idrætsfaciliteter i disse byer. Omvendt er der et mere begrænset udbud af faciliteter i de resterende byer/bygder, men til gengæld er man her gennemsnitligt færre borgere om at dele dem. Det betyder dog ikke nødvendigvis, at man i mindre byer/bygder oplever mere kapacitet end i de tre større byer, da der i udgangspunkt er flere faciliteter at fordele idrætsaktiviteter i.

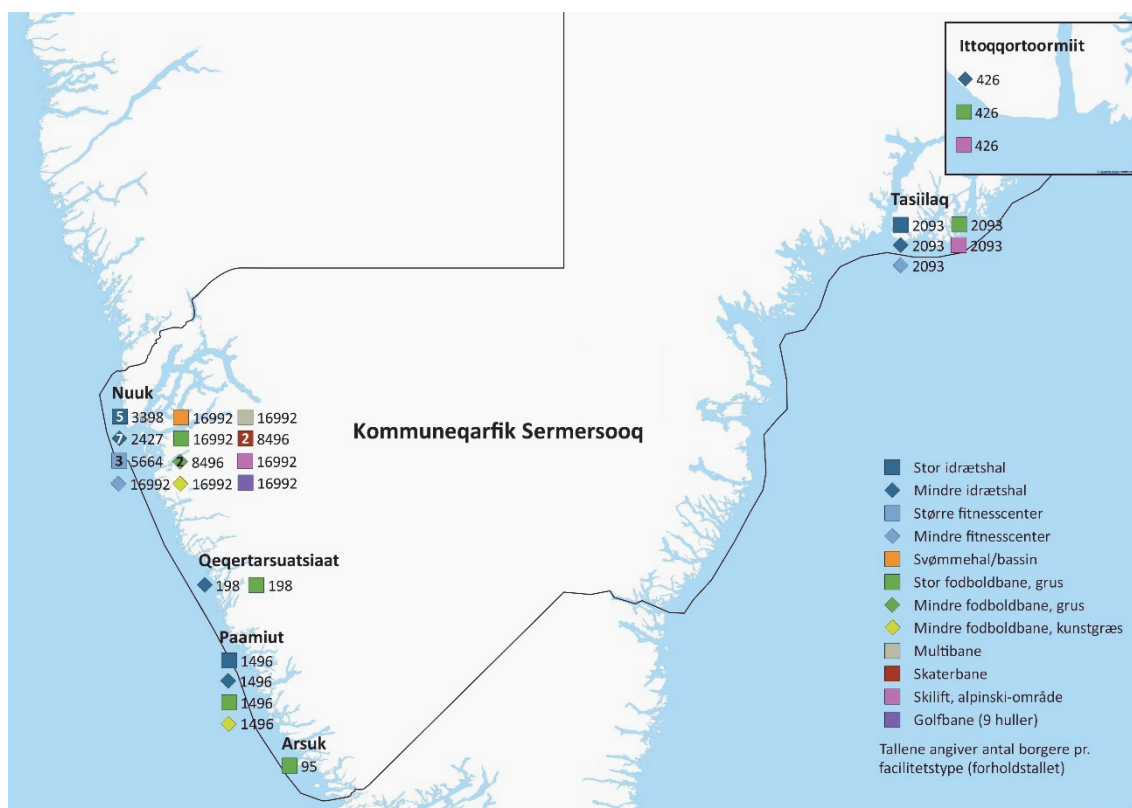
I Qeqqata er der idrætsfaciliteter i seks forskellige byer/bygder, og der er særligt i de større bysamfund i Sisimiut og Maniitsoq, at der findes et bredt udsnit af faciliteter. I begge byer er der adgang til indendørs halfaciliteter, fitnesscenter, fodboldbaner på grus og skilift. I Sisimiut er der desuden mulighed for at gå i svømmehal og benytte den lokale skaterbane. I Kangerlussuaq, Kangaamiut, Napasoq og Atammik er der få indbyggere og faciliteter.

Figur 19: Idrætsfaciliteter i Qeqqata Kommunia.

I Sermersooq findes det bredeste udvalg af faciliteter, særligt koncentreret i Nuuk. På indendørsiden findes der eksempelvis fem store og syv mindre idrætshaller, mens der også findes fodboldbaner på grus og kunstgræs. Der er også mulighed for at gå i svømmehal, at skate, stå på ski og spille golf. I forhold til fitnesscentre findes der også et bredt udvalg af muligheder, og modsat andre steder i Grønland er der tilbud i regi af kommunale/selvejende idrætsfaciliteter og rent kommercielle udbydere.

Figur 20: Idrætsfaciliteter i Kommuneqarfik Sermersooq.

I kommunens to andre større bysamfund med flere end 1000 indbyggere, Paamiut og Tasiilaq, er der indendørs halfaciliteter og udendørs grusfodboldbaner. I Tasiilaq er der også et mindre fitnesscenter og en skilift, mens der i Paamiut er en lille kunstgræsbane til fodbold.

I Qeqertarsuaq og Ittoqqortoormiit er der halfaciliteter og grusfodboldbaner, mens der i Arsuk kun er en udendørs fodboldbane til de 95 indbyggere.

I Kujalleq er der generelt få typer af faciliteter, men til gengæld er antallet af indbyggere pr. facilitet relativt lavt. Det hænger blandt andet sammen med, at de fleste byer/bygder i kommunen har relativt få indbyggere, men har indendørs faciliteter og boldbaner. I de to største byer i kommunen, Narsaq og Qaqortoq, finder man også faciliteter til fitness. I Qaqortoq er der tilmed en mindre fodboldbane på kunstgræs. I de små bygder i Narsarsuaq, Eqalugaarsuit, Ammassivik og Narsarmijit finder man kun udendørs boldbaner på grus.

Figur 21: Idrætsfaciliteter i Kommune Kujalleq

Facilitetsdækning i større byer

Mere end otte ud af ti borgere i Grønland er bosiddende i en by med minimum 1.000 indbyggere, og det er derfor interessant at se på, hvordan adgangen til faciliteter er i de disse byer. Det gøres i det følgende med afsæt i fire typer af faciliteter, som inkluderer store idrætshaller, mindre idrætshaller, fitnesscentre (større eller mindre) samt fodboldbaner (uanset type). De fire faciliteter er udvalgt, fordi de blandt både børn, unge og voksne er de fire mest benyttede anlagte idrætsfaciliteter, som beskrevet i kapitel 4 og 5 om børn og unge samt voksnes idrætsvaner.

Sammenstillingen giver indblik i, hvordan byernes dækning af de mest almindelige idrætsfaciliteter er i forhold til hinanden. De fire typer af faciliteter er, som sammenstillingen i tabellen herunder viser, relativt udbredt i alle større byer.

Qasigiannguut har umiddelbart den bedste facilitetsdækning i denne sammenhæng. Qasigiannguut udmærker sig ved at have alle fire typer af faciliteter, og grundet byens relativt lave antal indbyggere er der i forhold til andre byer ret få indbyggere pr. facilitet. Det giver alt andet lige gode adgangsforhold til de fire typer af faciliteter for byens indbyggere. I den anden ende af sammenstillingen er Sisimiut, som er placeret sidst. Alle typer af faciliteter findes i Sisimiut, men der er relativt mange indbyggere om de enkelte faciliteter, og det kan være en udfordring i forhold til at få adgang til og tider i faciliteterne. Her er forholdene altså bedre i andre byer.

Tabel 3: Tabellen viser en rangering af større byers facilitetsdækning af store idrætshaller, mindre idrætshaller, fitnesscentre og fodboldbaner. Byen med bedst dækning står øverst

	Antal indbyggere	Indbyggere pr...			
		Stor idrætshal	Mindre idrætshal	Fitnesscenter (stort/mindre)	Fodboldbane (uanset størrelse/ type)
Qasigiannuguit	1.165	1.165	1.165	1.165	1.165
Upernavik	1.140	1.140	-	1.140	1.140
Narsaq	1.529	1.529	1.529	1.529	1.529
Paamiut	1.496	1.496	1.496	-	748
Nanortalik	1.261	1.261	1.261	-	1.261
Tasiilaq	2.093	2.093	2.093	2.093	2.093
Maniitsoq	2.501	2.501	-	2.501	1.251
Aasiaat	3.098	3.098	-	3.098	1.549
Qaqortoq	3.164	3.164	3.164	3.164	1.582
Uummannaq	1.246	1.246	-	1.246	-
Nuuk	16.992	3.398	2.427	4.248	4.248
Ilulissat	4.491	4.491	2.246	4.491	4.491
Sisimiut	5.572	2.786	5.572	5.572	1.857

Tabellen sammenstiller facilitetsdækningen i grønlandske byer med 1.000 eller flere indbyggere inden for fire facilitetstyper. Byen med det laveste antal indbyggere pr. facilitet (forholdstal) får den højeste score, nummer to næsthøjest osv. Byer uden faciliteter får den laveste score. Tabellen er rangeret med den by med bedst dækning øverst.

Generelt viser sammenstillingen, at de mindre byer med 1.000-2.000 indbyggere er placeret i toppen, mens de større byer med flere end 2.000 indbyggere er placeret i bunden. De tre nederste pladser i opgørelsen optages af de tre største byer i Grønland.

I forhold til Sisimiut og Nuuk er det vigtigt at nævne, at den relativt dårlige dækning inden for de fire typer af faciliteter modsvarer af et langt større udbud af forskellige typer af faciliteter, som man ikke ser i nogen andre byer i Grønland. I begge byer er der mulighed for at dyrke svømning, at stå på ski og skate. Det understreger en vigtig pointe om facilitetsdækningen i Grønland. Der er relativt få indbyggere pr. facilitet, når det angår de helt almindelige faciliteter i de mindre byer, mens der omvendt er mange indbyggere om at dele disse faciliteter i de større byer. Omvendt har man i de større byer adgang til flere forskellige typer af faciliteter, som man til gengæld ikke har i de mindre byer.

Afrunding

Dette kapitel fokuserer på de økonomiske midler og det offentlige støtte til idrætten i Grønland samt facilitetsdækningen på idrætsområdet.

De primære økonomiske bidragsydere er landets fire kommuner, som står bag cirka tre ud af fire anvendte kroner på idrætsområdet. Midlerne går især til at dække udgifter til at drive idrætsfaciliteter samt refundere en del af de lokale idrætsforeningers udgifter til rejse/transport i forbindelse med deltagelse i eksempelvis GM. Mindre beløb tilgår også GIF

og Elite Sport Greenland fra finansloven og Grønlands andel af tips- og lottoomsætningen i Danske Spil A/S.

Fælles for alle midlerne på idrætsområdet er i store træk, at de er møntet på det frivillige foreningsliv. Kommunerne stiller faciliteter til rådighed for de lokale idrætsforeninger, ligesom tilskud til idrætsformål også tilgår idrætsforeninger. Støtten til GIF er i udgangspunkt også rodfæstet i det frivillige foreningsliv, og store dele af midlerne tilgår specialforbundene, der har idrætsforeninger som medlemmer. På den vis kredser idrætslivet og økonomien på området om idrætsforeningernes virke.

I forbindelse med denne undersøgelses mange interviews med ansatte i kommunerne og foreningsfolk, er der blevet stillet spørgsmålstejn ved støtten til idrætten i Grønland, og særligt til hvordan landstingsforordningen stiller idrætten i forhold til at modtage tilskud og få adgang til idrætsfaciliteter. I forordningen har idræt ikke karakter af en *skal*, men en *kan*-opgave, og det er i teorien op til kommunerne selv at beslutte, om idrætten skal støttes med adgang til faciliteter og tilskud til idrætsformål.

Gennemgangen i dette kapitel viser, at kommunerne prioriterer idrætten og yder betydelige tilskud til de lokale idrætsforeninger. Der er forskel mellem kommunernes samlede støtte, men det kan konstateres, at alle kommuner bruger midler på området. I udgangspunktet er særligt aktiviteter for børn og unge dækket ind af de kommunale støtteordninger, og idrætsforeninger kan som hovedregel benytte idrætsfaciliteter gratis, når det handler om børn og unge. Det ser anderledes ud på voksenområdet, hvor forskellene er større, og i visse kommuner er der større udgifter forbundet med foreningers aktiviteter for voksne. Både i forhold til at benytte idrætsfaciliteter og til refusion af udgifter i forbindelse med transport/rejse.

Det store spørgsmål er selvfølgelig, om betingelserne for idrætten i Grønland er tilstrækkelige? Svaret på det spørgsmål er ikke enkelt at svare på, og svaret afhænger formentlig også af, hvem man spørger. Borgere som er engagerede i det frivillige foreningsliv vil sikkert gerne have flere penge til området, fordi det kan være med til at forbedre mulighederne for lokalsporten. I en sådan vurdering er det selvfølgelig vigtigt at medtænke de lokale forhold, og det er eksempelvis ikke sikkert, at det koster det samme at drive faciliteterne i de forskellige kommuner, og derfor behøver man ikke at have de samme udgifter for at støtte idrætten tilfredsstillende i de forskellige kommuner.

Perspektiv: Den danske folkeoplysningslov

Der findes ingen samlede analyser af de økonomiske forhold for idrætten i Grønland over tid, ligesom der heller ikke er lavet analyser af, hvad udbyttet af gode adgangsforhold til faciliteter og høje tilskud har for eksempelvis idrætsdeltagelsen og foreningslivet i kommunerne. Vender man blikket mod Danmark, hvor idrætsforeninger og kommunerne overordnet indtager samme roller som i Grønland, er der en pointe i, at forskellene ikke er store, selvom lovgrundlaget er formuleret en smule anderledes.

For det første går hovedparten af de offentlige midler i Danmark også til idrætsfaciliteter, som langt hen ad vejen er et kommunalt anliggende. Der er store forskelle mellem de 98 kommuner i Danmark, når det kommer til foreningernes udgifter til at benytte faciliteter. I nogle kommuner er foreningers adgang til faciliteter gratis for alle aldre, mens man i andre skal betale gebyr pr. aktivitetstime. I udgangspunktet gælder det som i Grønland, at aktiviteter for børn og unge er højere prioriteret end aktiviteter for voksne.

For det andet er den centrale lov i Danmark, folkeoplysningsloven, også i overvejende grad en rammelovgivning på linje med landstingsforordningen. Til forskel fra landstingsforordningen, *skal* de danske kommuner dog eksempelvis yde medlemstilskud til børn og unge i foreningerne, og de *skal* stille egnede ledige kommunale faciliteter til rådighed for foreningers aktiviteter. De nærmere betingelser – og herunder medlemstilskuddets størrelse eller omfanget af tid til aktiviteter i faciliteter – er ikke nærmere defineret, og på den måde ligner landstingsforordningen i store stræk folkeoplysningsloven.

Kapitel 3: Foreninger og frivillighed

Dette kapitel går i dybden med foreningsidrætten. På baggrund af en stor spørgeskemaundersøgelse⁶ udsendt til alle GIF's medlemsforeninger ser kapitlet nærmere på, hvordan det går i idrætsforeningerne, hvilke udfordringer de oplever, og ikke mindst hvilke ønsker og gode ideer de måtte have til udvikling af idrætten i Grønland i fremtiden.

Et af de helt centrale omdrejningspunkter i foreningsidrætten er det frivillige arbejde og det frivillige engagement, som skal til for at få en idrætsforening til at fungere. Derfor er frivillighed også i særligt fokus i dette kapitel. Men der er andre udfordringer i foreningslivet end de frivillige kræfter alene. Første fokuspunkt i dette kapitel er derfor, hvordan foreningerne selv vurderer den nærmeste fremtid, og således også, hvad de ser som de største udfordringer i foreningsidrætten.

Idrætsforeningernes største udfordringer

Idrætsforeningerne i undersøgelsen er overordnet set optimistiske med hensyn til den nærmeste fremtid, som i denne sammenhæng dækker over de kommende fem år. I alt er tre fjerdedele af foreningerne (75 pct.) enige i, at de ser positivt på fremtiden. Kun 4 pct. er decideret uenige, mens de resterende 22 pct. svarer hverken/eller. Der hersker altså en positiv indstilling blandt langt størstedelen af idrætsforeningerne, når det handler om de store linjer i den nærmeste fremtid.

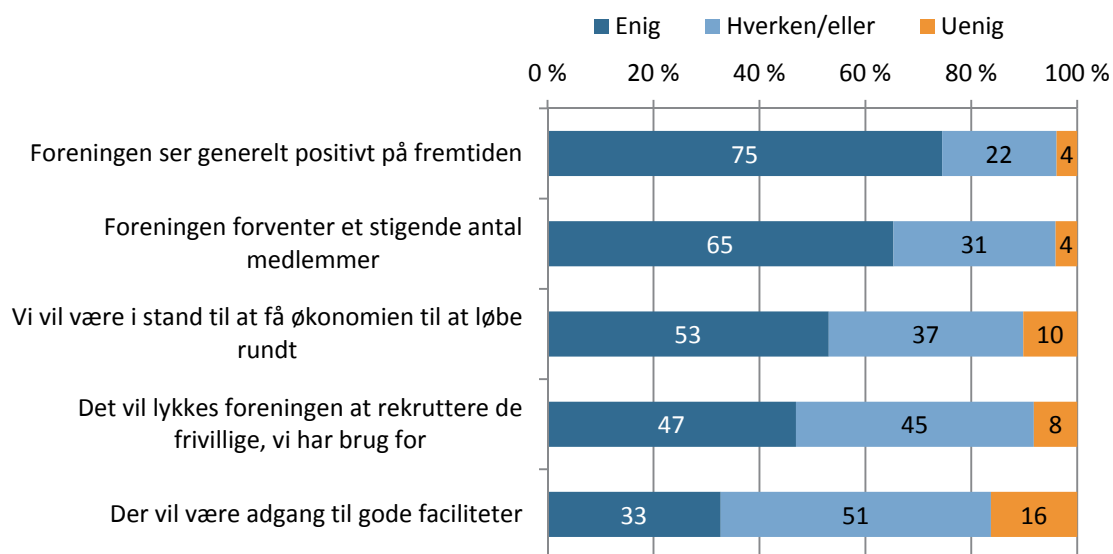
Idrætsforeningerne er dog ikke helt lige så positive på alle områder. Et flertal af foreningerne er enige i, at de i de kommende fem år vil have stigende medlemstal og vil være i stand til at få økonomien til at løbe rundt. Men på disse konkrete områder, medlemstal og økonomi, er der flere tvivlende og negative foreninger.

Endelig er der spørgsmålene om rekrutteringen af frivillige og adgangen til faciliteter i fremtiden. Her ligger tilsyneladende de største udfordringer for foreningsidrætten i Grønland. Under halvdelen af foreningerne i undersøgelsen (47 pct.) er enige i, at det vil lykkes dem at rekruttere de frivillige, som de har brug for. Og kun hver tredje forening (33 pct.) mener, at der vil være adgang til gode faciliteter i de kommende fem år.

Selvom foreningerne generelt er positivt indstillet på fremtidens udfordringer, er der altså visse udfordringer. Når det kommer til rekrutteringen af frivillige og især adgangen til gode faciliteter, får foreningsformændene tilsyneladende rynker i panden. Dermed ikke sagt at foreningernes økonomi og medlemstal ikke også kan give anledning til panderynker, for en del af foreningerne giver også udtryk for usikkerhed og udfordringer på disse områder.

⁶ Foreningsundersøgelsens metode og datagrundlag er beskrevet i bilag A.

Figur 22: Hvordan vurderer foreningen den nærmeste fremtid (de kommende fem år)?

De følgende afsnit i dette kapitel går i dybden med disse forskellige områder i samme rækkefølge, som foreningerne vurderer dem som udfordringer. Det vil sige med fokus først på medlemmer, dernæst økonomi, frivillige og til sidst faciliteter.

Kapitlet går i dybden med, hvordan foreningerne oplever og håndterer udfordringerne forskelligt. Der vil naturligvis også være fokus på, hvorfor nogle foreninger klarer sig bedre end andre, og på hvordan enkelte foreningers gode erfaringer kan gives videre og gavne foreningsidrætten i Grønland generelt.

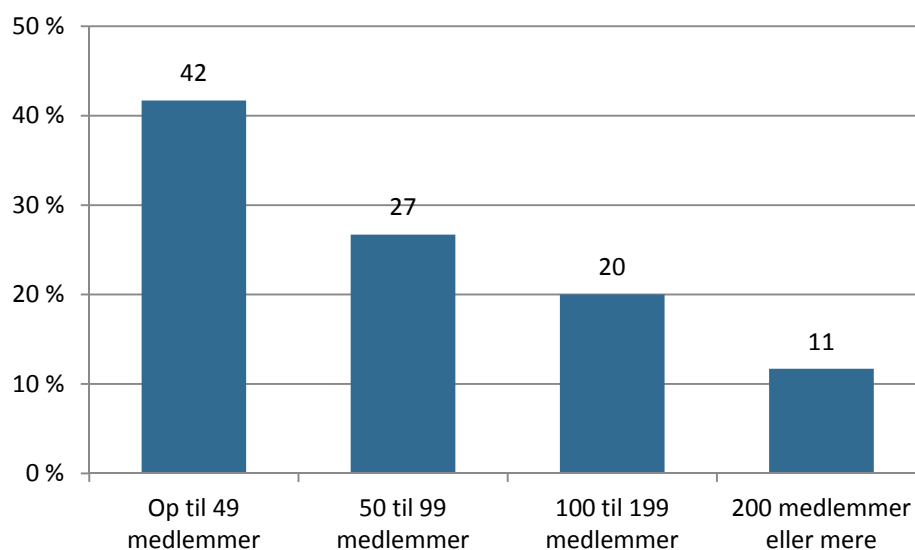
Medlemmerne

Medlemmerne er idrætsforeningernes naturlige omdrejningspunkt. Det er dem, foreningerne lever af og laver aktiviteter for, og det er medlemmernes engagement eller mangel på samme, der er med til at sætte rammerne for, hvilke roller foreningerne kan og vil spille i deres lokalsamfund. Dette indledende afsnit i kapitlet om foreninger og frivillighed i GIF ser derfor nærmere på medlemmerne og foreningernes åbenhed over for folk, der ikke er medlemmer (endnu).

Mens kapitlet om baggrund beskrev foreningsidrættens medlemstal i forskellige aldersgrupper, er fokus her på kønsforskelle, som ellers sjældent illustreres, fordi køn ikke hidtil har været en del af medlemsregistreringssystemet i foreningsidrætten.

En stor del af idrætsforeningerne i undersøgelsen er relativt små. Som figuren herunder viser, har 42 pct. af foreningerne under 50 medlemmer, og yderligere 27 pct. af foreningerne har mellem 50 og 99 medlemmer. De resterende 31 pct. af foreningerne har 100 medlemmer eller derover.

Figur 23: Hvor mange aktive medlemmer er der i foreningen?

Figuren tegner et billede af, at foreningsidrætten i Grønland er domineret af små og mellemstore foreninger.

Disse typer af foreninger har typisk særlige udfordringer med 'bare' at holde aktiviteterne kørende. Når der er relativt få medlemmer i en forening, vil der typisk også være relativt få trænere og ledere, og en enkelt eller meget få vigtige personers farvel til foreningen kan blive til en stor udfordring for foreningens overlevelse. Det kan også være en stor udfordring at gøre sig gældende over for kommunen eller andre foreninger i byen.

Til gengæld kan man i små foreninger have fordel af at stærkt fællesskab, hvor folk kender hinanden og gerne hjælper til med det frivillige arbejde. Alle disse forskellige forhold (antal trænere/ledere, samarbejde med kommunen/andre foreninger og især det frivillige arbejde i foreninger) vil vi se nærmere på i dette kapitel.

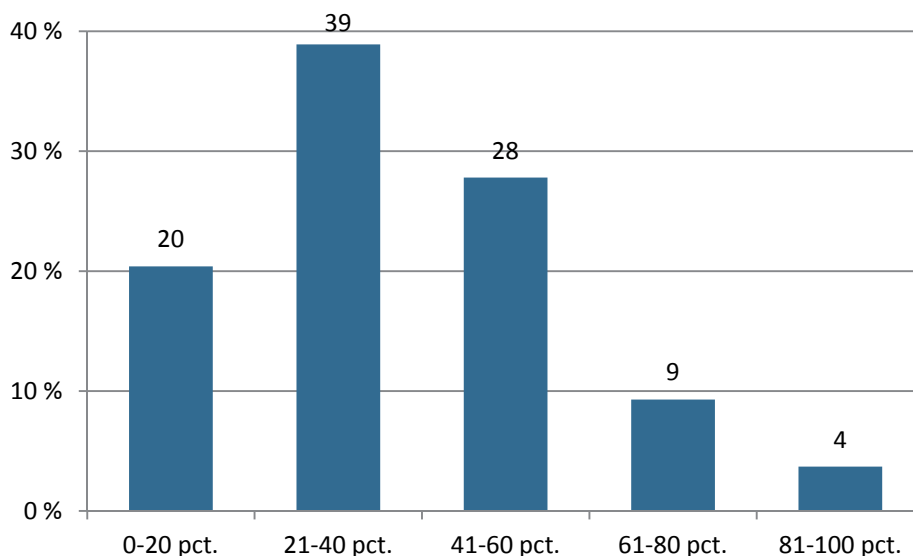
Den typiske grønlandske idrætsforening har omkring 55 medlemmer, og ud af disse er ca. 20 piger eller kvinder⁷. Piger og kvinder udgør med andre ord kun lidt over hvert tredje medlem i foreningsidrætten i Grønland, og idrætsforeningerne er til en vis grad domineret af drenge/mænd.

Samlet set har 59 pct. af idrætsforeningerne i undersøgelsen væsentligt færre kvinder end mænd blandt medlemmerne. Hver femte forening (20 pct.) har ingen eller næsten ingen kvindelige medlemmer (mellem 0 og 20 procent af medlemmerne er kvinder), og 39 pct. af foreningerne har et mindretal af kvinder, som udgør mellem 21 og 40 pct. af medlemmerne. I 28 pct. af foreningerne er der en nogenlunde ligelig kønsfordeling, hvor kvinder ud-

⁷ Median-tal, dvs. det antal medlemmer og antal piger/kvinder, hvor halvdelen af idrætsforeninger har færre og halvdelen af idrætsforeningerne har flere.

gør mellem 41 og 60 pct. af medlemmerne, og endelig har samlet 13 pct. af foreningerne mere end 60 pct. kvinder blandt medlemmerne.

Figur 24: Hvor stor en andel af de aktive i foreningen er piger/kvinder?

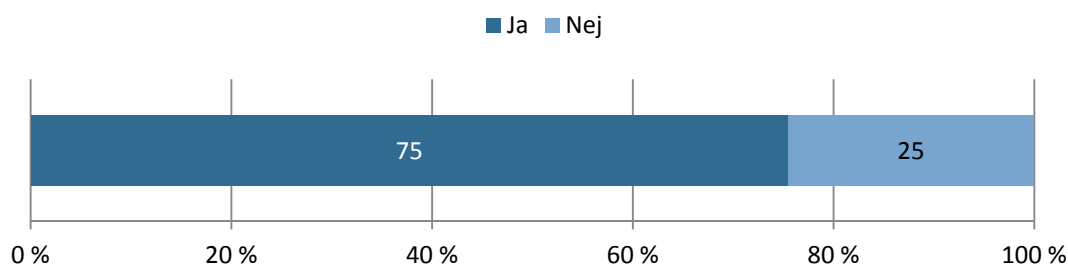
Perspektiv: Også små foreninger med mange mænd i Danmark

Også i Danmark har idrætsforeningerne typisk mellem 50 og 100 medlemmer. Idrætsforeningerne i Grønland er således ikke ene om at være relativt små, selvom man kunne tro, at det havde noget at gøre med de små samfund og det lave befolkningsgrundlag i landet. Der er desuden også i Danmark en vis skævhed mellem kønnene i idrætsforeningernes medlemstal. I Danmarks Idrætsforbund er 41 pct. af medlemmerne kvinder (Danmarks Idrætsforbund 2015), og også bredere undersøgelser af idrætten viser, at især drenge og mænd er aktive i foreninger (Laub 2013). En vis mandlig dominans i foreningsidrætten er altså ikke unik for Grønland, men det giver stof til overvejelse, om foreningerne i deres aktiviteter og hold retter sig mere mod drenge og mænd end mod piger og kvinder.

Generelt er det en interessant øvelse i foreningsidrætten at åbne rammerne og skabe plads til potentielt nye målgrupper. Det kan man gøre ved at lave arrangementer for folk, der ikke i forvejen er medlemmer i idrætsforeningerne. Det kunne eksempelvis være i form af motionsløb, som er annonceres bredt ud og er åbne for tilmelding fra alle i lokalsamfundet.

En stor del af idrætsforeningerne i GIF er med til at lave arrangementer, som er åbne for folk, der ikke er medlemmer. Tre ud af fire foreninger (75 pct.) svarer, at de laver denne type arrangementer.

Figur 25: Laver foreningen arrangementer, der er åbne for folk, der ikke er medlemmer?

De mange foreninger med arrangementer for folk, der ikke er medlemmer, vidner om en generel åbenhed i foreningsidrætten og en udadvendt rolle i lokalsamfundene, som kan være en stor fordel, hvis målet er at få flere medlemmer i fremtiden. Men meget ofte er andre faktorer med til at sætte grænsen for, hvor mange medlemmer og hold, der er plads til i idrætsforeningerne. Dette kapitel viste indledningsvis, at antallet af medlemmer faktisk er den mindste bekymring blandt idrætsforeningerne. Evnen til at få økonomien til at løbe rundt i fremtiden bekymrer lidt flere.

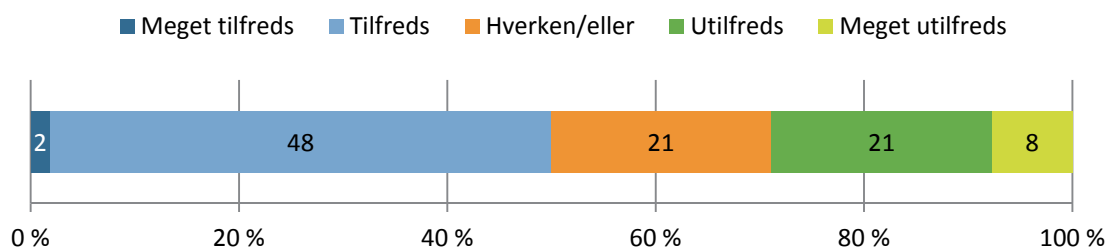
Økonomien

Det kan være en reel udfordring i foreningsidrætten, at få økonomien til at hænge sammen. Figur 22 i indledningen af dette kapitel viste, at hver tiende idrætsforening (10 pct.) er uenige i, at de vil være i stand til at få økonomien til at løbe rundt i løbet af de kommende fem år. Og yderligere 37 pct. er i tvivl, om de vil være i stand til at få økonomien til at løbe rundt i fremtiden, mens de resterende 53 pct. er fortrøstningsfulde i forhold til økonomien i fremtiden.

Således lader idrætsforeningerne i Grønland til at være delt i to omtrent lige store lejre med henholdsvis de foreninger, der er negative eller tvivlende i forhold til deres fremtidige økonomi, og dem, der mener, at de nok skal klare den.

Billedet går igen, når man spørger foreningerne til deres aktuelle økonomiske situation, og hvor tilfredse de generelt er med den. Kun 2 pct. er meget tilfredse, men samlet set er halvdelen (50 pct.) generelt tilfredse, dvs. enten tilfredse eller meget tilfredse. Godt hver femte forening (21 pct.) er hverken tilfreds eller utilfreds med deres generelle økonomi, mens i alt 29 pct. er utilfredse eller meget utilfredse.

Figur 26: Hvor tilfreds er du med foreningens generelle økonomi?

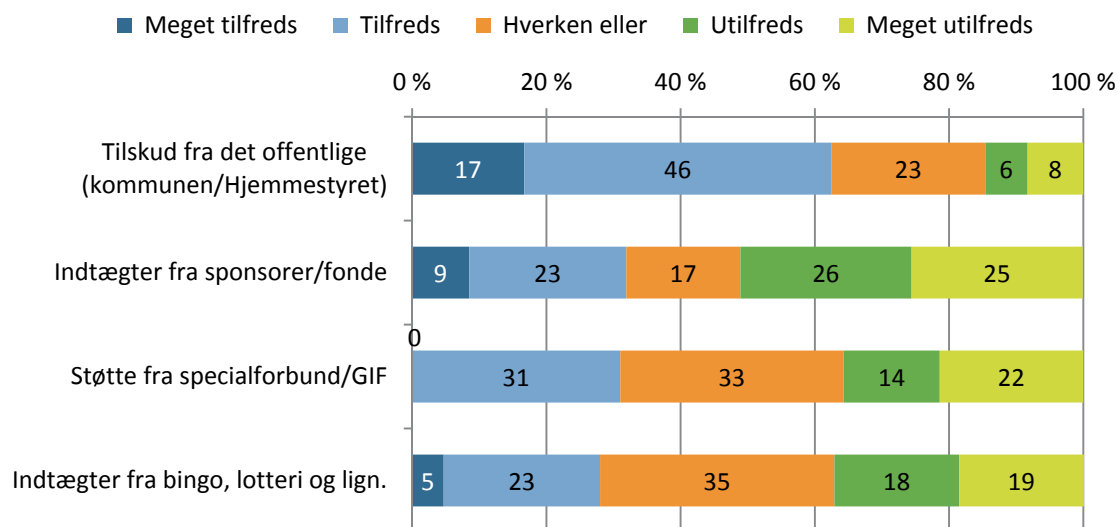
En vigtig brik i idrætsforeningernes økonomi er de økonomiske tilskud fra forskellige aktører. Økonomiske tilskud kan tage form af direkte tilskud, som ryger i foreningernes klubkasse, men det kan også tage form af reduceret pris på eller gratis leje af haller og lokaler eller økonomisk hjælp til f.eks. transportudgifter. Tilskud kan altså både være penge, der løber ind i foreningen, eller penge, der aldrig er en direkte del af foreningernes økonomi, men betyder besparelser på driften og aktiviteterne.

Som figuren herunder viser, er tilskud fra det offentlige helt tydeligt den type af økonomisk indtægt, som foreningerne oftest er tilfredse med. I alt svarer næsten to tredjedele af foreningerne (63 pct.), at de er tilfredse eller meget tilfredse med de offentlige tilskud fra kommunen eller Hjemmestyret. Kun i alt 14 pct. er utilfredse eller meget utilfredse. Tilskud fra det offentlige adskiller sig markant fra de øvrige typer af indtægter, som idrætsforeningerne noget sjældnere er tilfredse med.

Samlet set er 32 pct. af idrætsforeningerne tilfredse eller meget tilfredse med deres indtægter fra sponsorer og/eller fonde, og hele 51 pct. er utilfredse eller meget utilfredse. Ingen af de adspurgte foreninger er meget tilfredse med den økonomiske støtte fra specialforbund og/eller GIF, men 31 pct. af foreningerne er tilfredse. Modsat er samlet set 36 pct. af foreningerne utilfredse eller meget utilfredse med støtten fra sportens egne organisationer. Endelig er i alt 28 pct. af foreningerne tilfredse eller meget tilfredse med deres indtægter fra bingo, lotteri og lignende arrangementer, som foreningerne ofte stabler på benene for at skabe ekstra indtægter. I alt 37 pct. af foreningerne er utilfredse eller meget utilfredse med indtægterne, som kommer fra denne type arrangementer.

Helt overordnet vidner foreningernes svar i figuren herunder om, at de offentlige tilskud er den klart mest værdsatte økonomiske indtægt i foreningsidrætten. Det kan muligvis have sin baggrund, at her er tale om en fastsat størrelse, som foreningerne med en vis sikkerhed kan regne med, hvorimod andre indtægtskilder kan variere afhængig af midlerne i fonde, forbund og befolkningen.

Figur 27: Hvor tilfreds er du med følgende forhold vedrørende foreningens økonomi?

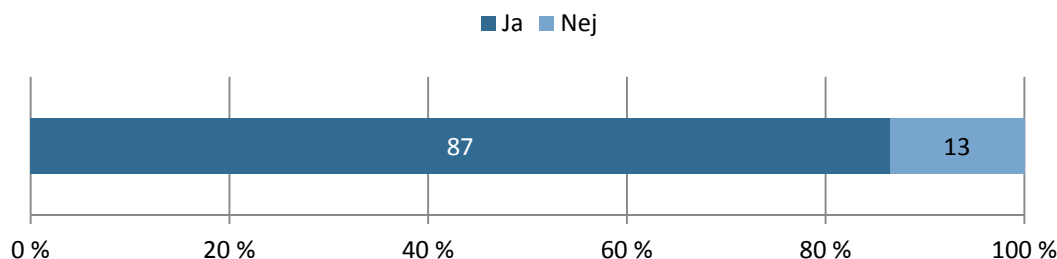

Foreningernes relativt store utilfredshed med indtægter fra sponsorer/fonde og indtægts-givende spil som bingo, lotteri og lignende kan ses som et udtryk for en manglende evne til at skabe egenindtægter. På den ene side hænger sponsorer, fonde og privatpersoners gavmildhed i høj grad sammen med den overordnede samfundsøkonomi, men det er også i høj grad foreningernes egne evner og overskuddet blandt de frivillige, der sætter rammerne for, hvad de kan lave af sponsorsamarbejder, fondsansøgninger og indtægts-givende arrangementer som bingo og lotto. På den måde er økonomi i idrætsforeningerne også uløseligt knyttet til frivilligheden og foreningernes evne til at tiltrække og fastholde frivillige, som er i fokus i en senere del af dette kapitel.

Efter ovenstående fokus på idrætsforeningernes indtægter er det naturligt med et blik på udgifterne. Her er der især ét område, som viser sig at fylde meget i mange idrætsforeningers økonomi. Og det er ikke udgifter til leje af faciliteter, som i kapitel 2 er beskrevet nærmere inden for de fire kommuner. Det er i stedet penge til rejser, som ifølge idrætsforeningerne udgør majoriteten af deres økonomiske udgifter.

Langt størstedelen af idrætsforeningerne deltager i Grønlandsmesterskaber eller andre konkurrencer og stævner, som medfører, at foreningens medlemmer skal ud at rejse. I undersøgelsen siger næsten ni ud af ti foreninger (87 pct.), at de deltager i arrangementer som kræver rejseaktivitet og dermed stiller særlige krav til foreningen i form af planlægning og ikke mindst økonomi.

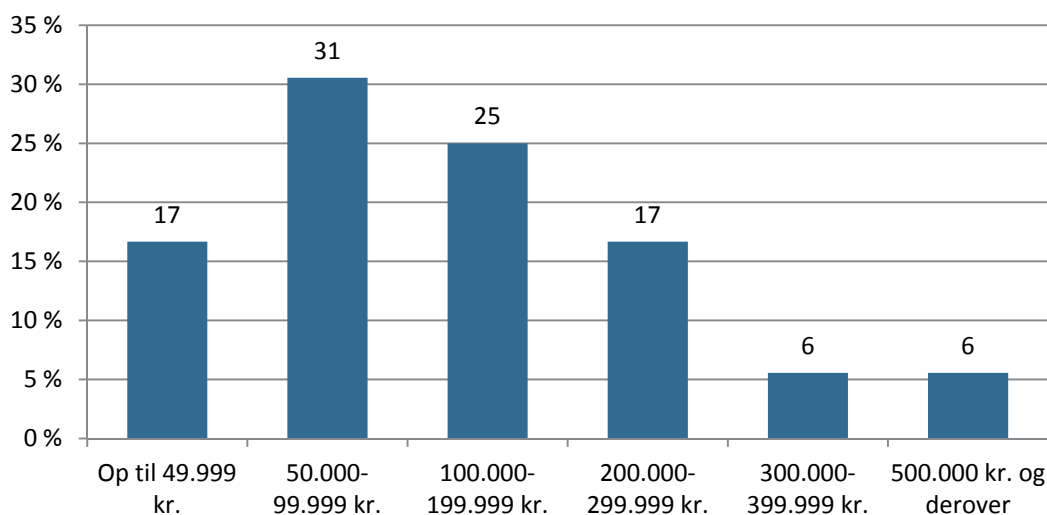
Figur 28: Deltager foreningen i GM eller andre konkurrencer/stævner, hvor foreningens medlemmer skal ud at rejse?

Figuren herunder viser, hvor mange penge de foreninger, der deltager i arrangementer, som kræver rejseaktivitet, årligt bruger på medlemsrejser. Som figuren tegner et billede af, er det mange steder relativt store beløb, som foreningerne må skaffe, for at rejserne kan realiseres.

Det laveste beløb, som en forening i undersøgelsen har brugt på rejser er 10.000 kr., og i alt 17 pct. af foreningerne med rejseaktivitet har brugt mellem 10.000 og 49.999 kr. på rejser inden for det seneste år. Næsten hver tredje forening med rejseaktivitet (31 pct.) bruger mellem 50.000 og 99.999 kr. om året, mens hver fjerde (25 pct.) årligt bruger mellem 100.000 og 199.999 kr. på rejser. Således bruger langt størstedelen af idrætsforeningerne i undersøgelsen i omegnen af 100.000 kr. om året på rejser, mens der, som grafen også viser, er en hel del af foreningerne med rejseaktivitet (29 pct.), der bruger over 200.000 kr. om året på rejser.

Figur 29: Hvor mange penge har foreningen inden for det seneste år brugt på rejser?

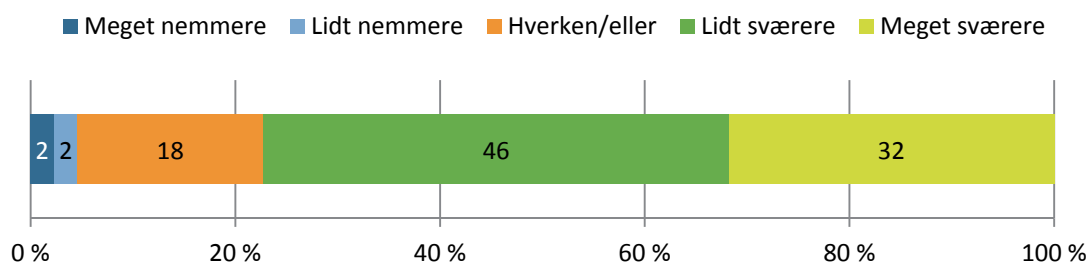

I foreningernes svar på, hvor mange penge de årligt bruger på rejser, vil der typisk være tale om samlede rejseudgifter. Det vil sige, udgifter som også tilskud fra kommune eller specialforbund, fondsstøtte og medlemmers egenbetalinger kan være med til at dække. Men det er tydeligt, at der i mange foreninger er tale om meget store beløb, som frivillige

ledere i foreningernes bestyrelser skal overskue og arbejde hårdt for at indsamle. Den typiske grønlandske idrætsforening⁸ har årlige rejseomkostninger for 100.000 kr.

Arbejdet med at skaffe de nødvendig midler til rejser er ifølge langt størstedelen af foreningerne i undersøgelsen blevet sværere i løbet af de seneste fem år. Kun 4 pct. af foreningerne med rejseaktiviteter mener, at det er blevet nemmere eller meget nemmere at skaffe penge til rejser, mens 18 pct. svarer, at det er uændret, altså hverken nemmere eller sværere. De restende i alt 78 pct. af idrætsforeningerne svarer, at det i de seneste fem år er blevet lidt sværere eller meget sværere at skaffe penge til rejser.

Figur 30: Er det efter din mening blevet nemmere eller sværere at skaffe penge til rejser inden for de seneste fem år?

Tallene i figuren herover understreger i høj grad, at rejseomkostninger er en af de helt store udfordringer, der er forbundet med at være idrætsforening i Grønland. Hvis man i idrætsforeningerne vil teste sig selv mod andre foreninger fra andre steder i landet (hvilket 87 pct. af foreningerne gør), kan selv lokale rejser være over store afstande og forbundet med meget store transportomkostninger.

Geografien er i sig selv en ekstraordinær og unik præmis for idrætsforeninger i Grønland sammenlignet med stort set alle andre lande. Og det gør rejseomkostningerne til en særlig udfordring, som igen stiller særlige krav til de frivillige i idrætsforeningerne. Netop de frivillige er i fokus i dette kapitels følgende afsnit.

De frivillige

De frivillige trænere og ledere er idrætsforeningernes vigtigste ressource. Det frivillige engagement i den enkelte forening bestemmer, hvor meget foreningen kan rumme, og hvordan den kan udvikle sig. Derfor er frivilligheden generelt og udfordringerne med at rekruttere og fastholde frivillige i særdeleshed helt centrale emner i undersøgelsen blandt idrætsforeningerne.

Det samlede antal frivillige er et oplagt sted at starte. De foreninger, der har svaret på undersøgelsens spørgsmål om frivillige trænere og ledere, har til sammen henholdsvis 276 frivillige trænere og 253 frivillige ledere. Hvis man antager, at idrætsforeningerne i under-

⁸ Median-tal, dvs. det beløb, hvor halvdelen af idrætsforeningerne har mindre udgifter og halvdelen af idrætsforeningerne har større udgifter.

søgelsen overordnet ligner de idrætsforeninger, der ikke har deltaget i undersøgelsen, så kan man gange tallene op og få en samlet, estimeret vurdering af antallet af frivillige trænere og ledere i GIF som helhed. Det bliver til 670 frivillige trænere og 637 frivillige ledere, altså i alt 1.307.

Tabel 4: Antal frivillige i foreningerne i undersøgelsen og i GIF

	I undersøgelsen	I GIF (estimeret)
Frivillige trænere	276	670
Frivillige ledere	253	637
Frivillige i alt	529	1.307

Frivilligt arbejde er grundlæggende uformelt og derfor svært at definere præcist og sætte præcise tal på. Derfor skal tallene i tabellen ovenfor ses som udtryk for en overordnet vurdering mere end et præcist facit. Dog passer foreningernes svar i foreningsundersøgelsen godt overens med besvarelserne i voksenundersøgelsen blandt personer over 16 år. I voksenundersøgelsen, som er beskrevet i sin helhed i kapitel 5, siger 4 pct. af de voksne, at de er frivillige trænere og/eller ledere i en idrætsforening, hvilket svarer til godt 1.600 personer i den voksne befolkning i Grønland. I en samlet vurdering anslås antallet af frivillige trænere og ledere i de grønlandske idrætsforeninger derfor at ligge mellem 1.300 og 1.600.

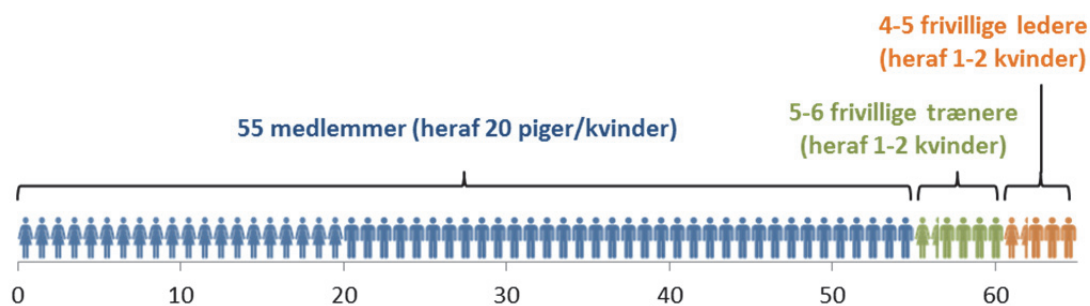
Det understreger, at idrætten i Grønland er samlingssted for mange frivillige kræfter. Her er endda kun tale om frivillige på træner- og lederposterne. Ud over trænere og ledere er der i idrætsforeningernes daglige arbejde og ikke mindst i forbindelse med kampe og konkurrencer et stort antal mere løst tilknyttede frivillige, som står for alt fra tøjvask til tidtagning.

I den typiske idrætsforening er der mellem fire og fem frivillige ledere og mellem fem og seks frivillige trænere⁹. I alt er der altså typisk ti frivillige trænere og ledere i idrætsforeningerne, men dette tal varierer naturligvis, især i forhold til antallet af medlemmer.

Blandt de typisk ti frivillige er der typisk tre kvinder. Også blandt de frivillige i idrætsforeningerne er der altså en overrepræsentation af den mandlige del af befolkningen. Den mandlige overrepræsentation blandt de frivillige er endda større end overrepræsentationen blandt foreningsmedlemmerne, som blev beskrevet i sidste afsnit. I alt er 36 pct. af medlemmerne i den typiske grønlandske idrætsforening piger eller kvinder, mens det kun gælder 30 pct. af de frivillige trænere og ledere.

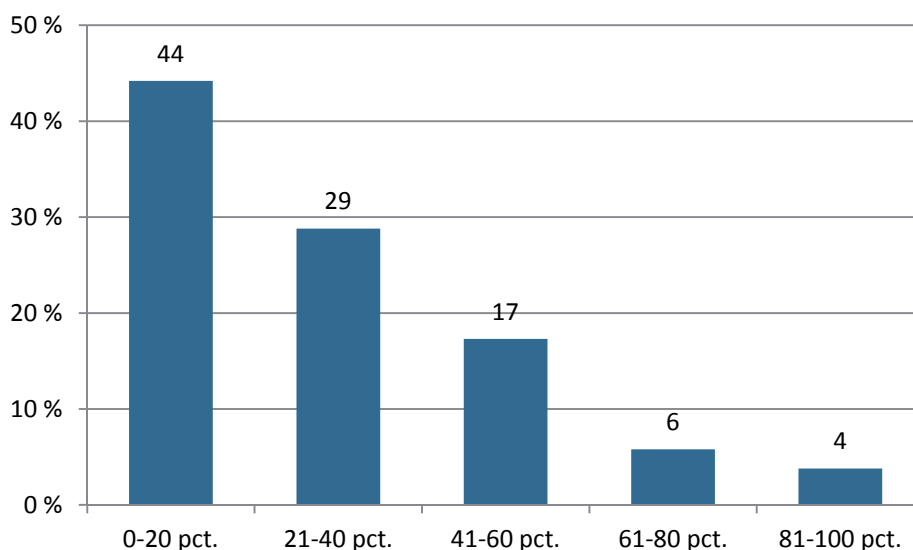
⁹ Median-tal, dvs. det antal frivillige trænere og ledere, hvor halvdelen af idrætsforeninger har færre og halvdelen af idrætsforeningerne har flere.

Figur 31: Medlemmer og frivillige i den typiske grønlandske idrætsforening. Antal

Som figuren herunder viser, har næsten halvdelen af foreningerne i undersøgelsen ingen eller næsten ingen kvinder blandt de frivillige trænere og ledere. Det er illustreret i den første søjle fra venstre, som viser, at 44 pct. af foreningerne har ingen eller næsten ingen kvindelige frivillige (mellem 0 og 20 pct. af de frivillige). I 29 pct. af foreningerne er der et mindretal af kvindelige frivillige på mellem 21 og 40 pct., og 17 pct. af foreningerne har en nogenlunde ligelig kønsfordeling blandt de frivillige. Kun i alt 10 pct. af foreningerne har et flertal af kvinder på de faste frivillige poster som trænere og ledere (over 60 pct. kvinder blandt de frivillige).

Figur 32: Hvor stor en del af foreningens frivillige trænere og ledere er kvinder?

Hvordan klarer foreningerne rekruttering og fastholdelse af frivillige?

Antallet af frivillige i idrætsforeningerne kan variere over tid. For mennesker i dagens samfund er der mulighed for at være aktiv og engagere sig i mange forskellige sammenhænge fra traditionelle, lokale fællesskaber til elektroniske, sociale medier og spil. Det kan være en udfordring for idrætsforeninger, at man i det moderne samfund lynhurtigt kan vælge mellem og deltage i en lang række forskellige fællesskaber, for idrætsforeningerne er afhængige af vedvarende frivillig arbejdskraft. Derfor hører man ofte det frivillige foreningsliv

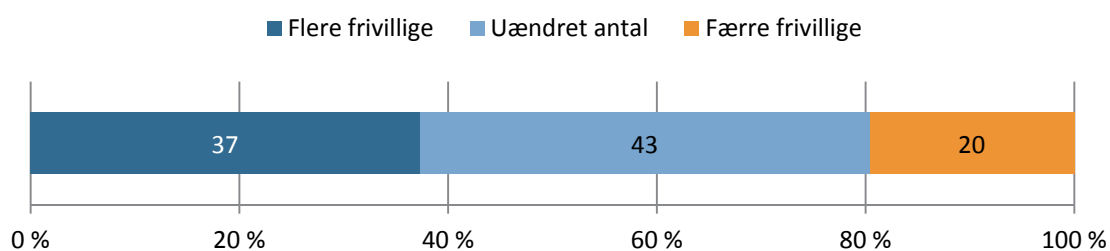
udtrykke bekymringer om, at folk er mindre engageret i frivillige arbejde i dag end før i tiden.

Flere forskellige undersøgelser viser dog, at deltagelse i frivilligt arbejde ikke generelt er nedadgående, selvom den moderne samfundsudvikling i den vestlige verden ændrer den måde, folk er frivillige på (Lorentzen 2001; Torpe 2011, Laub 2013).

Men de store samfundsmæssige udviklingstendenser er kun en side af sagen. Det kan være noget ganske andet, hvordan de enkelte idrætsforeninger i Grønland helt konkret oplever udviklingen i opbakningen til det frivillige arbejde i deres lokalområde.

Som figuren herunder viser, oplever kun en femtedel af idrætsforeningerne (20 pct.) at have fået færre frivillige inden for de seneste fem år. Størstedelen af idrætsforeningerne (43 pct.) har haft et stabilt antal frivillige i den samme periode, mens lidt over en tredjedel (37 pct.) har fået flere frivillige de seneste fem år.

Figur 33: Har foreningen fået flere eller færre frivillige inden for de seneste fem år?

Samlet set giver tallene indtryk af, at det faktisk lykkes de fleste idrætsforeninger at rekruttere og fastholde frivillige trænere og ledere. Men dette forhold betyder til gengæld ikke, at der ikke kan være udfordringer og besvær knyttet til rekruttering og fastholdelse af frivillige. Hver femte forening i undersøgelsen har fået færre frivillige inden for de seneste fem år, og også i de øvrige foreninger kan man opleve, at arbejdet med at skaffe frivillige er svært, selvom det altså overordnet lader til at lykkes i vid udstrækning.

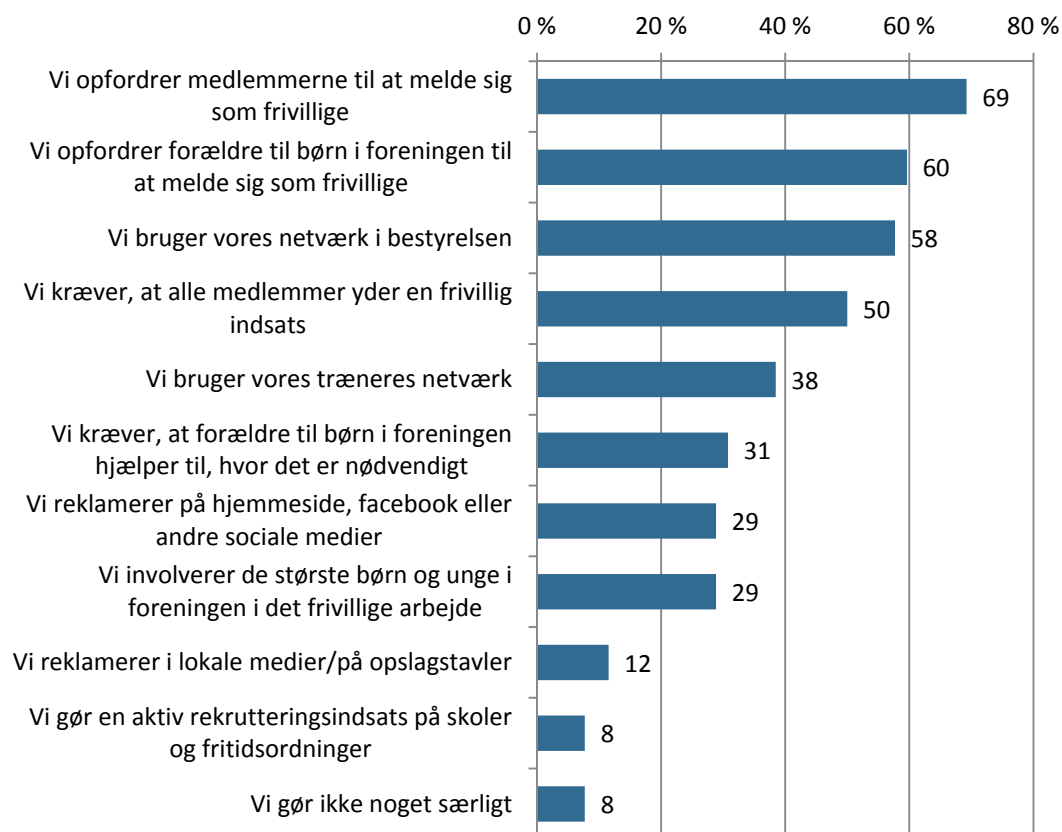
At opfordre medlemmer til at melde sig som frivillige er den mest udbredte måde at rekruttere frivillige, som benyttes af 69 pct. af foreningerne i undersøgelsen. Seks ud af ti foreninger (60 pct.) opfordrer forældre til børn i foreningen til at melde sig som frivillige, og lidt færre (58 pct.) bruger bestyrelsens netværk til at rekruttere nye frivillige. De mest udbredte rekrutteringsformer er således opfordringer og uformelle kontakter til de folk, der er nærmest foreningen og bestyrelsen.

Men der findes også skrappe midler. Halvdelen af foreningerne i undersøgelsen (50 pct.) kræver, at alle medlemmer yder en frivillig indsats, mens knap en tredjedel (31 pct.) kræver, at forældre til børn i foreningen hjælper til. Herudover er det også relativt udbredt blandt foreningerne at bruge trænerens netværk (som 38 pct. af foreningerne gør), at re-

klamere på hjemmeside eller sociale medier (29 pct.) eller at involvere de største børn og unge i det frivillige arbejde fra en tidlig alder (29 pct.).

Kun 8 pct. af foreningerne siger, at de ikke gør noget særligt for at rekruttere frivillige. Det understreger, at rekrutteringen af frivillige er en helt central del af foreningsarbejdet, som fylder meget i langt størstedelen af idrætsforeningerne i undersøgelsen.

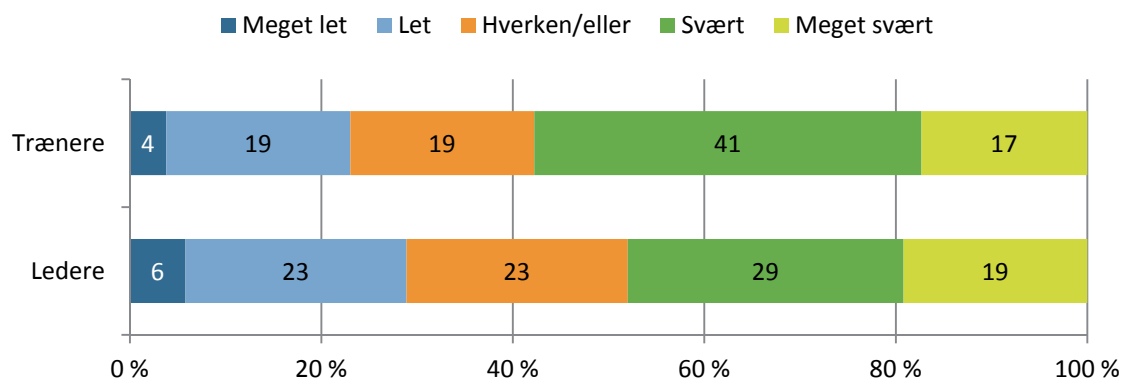
Figur 34: Hvad gør foreningen for at rekruttere frivillige?

Foreningerne i undersøgelsen er blevet stillet et spørgsmål om, hvad de gør for at rekruttere frivillige, og foreninger har hver især kunnet give flere forskellige svar, hvis de gør flere forskellige ting. Derfor summerer procenttallene i figuren til mere end 100.

Det er ikke nogen nem opgave at skaffe nye frivillige trænere og ledere i idrætsforeningerne. Det fremgår tydeligt af figuren herunder. Færre end hver fjerde forening (23 pct.) synes, at det er let eller meget let at skaffe frivillige trænere. Det tilsvarende tal for frivillige ledere er 29 pct., og overordnet giver figuren indtryk af, at lidt flere foreninger er udfordret, når det handler om trænerrekruttering i forhold til lederrekruttering. I alt 58 pct. af foreningerne synes, at det er svært eller meget svært at rekruttere trænere, mens det gælder 'kun' 48 pct. af foreningerne, når det handler om at rekruttere ledere.

Figur 35: Hvor let eller svært har foreningen ved at skaffe frivillige trænere og ledere?

Figuren ovenfor understreger, at de frivillige, som er den vigtigste ressource for at foreningerne overhovedet kan fungere, også i sig selv er med til at gøre livet svært for foreningerne. For det er tydeligvis svært at skaffe de frivillige, der er brug for.

Ifølge foreningerne i undersøgelsen er især to ting med til at gøre rekruttering og fastholdelse af frivillige svært. Over halvdelen af foreningerne svarer, at de fleste medlemmer ganske enkelt ikke gider arbejde frivilligt, og at der er for få tilbud om kurser til de frivillige.

Når en stor del af foreningerne giver udtryk for, at deres medlemmer ikke gider arbejde frivilligt, lægger det sig lidt i forlængelse af det tidligere nævnte indtryk blandt mange, at frivilligheden i samfundet generelt er udfordret. Især når man medregner, at 39 pct. også siger specifikt, at de yngre generationer ikke gider arbejde frivilligt. Det virker på tallene som om en del af foreningerne føler, at samfundet omkring dem er ved at udvikle sig væk fra dem.

Den anden hovedudfordring, som handler om kursustilbud til frivillige, er anderledes håndgribelig. I modsætningen til den generelle samfundsudvikling er kurser noget, som specialforbund og GIF kan gøre noget ved. Men det understreger også de særlige udfordringer ved at være idrætsforening og -forbund i Grønland. For det kan være en meget bekostelig affære at skaffe instruktører og samle kursusedtagere på tværs byer og bygder. Den følgende figur i dette afsnit illustrerer dog, at interessen for kurser i høj grad er til stede blandt idrætsforeningernes frivillige.

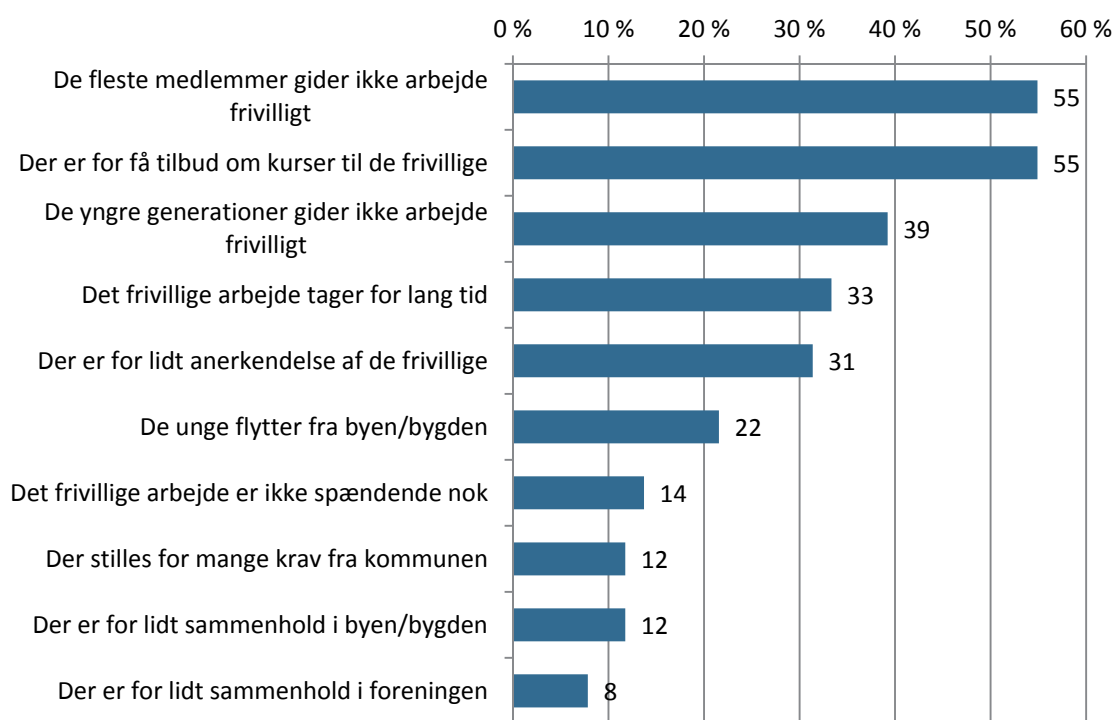
Ud over de ovennævnte udfordringer nævner en tredjedel (33 pct.) af foreningerne, at det frivillige arbejde tager for langt tid, og at tidsforbruget er med til at gøre det vanskeligt at rekruttere og fastholde frivillige. Og næsten lige så mange (31 pct.) siger, at der er for lidt anerkendelse af de frivillige. Mange af foreningerne giver således tilsyneladende udtryk for, at det frivillige i manges øjne ikke er besværet værd. Det tager for meget af folks fritid, og man får ikke den anerkendelse, man fortjener. Her er der også i høj grad tale om udfordringer, som foreningerne selv kan gøre noget ved. Anerkendelsen af frivilligt arbejde starter i det små blandt foreningens egne medlemmer og i foreningens ledelse, og strukturere-

ingen af arbejdsmængderne for de forskellige typer af frivilligt arbejde er også en ledelsesopgave i foreningen. Men det er naturligvis lettere sagt end gjort, hvis man i foreningen er inde i en ond cirkel, hvor det er svært at skaffe nye frivillige, fordi arbejdet tager for lang tid, og de eksisterende frivillige derfor er nødt til at lave endnu mere.

Blandt de mindre ofte nævnte udfordringer og barrierer for rekruttering og fastholdelse af frivillige er, at de unge flytter fra byen/bygden (som nævnes som en udfordring af 22 pct. af foreningerne), at det frivillige arbejde ikke er spændende nok (14 pct.), og at der stilles for mange krav fra kommunen (12 pct.). Endelig er det kun meget få foreninger, der føler, at manglende sammenhold i byen/bygden (12 pct.) eller i foreningen selv (8 pct.) skulle stå i vejen for det frivillige arbejde.

Selvom mange foreninger altså giver udtryk for, at de fleste medlemmer og især de yngre generationer ikke gider arbejde frivilligt, er der altså ikke ifølge foreningerne en generel mangel på sammenhold.

Figur 36: Hvad gør det vanskeligt at rekruttere og fastholde frivillige i foreningen?

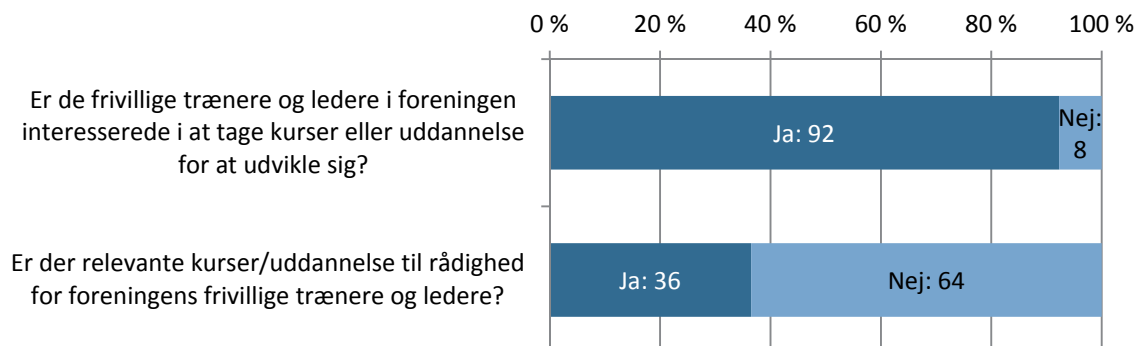

Foreningerne i undersøgelsen er blevet stillet et spørgsmål om, hvad der gør rekruttering og fastholdelse af frivillige vanskeligt, og foreninger har hver især kunnet give flere forskellige svar, hvis de oplever flere forskellige vanskeligheder. Derfor summerer procenttallene i figuren til mere end 100.

Som ovenstående figur viser, er manglende kursustilbud en stor barriere for rekruttering og fastholdelse af frivillige. Og udfordringen bliver kun større af, at kurser og uddannelsesmuligheder, ifølge foreningerne, faktisk efterspørges af rigtig mange frivillige. Næsten alle idrætsforeningerne i undersøgelsen (92 pct.) svarer, at de frivillige i foreningen er interesserede i at tage kurser eller uddannelse for at udvikle sig. Men kun i lige over en tredje-

del af foreningerne (36 pct.) oplever man, at der rent faktisk er relevante kurser til rådighed for foreningens frivillige trænere og ledere.

Figur 37: Der er stor interesse for kurser/uddannelse, men begrænset udbud

Som dette afsnit om de frivillige indtil nu tydeligt har illustreret, har størstedelen af idrætsforeningerne i undersøgelsen store udfordringer, når det handler om frivilligt arbejde. Det er svært at rekruttere frivillige trænere og ledere, mange medlemmer gider ikke frivilligt arbejde, og manglende kursustilbud er en stor udfordring. Endelig er der kun få kvinder blandt de frivillige.

Men afsnittet viser også, at foreningerne gør en stor indsats. De er meget aktive i deres rekrutteringsarbejde og gør mange forskellige ting for at rekruttere frivillige. Og et flertal af foreningerne har enten haft et stabilt eller et stigende antal frivillige over de seneste fem år.

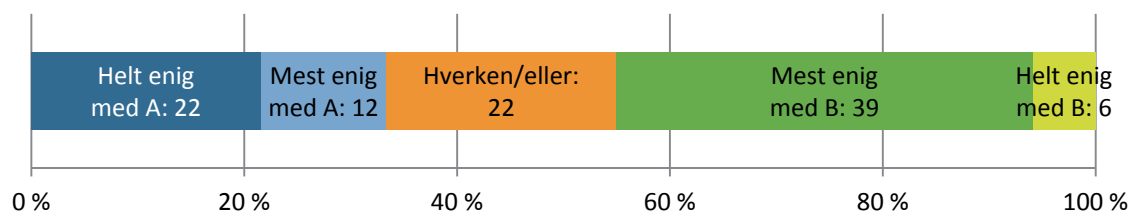
Idrætsforeningerne lægger med andre ord et stort arbejde i at rekruttere og fastholde de frivillige trænere og ledere. Og nogle foreninger gør det mere struktureret end andre. I undersøgelsen er foreningerne blevet spurgt, om de har en strategi for, hvordan de rekrutterer og fastholder frivillige, og foreningerne har kunnet svare på en skala, alt efter hvilket af de to udsagn i figuren herunder, som passer bedst på foreningen.

Som figuren viser, er 22 pct. af foreningerne helt enige med udsagn A, hvilket vil sige, at de har en bevidst strategi for, hvordan de rekrutterer og fastholder frivillige. Yderligere 12 pct. er delvist enige og mener altså, at foreningen til en vis grad har en bevidst strategi på området. I den anden ende af skalaen er der i alt 45 pct. af foreningerne, som er mest enige eller helt enige i det modsatte udsagn, at de forsøger at få nye frivillige, når der er behov for det, men altså ikke har en særlig strategi for det.

Figur 38: Hvilket udsagn passer bedst på foreningen?

A: Foreningen har en bevidst strategi for, hvordan den rekrutterer og fastholder frivillige.

B: Foreningen forsøger at få nye frivillige, når der er behov for det, men har ikke en særlig strategi for det.

Perspektiv: Grønlands foreninger mangler kurser, men er gode til frivillighed

De grønlandske idrætsforeninger ligner til en vis grad de danske på frivilligområdet. Også i Danmark har kun få idrætsforeninger oplevet tilbagegang i antallet af frivillige. Ikke desto mindre oplever langt størstedelen af foreningerne store udfordringer med at rekruttere og fastholde frivillige. På et område er det dog tydeligvis nemmere at være idrætsforening i Danmark end i Grønland: Kursus-udbuddet er bedre, og derfor ser kun 4 pct. af de danske idrætsforeninger manglende kursus tilbud som en barriere for rekruttering og fastholdelse af frivillige. I Grønland er manglende kurser til gengæld en af de største udfordringer for rekruttering og fastholdelse af frivillige, idet 55 pct. af idrætsforeningerne oplever det som en barriere.

De grønlandske idrætsforeninger lader til gengæld til at være foran de danske, når det handler om at gå strategisk til arbejdet med at rekruttere og fastholde frivillige. I alt 34 pct. af idrætsforeningerne i Grønland har helt eller delvist en strategi på frivillighedsområdet, mens det kun gælder 9 pct. af de danske idrætsforeninger. Således er relativt mange idrætsforeninger i Grønland indstillet på at gå strategisk til udfordringen med de frivillige, hvilket kan vise sig at være en stor fordel for dem. Ideen med en frivillighedsstrategi bliver dog kun noget værd, hvis man også forholder sig til konkret til, hvad sådan en strategi skal indeholde. I Danmark har Danmarks Idrætsforbund derfor skabt www.frivillighedstjek.dk, hvor idrætsforeninger kan få inspiration og konkrete værktøjer til rekruttering og fastholdelse af frivillige.

Faciliteter

Faciliteter spiller en stor rolle for idrætten i Grønland. I store dele af året gør vejret og mørket det besværligt at være aktiv udendørs, og så er de forskellige indendørs faciliteter til idræt særligt vigtige. I dette kapitels indledning viste figur 22, at netop adgangen til gode faciliteter bekymrer flest idrætsforeninger, når de skal vurdere fremtidige udfordringer.

Idrætsfacilitetsfaciliteter dækker i denne sammenhæng primært over baner og byggeri, der er skabt specifikt til idræt. Det er eksempelvis fodboldbaner, indendørs haller og skilifte. Kapitlet illustrerer, hvordan foreningerne i forskellig grad bruger forskellige faciliteter og går i dybden med, om foreningerne er tilfredse med faciliteterne, og hvad de har af ønsker på området.

Figuren herunder giver et overblik over, hvilke forskellige typer af faciliteter foreningerne benytter. Faciliteter til idræt kan dog i princippet være alle de steder, hvor man kan være aktiv på en eller anden måde. Derfor indgår for eksempel også veje og gader i by-

en/bygden og naturen i figuren herunder som faciliteter, hvor foreningerne kan angive at være aktive, selvom der altså ikke er tale om særligt anlagte baner eller byggeri til idræt.

Indendørs haller er helt tydeligt de mest benyttede faciliteter blandt idrætsforeningerne i undersøgelsen. Lidt over halvdelen af foreningerne (54 pct.) benytter mindre idrætshaller/gymnastiksale, og lidt under halvdelen (44 pct.) benytter store idrætshaller¹⁰. I alt benytter 79 pct. af foreningerne den ene eller begge typer indendørs halfacilitet¹¹.

Det er måske ikke så overraskende, at de indendørs haller er de oftest brugte faciliteter til idræt, når mørke og kulde ofte er en udfordring for udendørs idræt. På trods af de udendørs udfordringer er helholdsvis naturen og veje og gader i byen/bygden de efterfølgende faciliteter på listen. Her er tale om faciliteter, som ikke er skabt med idræt som formål, men ikke desto mindre kan bruges til blandt andet løb og skiløb. Naturen benytter 37 pct. af foreningerne, mens veje og gader i byen/bygden benyttes af 33 pct. af foreningerne.

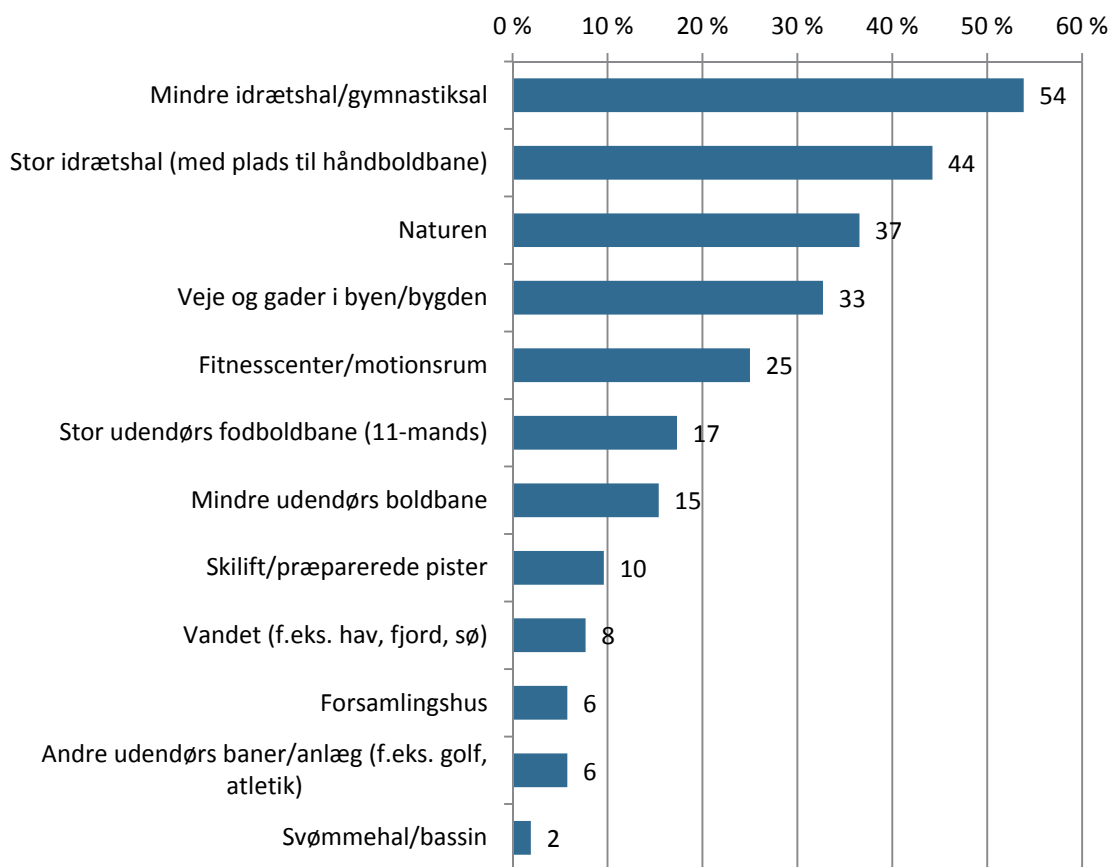
En fjerdedel af foreningerne (25 pct.) benytter fitnesscenter/motionsrum, og 17 og 15 pct. benytter henholdsvis store fodboldbaner¹² og mindre udendørs boldbaner. Hver tiende forening (10 pct.) benytter skilift/præparerede pister, og lidt færre foreninger (8 pct.) benytter vandet som facilitet til idræt (typisk kajak). Endelig benytter 6 pct. af foreningerne forsamlingshus, og samme andel benytter andre typer af udendørs baner/anlæg (f.eks. golf- eller atletikbaner). Kun meget få foreninger (2 pct.) benytter svømmehal/bassin til deres idrætsaktiviteter i foreningen.

¹⁰ Med plads til håndboldbane.

¹¹ Den samlede andel er 79 pct. og ikke 98 pct. (54 + 44 pct.), fordi der er et betydeligt overlap af foreninger, som bruger både mindre idrætshaller/gymnastiksale og store idrætshaller.

¹² Med plads til 11-mands fodbold.

Figur 39: Hvilke typer af faciliteter benytter foreningen?

Foreningerne i undersøgelsen er blevet stillet et spørgsmål om, hvilke typer faciliteter de benytter, og foreninger har hver især kunnet give flere forskellige svar, hvis de benytter forskellige faciliteter. Derfor summerer procenttallene i figuren til mere end 100.

I forhold til foreningernes brug af de forskellige typer af faciliteter er det værd at huske på, at antallet af faciliteter varierer meget i de forskellige byer og bygder i Grønland. Kapitel 2 indeholder en samlet oversigt over idrætsfaciliteter i hele landet. Af den fremgår for eksempel, at der kun er tre svømmehaller/bassiner i Grønland, og derfor er det naturligvis begrænset, hvor mange foreninger der kan benytte sig af denne type facilitet.

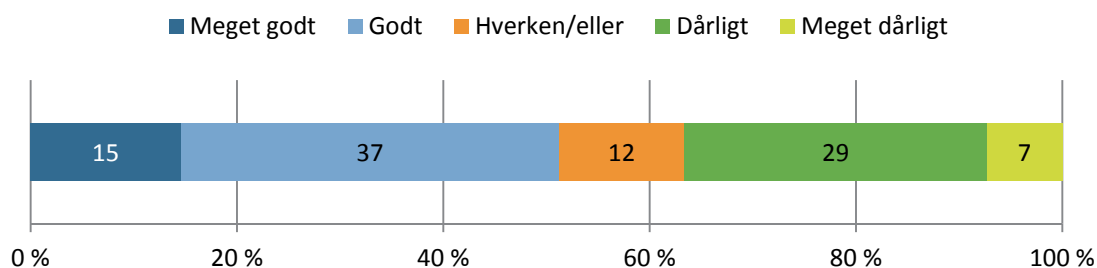
Kapitel 2 viste også, at der rundt om i Grønland i alt er 19 store idrætshaller og 25 mindre haller/gymnastiksale. Men der er også mange idrætsforeninger og mange aktive idrætsudøvere rundt om i byerne og bygderne til at deles om hallerne. Det kan derfor være en udfordring i sig selv, når kommunen skal fordele tiden i hallerne imellem foreningerne, og nogle steder fungerer samarbejdet bedre end andre.

Figuren herunder viser, hvordan foreningerne mener, at samarbejdet fungerer imellem kommunen, der typisk administrerer adgangen til indendørs haller, og foreningerne, der

benytter dem. Spørgsmålet er kun stillet til idrætsforeninger, som benytter de indendørs faciliteter¹³.

Størstedelen af idrætsforeningerne i undersøgelsen (52 pct.) mener, at samarbejdet med kommunen og andre foreninger om fordeling af haltid fungerer godt eller meget godt. Lidt flere end hver tredje forening (36 pct.) mener modsat, at samarbejdet fungerer dårligt eller meget dårligt. De resterende 12 pct. svarer hverken/eller på spørgsmålet, som illustreret i figuren herunder.

Figur 40: Hvordan fungerer samarbejdet med kommunen og de andre foreninger, når adgangen til indendørs faciliteter i byen/bygden skal fordeles?

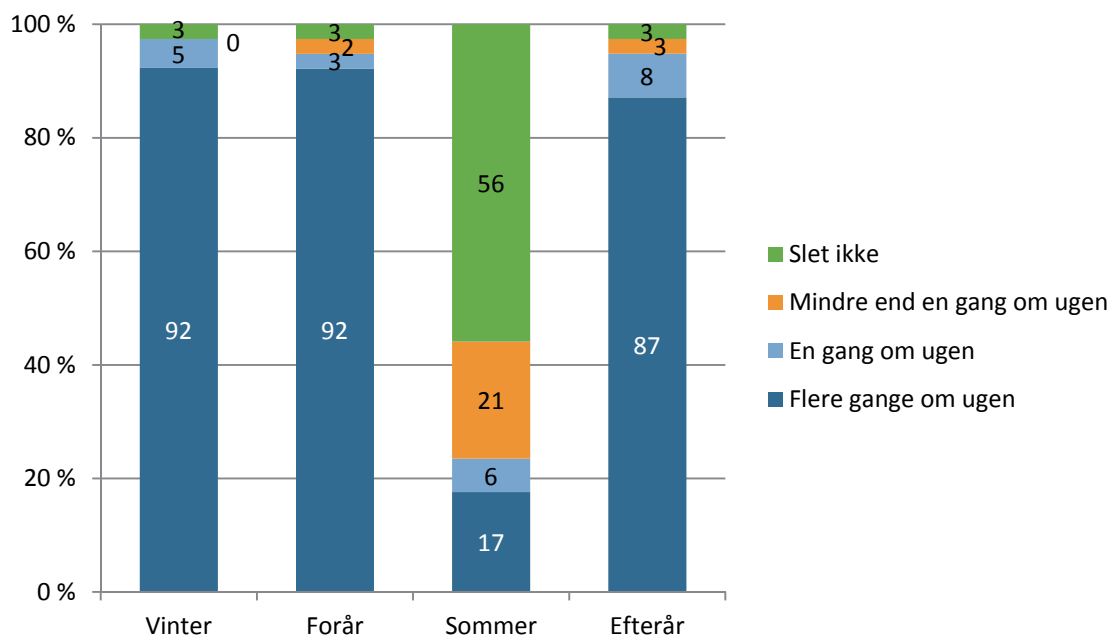
Fordelingen af haltid er vigtig for idrætsforeningerne. Næsten alle foreninger i undersøgelsen benytter sig af indendørs faciliteter flere gange om ugen hele året rundt med undtagelse af sommermånederne (juni, juli, august). Mange haller, både skolehaller/gymnastiksale og idrætshaller, som ikke ligger i forbindelse med skoler, holder lukket i sommermånederne. Derfor er det måske ikke så underligt, at andelen af foreninger, der bruger indendørs faciliteter minimum en gang om ugen i sommermånederne falder til færre end hver fjerde (23 pct.).

En interessant overvejelse er i denne sammenhæng, om faciliteterne holder lukket, fordi foreningerne ikke bruger dem, eller om foreningerne ikke bruger faciliteterne, fordi de holder lukket. Eller med andre ord om der er en efterspørgsel efter indendørs faciliteter også i sommer månederne, som ikke tilgodeses, fordi det mange steder er fast praksis, at haller holder lukket om sommeren.

Det kunne også tænkes, at andre brugergrupper end idrætsforeningerne kunne være interesserede i at benytte indendørs haller. Kapitel 4 og 5 beskriver hvordan en del børn og unge og langt størstedelen af de voksne dyrker sport/motion uden at være aktive i idrætsforeninger.

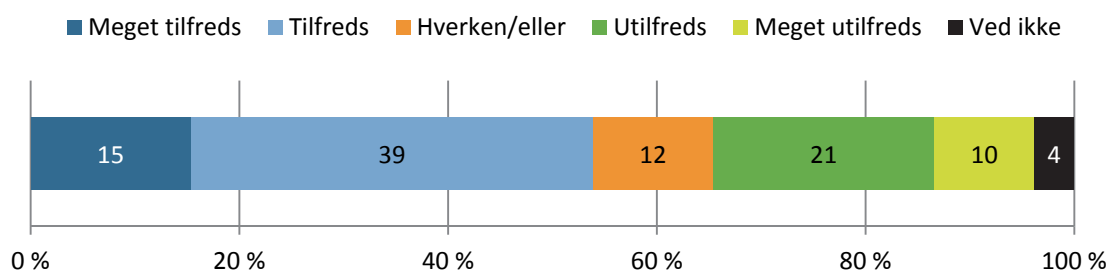
¹³ Dvs. brugere af enten store idrætshaller (med plads til håndboldbane) og/eller mindre haller/gymnastiksale.

Figur 41: Hvor ofte benytter foreningen indendørs faciliteter i løbet af året?

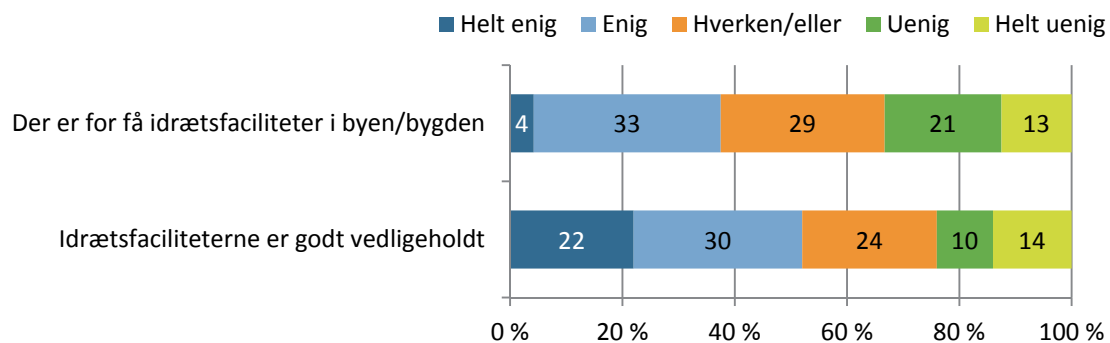
Samlet set er lidt over halvdelen af de adspurgte foreninger (54 pct.) tilfredse eller meget tilfredse idrætsfaciliteterne i byen/bygden, når alt kommer til alt. Der er dog også en tredjedel af foreningerne (33 pct.), der siger, at de er utilfredse eller meget utilfredse med faciliteterne. Endelig svarer 12 pct. af foreningerne hverken/eller på spørgsmålet, og 4 pct. svar ved ikke, hvilket kan hænge sammen med, at de aldrig eller kun sjældent bruger egentlige idrætsfaciliteter (f.eks. løbeklubber, der primært bruger offentlige områder, eller kajakklubber, der primært bruger havnen og vandet).

Figur 42: Hvor tilfreds er foreningen alt i alt med idrætsfaciliteterne i byen/bygden?

Det største kritikpunkt i forhold til idrætsfaciliteterne lader til at være antallet af dem. Blandt alle foreningerne i undersøgelsen er det oftere antallet end vedligeholdelsen af idrætsfaciliteter, der bliver kritiseret. Lidt over en tredjedel af foreningerne (37 pct.) er enige eller helt enige, at der er for få idrætsfaciliteter i byen/bygden, mens kun knap en fjerdedel (24 pct.) tilsvarende er uenige eller helt uenige i, at idrætsfaciliteterne er godt vedligeholdt.

Figur 43: Hvad synes du ellers om idrætsfaciliteterne i byen/bygden?

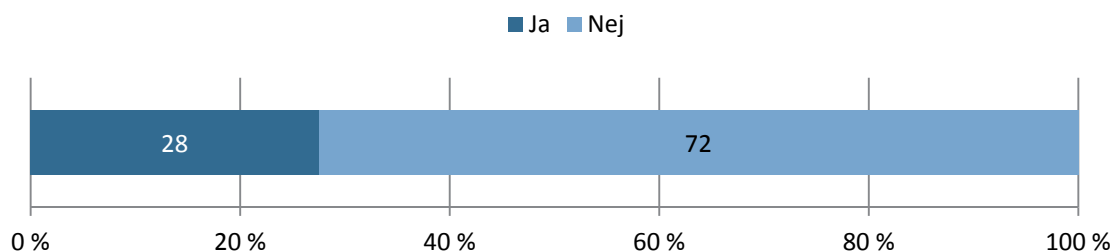

Overordnet giver figurerne herover indtryk af, at de grønlandske idrætsforeninger er delte på spørgsmålet om faciliteter. Der er en udbredt tilfredshed med facilitetsudbuddet, men også et stort mindretal af foreninger, som ikke er tilfredse med faciliteterne. Der er måske meget naturligt et udbredt ønske blandt idrætsforeningerne om flere faciliteter, og samtidig en lidt mindre udbredt kritik af vedligeholdelsen af de eksisterende faciliteter.

Idrætsforeningerne i undersøgelsen efterspørger generelt nye faciliteter i højere grad end forbedringer og renoveringer af de eksisterende. Det er et udtryk for, at de eksisterende faciliteter kan bruges og bliver brugt i så høj grad, at mange foreninger efterspørger mere adgang til dem.

Klubhus eller klublokaler er en særskilt facilitet, som også mange foreninger ønsker sig, men mangler adgang til. Figuren herunder viser, at 28 pct. af foreningerne i undersøgelsen svarer, at de har adgang til klubhus/klublokale, mens de resterende 72 pct. altså ikke har den type facilitet til rådighed.

Figur 44: Har foreningen adgang til klubhus/klublokale?

Det er værd at tænke med i forbindelse den generelle efterspørgsel efter idrætsfaciliteter, at mange idrætsforeninger også har et klart ønske om at kunne holde medlemsarrangementer og få opbevaret deres eget udstyr og redskaber i klubhus eller klublokaler i forbindelse med faciliteterne. De muligheder har kun et mindretal af foreningerne i dag.

Afrunding

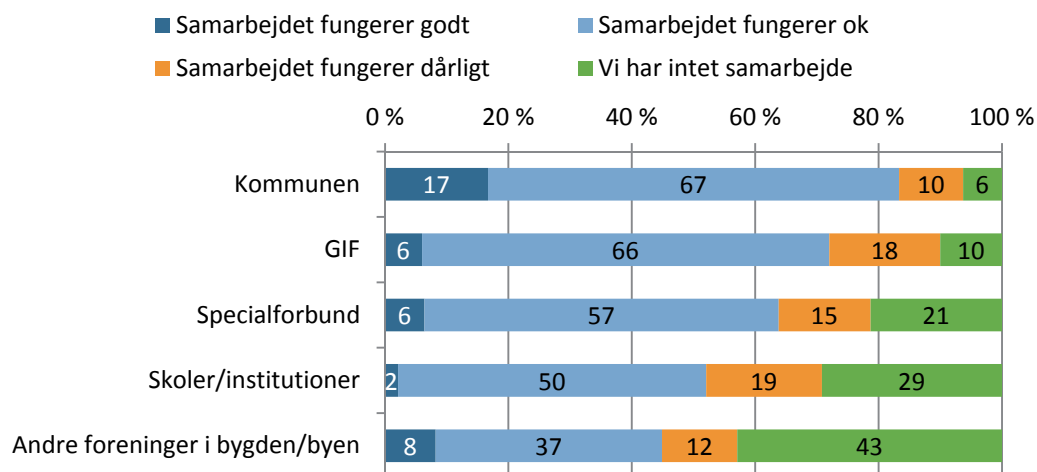
Som dette kapitel har beskrevet, er der forskellige udfordringer forbundet med at være idrætsforening i Grønland. Foreningerne nævner selv faciliteter, frivillige og økonomi som udfordringer, og det drejer sig helt konkret om adgangen til indendørs halfacilitet, besvær med rekruttering af frivillige, mangel på kurser til dem og endelig de store udgifter, der er forbundet med at rejse til andre steder i landet for at deltage i konkurrencer.

På forskellig vis kan alle disse udfordringer siges i nogen grad at hænge sammen med samarbejde. Eksempelvis kan kurser bedre planlægges og realiseres i samarbejde med GIF eller specialforbund, og fordelingen af indendørs haltider beror de fleste steder på samarbejde eller i hvert fald forhandling mellem kommunen og de lokale foreninger. Som figur 40 tidligere i dette kapitel viste, mener lidt over halvdelen af foreningerne, at samarbejdet med kommunen og andre lokale foreninger fungerer godt eller meget godt, når haltider skal fordeles.

Tilsyneladende er det især samarbejdet med kommunen, der fungerer godt for mange idrætsforeninger. Til gengæld er foreningerne ikke lige så gode til at samarbejde med hinanden. I foreningsundersøgelsen siger 17 pct. af foreningerne, at de har et godt fungerende samarbejde med kommunen, og 67 pct. siger, at de har et samarbejde med kommunen, der fungerer ok. Det vil sige, at i alt 83 pct. af idrætsforeningerne har et fungerende samarbejde, mens hver tiende forening (10 pct.), synes at samarbejdet fungerer dårligt, og kun 6 pct. har intet samarbejde. Til sammenligning har i alt 72 pct. af foreningerne et fungerende samarbejde med GIF, og 63 pct. har et fungerende samarbejde med et specialforbund. En del af idrætsforeningerne (f.eks. inden for løb, gymnastik og svømning) er organiseret uden specialforbund, hvilket kan være en del af forklaringen på, at det faktisk er mere udbredt at have kontakt med GIF end med de respektive specialforbund.

Lige over halvdelen af foreningerne (52 pct.) har et fungerende samarbejde med lokale skoler/institutioner. Endelig er den mindst udbredte type af samarbejde blandt idrætsforeningerne faktisk samarbejde med andre idrætsforeninger i samme bygd eller by. Det kan selvfølgelig hænge sammen med, at nogle foreninger kommer fra små steder, hvor der ikke er andre foreninger, men det gælder kun 8 pct. af foreningerne i figuren herunder. Tilbage står altså, at selvom at størstedelen af idrætsforeningerne kommer fra byer med flere forskellige idrætsforeninger, har kun godt fire ud af ti idrætsforeninger (42 pct.) et fungerende samarbejde med andre lokale foreninger.

Figur 45: Hvordan fungerer samarbejdet generelt med disse andre organisationer/institutioner?

Det er bemærkelsesværdigt, at kommunen er den samarbejdspartner, som flest foreninger har fungerende samarbejde med. Den stærke og vigtige relation mellem idrætsforeninger og det offentlige blev også understreget i figur 27 i dette kapitel, som viste, at det offentlige yder den form for økonomiske tilskud, som flest foreninger er tilfredse med. Samlet set giver det indtryk af, at kommunen er den vigtigste aktør i idrætsforeningernes hverdag, og at foreningerne overordnet forholder sig relativt positivt til kommunens rolle på idrætsområdet.

Der kan være forskellige forklaringer på, at samarbejde imellem forskellige idrætsforeninger er den mindst udbredte samarbejdsform i foreningsidrætten i Grønland. At der ikke findes andre foreninger i nærheden, gælder som nævnt kun relativt få foreninger. Til gengæld er det en kendt sag, som også nævnes af idrætsforeningerne selv, at der flere steder har været kold luft mellem de lokale foreninger på grund af personlige uenigheder og konflikter. Det er en særlig udfordring, når foreningsidrætten udgøres af relativt få lokale ildsjæle i små og tætknyttede samfund.

Den måde idrætten i Grønland er organiseret i specialforbund kan også tænkes at spille en rolle i forhold til lokale samarbejder. Det kan medvirke til, at man som forening ikke forholder sig til andre idrætsforeninger i bygden/byen, fordi man udelukkende identificerer sig inden for sin sport og ser andre klubber inden for samme sport som de mest naturlige samarbejdspartnere. Og det endda selvom andre foreninger inden for samme sport kan være meget langt væk og fast samarbejde om aktiviteter og arrangementer derfor næsten umuligt. Og selvom man i et fællesskab med andre lokale foreninger inden for andre idrætter kunne diskutere fælles udfordringer (frivillighed, faciliteter, arrangementer) for idrætten i byen og muligvis løfte området ved at stå sammen lokalt og tale med en stemme overfor kommunen, specialforbund/GIF og sponsorer.

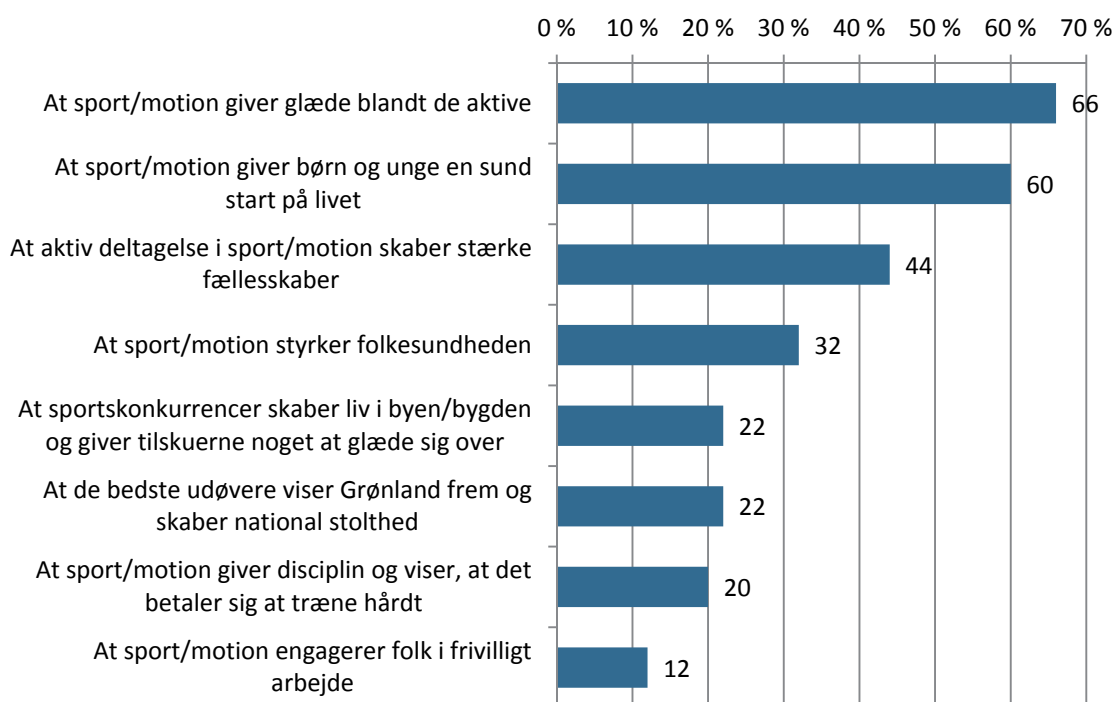
De største værdier ved sport/motion går nemlig på tværs af specifikke idrætter. Det handler om at have det sjovt og om at give børn og unge en sund livsstil. Det mener størstedelen

af idrætsforeningerne i undersøgelsen, hvor de hver især kunne angive op til tre ting, som de mener, er de største værdier ved sport/motions for samfundet som helhed.

Ifølge to tredjedele af idrætsforeningerne i undersøgelsen (66 pct.) er en af de største værdier ved sport/motion for samfundet som helhed, at sport/motion giver glæde blandt de aktive. Samtidig siger seks ud af ti foreninger (60 pct.), at en sund start på livet for børn og unge er en af de største værdier ved sport/motion for samfundet som helhed. Således skiller disse to udsagn sig ud som de mest centrale værdier ifølge idrætsforeningerne i undersøgelsen.

Herudover siger 40 pct. af foreningerne, at en af de største værdier ved sport/motion er, at aktiv deltagelse skaber stærke fællesskaber, og knap en tredjedel (32 pct.) siger, at en af de største værdier er, at sport/motion styrker folkesundheden. Lidt færre foreninger ser det som en af de største værdier, at sport/motion skaber liv og giver tilskuere noget at glæde sig over (22 pct.), eller at de bedste udøvere viser Grønland frem og skaber national stolthed (22 pct.). Endelig nævner relativt få af foreningerne det som en af de største værdier ved sport/motion, at det giver disciplin og viser, at det kan betale sig at arbejde hårdt (20 pct.), eller at det engagerer folk i frivilligt arbejde (12 pct.).

Figur 46: Hvad er de største værdier ved sport/motion for samfundet som helhed?

Idrætsforeningerne har hver især kunne angive op til tre ting, som de mener, er de største værdier ved sport/motions for samfundet som helhed. Derfor summerer procenttallene i figuren herunder til mere end 100.

Helt overordnet vægter foreningerne det altså højere, at sport/motion giver glæde og sundhed, end at konkurrencer og elitepræstationer giver underholdning, stolthed og inspiration til at træne hårdt.

Kapitel 4: Børn og unges idrætsvaner

Dette kapitel går i dybden med grønlandske børn og unges motionsvaner. I alt 378 børn mellem 9 og 16 år har besvaret et spørgeskema i løbet af marts eller april måned 2015¹⁴. Spørgeskemaet stiller skarpt på en lang række forhold vedrørende sport i fritiden, altså ikke i skoletiden. Det handler blandt andet om deres egen deltagelse, brug af faciliteter og forskellige ønsker til idræt i fremtiden.

For at nuancere analyserne af børn og unge vil dette kapitel gennemgående se på forskelle mellem piger og drenge og mellem børn og unge. Grænsen går ved 14 år, således at børn i denne sammenhæng er mellem 9 og 13 år, og unge er mellem 14 og 16 år. Blandt dem, der har besvaret spørgeskemaet, er 51 pct. børn mellem 9 og 13 år, mens 49 pct. er unge mellem 14 og 16 år.

I denne sammenhæng er det vigtigt at understrege, at denne delanalyse ikke har som hovedformål at være fuldstændig repræsentativ for børn og unge på nationalt plan i Grønland. Allerede ved brug af byskoler som kontakt til børn og unge er der primær fokus på byerne, hvor langt de fleste børn og unge bor og går i skole.

Frem for at tegne et præcist billede af børn og unge i hele Grønland er formålet med denne delrapport altså at give et umiddelbart indblik i børn og unges motionsvaner og især deres brug af og ønsker til lokale faciliteter. Det indblik kan man bruge som afsæt til overvejelser om, hvordan man gerne vil udvikle idrætten i Grønland, og anbefalinger til, hvilke veje man kan gå. Det betyder i praksis, at undersøgelsen ser på på, hvor mange af de adspurgte børn og unge, der dyrker sport/motion, for at få en ide om hvor populær idræt er, men der vil blive lagt endnu mere vægt på at sammenligne piger og drenge, børn og unge og se nærmere på, hvordan aktive og ikke-aktive adskiller sig i øvrigt. Ved f.eks. at se nærmere på hvordan piger og drenge adskiller sig på idrætsområdet, kan man kvalificere overvejelserne om, hvordan man i fremtiden kan få endnu flere piger til at dyrke sport/motion.

To spørgsmål om idrætsdeltagelse

Hvor mange, der dyrker sport/motion, er naturligvis et helt centralt spørgsmål i denne undersøgelse. For at give så nuanceret et indblik i børn og unges aktiviteter som muligt, er der i undersøgelsen to forskellige mål for, hvor mange der dyrker sport/motion.

Spørgeskemaets første spørgsmål er 'Dyrker du normal sport/motion?', hvortil man kan svare 'Ja', 'Ja, men ikke for tiden' eller 'Nej'. Det giver således et billede af, hvor mange børn og unge der er aktive for tiden¹⁵.

Der bliver i undersøgelsens spørgeskema også spurgt 'Hvilke former for sport/motion har du dyrket regelmæssigt inden for det seneste år?'. Til det har børnene og de unge enten svaret, 'Jeg har ikke dyrket sport/motion regelmæssigt inden for det seneste år', eller de

¹⁴ Metode og datagrundlag for undersøgelsen blandt børn og unge er beskrevet nærmere i bilag B.

¹⁵ Eller i hvert fald var aktive på det tidspunkt, hvor de besvarede spørgeskemaet.

har markeret én eller flere konkrete aktiviteter (f.eks. fodbold, løb, styrketræning), som de har dyrket regelmæssigt inden for det seneste år.

Forskellen mellem det første spørgsmål, om man normalt dyrker sport/motion, og spørgsmålet om specifikke, regelmæssige aktiviteter det seneste år er altså i første omgang tidsangivelsen. Definitionen 'regelmæssigt inden for det seneste år' er væsentligt bredere end 'for tiden', og det er sandsynligvis medvirkende til, at en del børn og unge har markeret sig som aktive, fordi de har dyrket visse aktiviteter i en periode inden for det seneste år uden nødvendigvis at gøre det for tiden. Desuden indeholder spørgsmålet en række konkrete aktiviteter, som kan minde om, at man rent faktisk har været aktiv inden for en aktivitet, der 'tæller med' som sport/motion i denne undersøgelse, eksempelvis vandreture og dans. Spørgsmålet er stillet på denne måde for at få et indtryk af, hvilke aktiviteter der fylder noget blandt børn og unge i løbet af et helt år. Især i Grønland er der store forskelle på, hvilke aktiviteter man kan dyrke på forskellige tider af året. Derfor er der baggrund for, at der samlet set er flere aktive på dette spørgsmål med den bredere tidsangivelse og 'huskelisten' med en lang række konkrete aktiviteter.

Hvor mange dyrker sport/motion?

I alt svarer lige over halvdelen (52 pct.) af de adspurgte børn og unge, at de normalt dyrker sport/motion. Det fremgår af tabellen herunder i kolonnen 'Total', hvor alle besvarelsener, både piger og drenge og børn og unge indgår i et samlet overblik. I alt svarer 27 pct. af de adspurgte børn og unge 'Ja, men ikke for tiden', hvilket f.eks. kan dække over, at de har en skade, eller bare holder pause men regner med at dyrke sport/motion igen. Lidt færre (21 pct.) svarer klart nej til at dyrke sport/motion.

Tabel 5: Dyrker du normalt sport/motion? Pct.

	Total	Piger	Drenge	9-13 år	14-16 år
Ja	52	42	65	53	51
Ja, men ikke for tiden	27	33	19	26	28
Nej	21	26	16	22	20

Der er store forskelle blandt de adspurgte piger og drenge. Mange flere drenge end piger dyrker sport/motion. I alt svarer 42 pct. af pigerne, at de dyrker sport/motion, mens det blandt drengene er 65 pct. Samtidig er pigerne meget mere tilbøjelige til at svare 'Ja, men ikke for tiden' på spørgsmålet, om de normalt dyrker sport/motion. Hver tredje pige (33 pct.) svarer det, mens det kun gælder knap hver femte dreng (19 pct.). Der er ingen bemærkelsesværdige forskelle mellem aldersgrupperne børn og unge.

Når man spørger til konkrete aktiviteter inden for det seneste år, så er det tydeligt, at væsentligt flere er (eller har været) aktive. I alt siger 92 pct. af alle børn og unge i undersøgelsen, at de har dyrket mindst en form for sport/motion regelmæssigt inden for det seneste år, mens kun 8 pct. siger, at de ingenting har dyrket inden for det seneste år.

Tabel 6: Mindst en aktivitet regelmæssigt inden for det seneste år. Pct.

	Total	Piger	Drenge	9-13 år	14-16 år
Mindst en aktivitet det seneste år	92	90	95	93	92
Ingen sport/motion det seneste år	8	10	5	7	8

Forskellen mellem piger og drenge er mindre på dette spørgsmål, om end der stadig er flest aktive blandt drenge, hvor 95 pct. har dyrket minimum en aktivitet inden for det seneste år i forhold til 90 pct. blandt piger. Der er heller ikke på dette spørgsmål nogen bemærkelsesværdige forskelle mellem aldersgrupperne børn og unge.

De to spørgsmål om idrætsaktivitet viser altså vidt forskellige tal for idrætsdeltagelse blandt børn og unge. Mens 52 er aktive for tiden, har hele 92 pct. dyrket minimum en aktivitet regelmæssigt inden for det seneste år. Spørgsmålene viser også i forskellige grad, at drenge er aktive oftere end piger.

Det er vigtigt at forholde sig til, for hvis man vil have flere til at dyrke sport/motion er der en særlig udfordring blandt pigerne. Dette kapitel vil i det følgende blandt andet se nærmere på forskelle mellem piger og drenges årsager til at vælge sport/motion fra og forskelle i deres opfattelse af de lokale faciliteter og idrætsforeninger.

I første omgang er fokus dog rettet mod hvilke baggrundsfaktorer, der hænger sammen med, om man er aktiv for tiden er aktiv som i den smalle definition i tabel 5.

Indflydelse fra andre faktorer

Som tabel 5 viser, dyrker flere drenge end piger sport/motion for tiden, men der er ikke nogle nævneværdige forskelle på børn og unge. Ud over køn og alder er der en række andre faktorer, som spørgeskemaet til børn og unge har spurgt ind til, som kan tænkes at have indflydelse på, om børn og unge dyrker sport/motion. Det drejer sig om tre forskellige faktorer: Om børnene bor sammen med begge deres forældre, om de taler mere end et sprog (dvs. grønlandsktalende eller flersprogede), og om deres forældre dyrker sport/motion. Man ved fra andre undersøgelser, at disse faktorer, kan have stor indflydelse på, om børn og unge er aktive i deres fritid og dyrker sport/motion.

Analyserne af tallene viser, at alle tre faktorer spiller en rolle. Blandt børn og unge, der bor sammen med begge deres forældre, dyrker flere sport/motion, end blandt børn og unge, der kun bor sammen med den ene forælder eller bor hos bedsteforældre, plejefamilie eller på skolehjem/kollegium. Der er også flere idrætsaktive blandt børn og unge, der taler ét eller flere sprog ud over grønlandsk, og endelig har det tydelig effekt på børnene og de unge, hvis den ene eller begge deres forældre dyrker sport/motion.

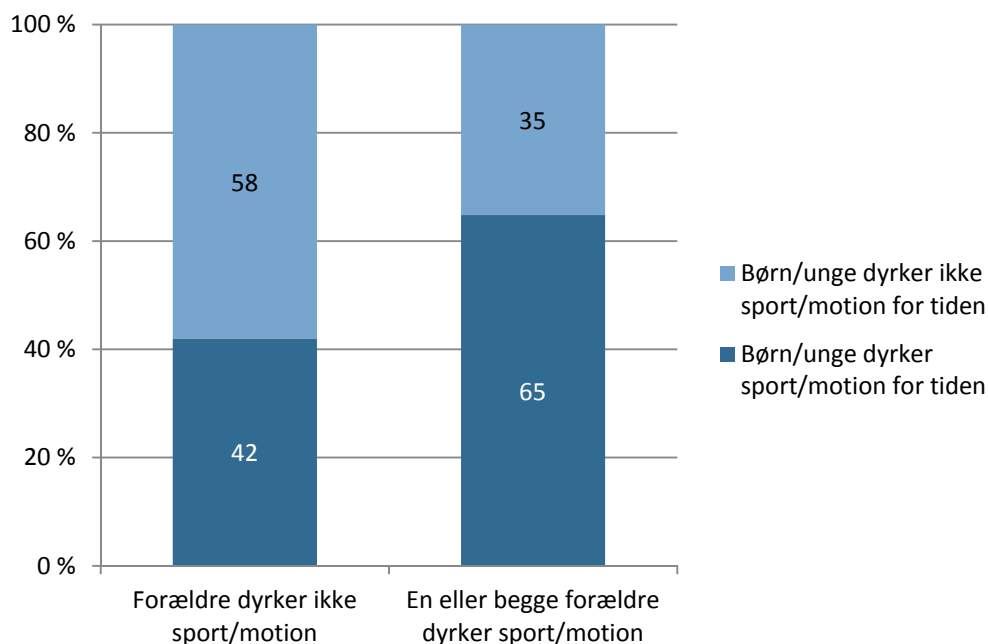
Men de tre faktorer hænger også i høj grad sammen. Det er i stor udstrækning de samme børn, som ikke bor med begge forældre, ikke taler andet end grønlandsk og ikke har idrætsaktive forældre. Derfor overlapper analyserne hinanden og forklarer i langt hen ad

vejen det samme. I en samlet analyse kan man så på faktorernes effekt over for hinanden, og så bliver det tydeligt, at den vigtigste faktor for børn og unges idrætsdeltagelse er, om deres forældre er aktive.

Figuren herunder illustrerer, hvordan børn og unges idrætsvaner hænger sammen med forældrenes idrætsvaner. Som nævnt er det baseret på spørgsmålet, om man normalt dyrker sport/motion, men svarene er slået sammen til kun to, så man enten er aktiv for tiden (svaret 'Ja') eller ikke er aktiv for tiden (svaret 'Ja, men ikke for tiden' eller 'Nej').

Den første søjle repræsenterer de adspurgte børn og unge, hvis forældre ikke dyrker sport/motion. Blandt disse børn og unge dyrker i alt 42 pct. sport/motion, mens 58 pct. ikke dyrker sport/motion. Søjlen til højre repræsenterer de børn og unge, hvor én eller begge forældrene dyrker sport/motion, og blandt disse børn og unge dyrker i alt 65 pct. også selv sport/motion, mens kun 35 pct. ikke gør det.

Figur 47: Forældre er en vigtig faktor for børn og unges idrætsdeltagelse

Det er således tydeligt, at forældreaktivitet spiller en afgørende rolle for, om børn og unge dyrker sport/motion. Gode idrætsvaner lærer man hjemmefra og primært fra mor og far. Der er derfor en potentiel dobbelt effekt ved at motivere forældregenerationen til en aktiv livsstil, fordi man både får flere aktive voksne og skaber grobund for, at flere børn og unge også bliver inspireret til at dyrke sport/motion. Blandt pigerne er 'forældre-effekten' særligt tydelig. En indsats for at skabe aktivitet både blandt forældre og børn kan således også imødekomme den skævhed, der viser sig mellem piger og drenges idrætsdeltagelse.

Perspektiv: Idrætsforeninger skal skabe tryggere rammer for unge piger

Piger lader generelt til at være sværere at aktivere med sport- og motionstilbud. Det er også konklusionen i en række danske undersøgelser (Laub 2013; Ibsen et al. 2015). Især unge piger svarer oftere end drenge, at de er aktive, men 'ikke for tiden', også i Danmark. Men den generelle forskel mellem andelen af aktive drenge og piger i Grønland (hhv. 65 pct. og 42 pct.) er alligevel større end i Danmark (hhv. 87 pct. og 84 pct.).

For pigerne betyder der især meget, at de føler sig trygge i idrætsforeningerne, og at der er plads til, at man nogle gange er mere eller mindre motiveret til sport/motion. Faciliteternes vedligehold og indretning (også i omklædningsrum) har også betydning for pigers motivation i højere grad end drengenes (Ibsen et al. 2015). Disse erfaringer er værd at tænke ind, hvis man vil gøre en aktiv indsats for at skabe bedre rammer for pigers deltagelse i sport/motion i fremtiden.

Mellem grønlandske børn (på mellem 9 og 13 år) og unge (på mellem 14 og 16 år) er der i ikke nævneværdige forskelle. Det er i sig selv interessant, fordi man i undersøgelser af idrætsdeltagelse i Danmark (Laub 2013) ellers ser, at der er flere aktive blandt de yngste børn end blandt de lidt ældre børn og unge.

Hvilke aktiviteter dyrker børn og unge?

Denne del af kapitlet om børn og unges idrætsvaner ser nærmere på, hvilke aktiviteter de adspurgte børn og unge dyrker. Som tabel 6 viser, har i alt 92 pct. af alle børn og unge dyrket mindst én aktivitet inden for det seneste år¹⁶. Tabellen herunder viser, hvilket aktivitet, der er mest populære.

Størstedelen af børnene og de unge i undersøgelsen har dyrket flere forskellige idrætsaktiviteter inden for det seneste år. De aktive piger dyrker i gennemsnit omkring tre aktiviteter hver, mens det for de aktive drenges vedkommende er næsten fire.

Den mest populære idrætsaktivitet blandt de adspurgte børn og unge er helt klart fodbold. I alt har lige knap halvdelen (49 pct.) af alle de adspurgte børn og unge spillet fodbold regelmæssigt inden for det seneste år. Fra fodbold er der langt ned til de næste idrætsaktiviteter på listen, som er gymnastik (som 29 pct. af de adspurgte børn og unge har dyrket regelmæssigt inden for det seneste år), vandreture (28 pct.), håndbold (25 pct.) og futsal og jogging/motionsløb (begge 24 pct.).

GIF's specialforbundsidrætter findes både i toppen og bunden af tabellen. Fodbold (og futsal) og håndbold er populære blandt de adspurgte børn og unge, mens volleyball, inuit games og kajak er noget mindre udbredt. Således er listen over de adspurgte børn og unges valg af idrætsaktiviteter en jævn blanding af på den ene side de klassiske idrætter, som

¹⁶ Også når man fraregner aktiviteter som jagt og hundeslæde, der for nogle ikke opfattes som en del af idræts- eller sportsverdenen, er andelen af børn og unge, der har dyrket mindst en aktivitet det seneste år på 92 pct. Det skyldes, at alle de børn og unge, der har gået på jagt eller kørt hundeslæde, også har dyrket andre idrætsaktiviteter.

typisk finder sted i foreninger og mange af dem i indendørs (ofte kommunale) haller, og på den side mere løst organiserede eller helt selvorganiserede aktiviteter, som man kan dyrke uden nogen form for foreningstilknytning.

Tabel 7: Hvilke former for sport/motion har du dyrket regelmæssigt inden for det seneste år? Pct.

	Total	Piger	Drenge	9-13 år	14-16 år
Fodbold	49	35	67	51	49
Gymnastik	29	30	28	33	24
Vandreture	28	34	19	32	23
Håndbold	25	30	18	26	24
Futsal	24	10	43	22	26
Jogging/motionsløb	24	22	25	22	25
Styrketræning	17	17	18	9	25
Badminton	15	16	15	16	15
Bordtennis	12	7	18	11	13
Jagt	10	2	19	8	11
Svømning	9	7	12	9	9
Dans	8	11	4	7	9
Fitness-hold ¹⁷	8	9	5	4	12
Alpin/snowboard	7	6	9	5	9
Hundeslæde ¹⁸	7	3	12	9	4
Langrend	7	9	4	6	7
Taekwondo	6	7	4	7	4
Volleyball	6	6	4	5	4
Skateboard/ parkour/BMX	5	0	10	4	6
Inuit Games ¹⁹	5	1	5	4	2
Kajak	3	1	3	2	3
Anden kampsport ²⁰	2	1	4	3	2
Ingen sport/motion det seneste år	8	10	5	7	8

Mange børn og unge er aktive inden for mere end en aktivitet, og derfor indgår de flere gange i tabellen. Procenttallene i kolonnerne summer af samme grund til mere end 100.

Ovenstående tabel viser, at en del idrætsaktiviteter er nogenlunde lige populære blandt piger og drenge. Det drejer sig eksempelvis om gymnastik, jogging/motionsløb, styrketræning og badminton.

Men der er også nogle markante forskelle mellem piger og drenge. Først og fremmest angiver dobbelt så mange piger (10 pct.) som drenge (5 pct.) slet ikke at have dyrket nogen

¹⁷ F.eks. aerobic, zumba, crossfit

¹⁸ Som fritidsaktivitet – ikke transport

¹⁹ F.eks. head pull, high kick

²⁰ F.eks. karate, boksning

former for idrætsaktiviteter regelmæssigt inden for det seneste år. Det forstærker indtrykket fra tabel 5 af, at sport/motion er noget mere udbredt blandt drenge end piger i Grønland.

Fodbold er den mest populære aktivitet blandt både piger og drenge. Dog har væsentligt flere af de adspurgte drenge end piger spillet fodbold regelmæssigt inden for det seneste år. I runde tal drejer det sig om to ud af tre drenge (67 pct.) og en ud af tre piger (35 pct.), der har spillet fodbold inden for det seneste år. Forskellen er endnu større i futsal, som 43 pct. af de adspurgte drenge har spillet regelmæssigt inden for det seneste år mod kun 10 pct. af pigerne.

Også inden for bordtennis er der væsentligt flere aktive blandt drenge (18 pct.) end blandt piger (7 pct.). Det samme gælder de klassiske aktiviteter jagt og hundeslæde, der af nogle også betegnes som idrætsaktiviteter. Også her er der flere mange aktive blandt drenge, hvor 19 pct. dyrker eller har dyrket jagt og 12 pct. kører eller har kørt hundeslæde som fritidsaktivitet, end blandt pigerne, hvor de tilsvarende andele er henholdsvis 2 og 3 pct. Endelig er også streetaktiviteterne skateboard, parkour og BMX-cykel tydeligvis drenge-dominerede, idet hver tiende dreng (10 pct.) angiver at have dyrket disse aktiviteter regelmæssigt inden for det seneste år, mens ingen af de adspurgte piger har gjort det.

Modsat er der også nogle idrætsaktiviteter, som flere piger end drenge dyrker, selvom der generelt er lidt færre idrætsaktive piger. Vandreture dyrkes af en del flere blandt de adspurgte piger (34 pct.) end drenge (19 pct.). Det samme gælder håndbold, som 30 pct. af pigerne har dyrket regelmæssigt inden for det seneste år mod 18 pct. blandt drengene. Dans er også tydeligvis en pigedomineret aktivitet, som 11 pct. af de adspurgte piger har dyrket mod kun 4 pct. af de adspurgte drenge.

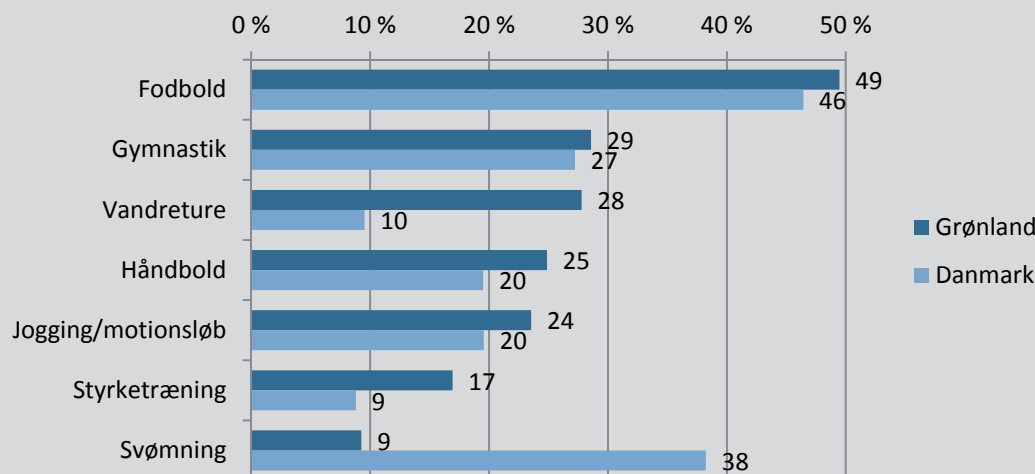
Der er ikke helt lige så mange større forskelle mellem de to aldersgrupper, henholdsvis børn på 9 til 13 år og unge på 14 til 16 år. Der er et lille fald i udbredelsen i gymnastik og vandreture fra børn til unge. Gymnastik går fra at blive dyrket af 33 pct. af børnene til 24 pct. af de unge, og vandreture fra 32 pct. af børnene til 23 pct. af de unge.

Til gengæld er det helt tydeligt, at især styrketræning vokser i popularitet, når man sammenligner børn med unge. Kun 9 pct. af børnene mellem 9 og 13 år angiver at have dyrket styrketræning regelmæssigt inden for det seneste år, men når vi ser på de unge på mellem 14 og 16 år, er det tal vokset til 25 pct. Inden for fitness-hold kan man se den samme tendens, hvor udbredelsen stiger med alderen. I alt angiver 4 pct. af de adspurgte børn at have været aktive på fitness-hold regelmæssigt inden for det seneste år, mens det gælder 12 pct. blandt de unge.

Perspektiv: De mest populære idrætter i Grønland og Danmark

Der er mange gengangere på listen over de mest populære aktiviteter, når man sammenligner børn og unge i Grønland med børn og unge i Danmark. Fodbold dyrker stort set lige mange i de to lande, men grønlandske børn og unge er særligt glade for vandreture og styrketræning i forhold til jævnaldrende danskere. Til gengæld er det tydeligt, at der er udbredt tradition for svømning i Danmark, mens man de fleste steder i Grønland ikke har muligheden for at dyrke den sport.

Udvalgte idrætters udbredelse blandt børn og unge i Grønland og Danmark

Hvor ofte og hvornår på året dyrker børn og unge sport/motion?

Det er én ting, om børnene og de unge betegner sig selv som idrætsaktive. Noget andet er, hvor ofte de rent faktisk dyrker sport/motion, og hvordan deres aktivitet varierer i løbet af året. Særligt i Grønland kan der tænkes at ligge en udfordring eller i hvert fald vigtig faktor i de store forskelle mellem årstiderne og udsving i tilgængeligheden til naturen og faciliteter til idræt.

Når dette afsnit ser nærmere på, hvor ofte og hvornår på året, børn og unge dyrker sport/motion, er det med udgangspunkt i de børn og unge, der dyrker eller har dyrket minimum én idrætsaktivitet regelmæssigt inden for det seneste år, altså 92 pct. af de adspurgte børn og unge. Disse 92 pct. kaldes i resten af kapitlet 'de idrætsaktive'.

Hver tredje af de idrætsaktive børn og unge (33 pct.) dyrker sport/motion en til to gange om ugen. Lige knap en fjerdedel (24 pct.) angiver, at de dyrker sport/motion sjældnere end det. Heriblandt er mange af dem, der på indledende spørgsmål svarede, at de slet ikke dyrker sport/motion eller ikke for tiden dyrker sport/motion, men alligevel behandles som idrætsaktive i denne sammenhæng, fordi de har dyrket minimum én idrætsaktivitet regelmæssigt inden for det seneste år.

En fjerdedel af de adspurgte idrætsaktive børn og unge dyrker sport/motion tre-fire gange om ugen, og de sidste 18 pct. dyrker idræt oftere end det.

Tabel 8: Hvor ofte dyrker du sport/motion? Pct.

	Total	Piger	Drenge	9-13 år	14-16 år
Oftere end fire gange om ugen	18	12	26	14	22
Tre-fire gange om ugen	25	21	32	23	28
En-to gange om ugen	33	39	26	35	31
Sjældnere end en gang om ugen	24	28	16	28	19

På spørgsmålet om hvor ofte man dyrker sport/motion, har børnene og de unge kun givet ét svar hver (man kan for eksempel ikke både dyrke sport/motion en-to gange om ugen og tre-fire gange om ugen). Derfor summerer procenttallene i kolonnerne ikke til 100.

Drenge er tydeligvis oftere aktive end piger. I alt 58 pct. af drengene er aktive som minimum tre gange om ugen. Den tilsvarende andel blandt pigerne er 33 pct. Størstedelen af pigerne (39 pct.) er aktive en til to gange om ugen, og en relativt stor andel (28 pct.) angiver, at de er aktive sjældnere end det. Også her er der altså en tydelig kønsforskel i idrætsdeltagelsen.

Der er ikke helt lige så markante forskelle mellem børn (9-13 år) og unge (14-16 år), men det er dog tydeligt, at de idrætsaktive unge oftere dyrker sport/motion end de idrætsaktive børn. Blandt de idrætsaktive unge dyrker i alt halvdelen (50 pct.) sport/motion tre gange om ugen eller oftere, mens det blandt de idrætsaktive børn kun gælder 37 pct.

Samlet set er forår (marts, april og maj) og sommer (juni, juli og august) de tider på året, hvor flest børn og unge er aktive. I alt er 78 pct. af de adspurgte idrætsaktive børn og unge aktive i forårs månederne og 68 pct. aktive i sommer månederne. Om efteråret (september, oktober og november) og vinteren (december, januar og februar) er 60 pct. aktive.

Godt fire ud af ti af de adspurgte idrætsaktive børn og unge (41 pct.) angiver at dyrke sport/motion i løbet af hele året, mens godt tre ud af ti (31 pct.) angiver kun at være aktive i en af årets fire årstider. De resterende idrætsaktive børn og unge (28 pct.) er aktive i to eller tre årstider. Disse tal er udregnet separat og fremgår ikke af tabellen herunder.

Tabel 9: Hvornår på året dyrker du sport/motion? Pct.

	Total	Piger	Drenge	9-13 år	14-16 år
Marts, april, maj	78	76	81	73	83
Juni, juli, august	68	61	76	67	69
September, oktober, november	60	53	70	54	68
December, januar, februar	60	54	67	52	67

På spørgsmålet om hvornår på året, man dyrker sport/motion, har de adspurgte børn og unge hver især kunnet give flere svar (man kan for eksempel godt både dyrke sport/motion i forårs månederne og i sommer månederne). Derfor summerer procenttallene i kolonnerne til mere end 100.

Generelt viser piger og drenge de samme tendenser, hvad angår at være aktiv i de forskellige årstider. Om foråret er flest aktive, næstflest om sommeren og færrest om efteråret og vinteren. Andelen blandt pigerne er lidt lavere end blandt drengene, fordi pigerne typisk

dyrker sport/motion i færre årstider end drengene. I alt 32 pct. af de adspurgte idrætsaktive piger dyrker sport/motion hele året, mens det gælder 52 pct. af drengene.

Der er lidt tydeligere forskel mellem børn og unge. Blandt børnene på mellem 9 og 13 år er der relativt mange aktive om foråret og sommeren (henholdsvis 73 og 67 pct.) sammenlignet med efterår og vinter (henholdsvis 54 og 52 pct.). Men blandt de unge skiller kun foråret sig ud som en tid med mange aktive (83 pct.), mens der om sommeren, efteråret og vinteren er nogenlunde lige mange aktive (henholdsvis 69, 68 og 67 pct.).

Tallene i tabellen ovenfor illustrerer overordnet, at der med årstidernes skift sker nogle udsving i børn og unges sport/motion. Der er tilsyneladende nogle særlige udfordringer med at bevare en idrætsaktiv hverdag, når forår bliver til sommer. Det kan tænkes at hænge sammen med, at mange børn og unge får ferie, og en del idrætsforeninger og idrætshaller holder helt lukket over sommeren. Den udbredte lukning af indendørs faciliteter om sommeren kunne således se ud til at have en negativ effekt på især de unges idrætsdeltagelse, som ellers er høj i forårs månederne. Blandt børnene sker der igen et markant fald i andelen af aktive fra sommer til efterår, som kan tænkes at hænge sammen med, at vejret bliver koldere og dagene kortere.

Modsat er der blandt både børn og unge en tydelig positiv udvikling fra vinter til forår, hvor mange er aktive. Det må formodes at hænge sammen med, at vejret bliver bedre, og muligvis også at mange idrætsforeninger skruer op for deres aktiviteter til GM, som typisk ligger i påsken eller forsommeren.

Hvordan er børn og unges sport/motion organiseret?

Dette afsnit handler om de organisatoriske rammer, som børn og unge dyrker deres idrætsaktiviteter i. Det kan være i idrætsforeninger eller som kunder, der køber sig adgang til private centre (typisk fitnesscentre og motionsrum). Det kan også være i SFO/fritidsklub eller helt uden egentlig organisering, som aktiviteter børn og unge selv arrangerer og dyrker på egen hånd for sig selv eller sammen med venner eller familie i deres fritid.

Alle de børn og unge, der har angivet at dyrke minimum en idrætsaktivitet regelmæssigt i løbet af det seneste år, er blevet spurgt om, hvordan deres aktivitet(er) er organiseret. Det betyder altså, at andelen i tabellen herunder ligesom tabellerne i det foregående afsnit tager udgangspunkt i de idrætsaktive børn og unge, der har været aktive inden for minimum én idrætsaktivitet regelmæssigt i løbet af det seneste år, og beskriver, hvor mange af dem der har været aktive inden for de forskellige organisatoriske rammer.

Flest børn og unge er aktive på egen hånd. Det vil sige, at de selv arrangerer idrætsaktiviteterne og dyrker dem alene eller med venner, hvor der måtte være plads til og mulighed for det. Det kunne eksempelvis være en fodboldkamp med venner efter skole eller en løbetur for sig selv. I alt 54 pct. af de adspurgte idrætsaktive børn og unge er aktive på denne måde.

Idrætsforeninger er den næstmest udbredte organisatoriske ramme for børn og unges idrætsaktiviteter. Lige knap halvdelen af de adspurgte idrætsaktive børn og unge er aktive i en (eller flere) idrætsforeninger. Væsentligt færre er aktive som kunder i private centre (19 pct.) eller i SFO/fritidsklub (18 pct.). Således er den selvorganiserede idræt og den foreningsorganiserede idræt i klubberne klart de to mest udbredte organisatoriske rammer blandt de adspurgte idrætsaktive børn og unge.

Tabel 10: Hvordan dyrker du sport/motion? Pct.

	Total	Piger	Drenge	9-13 år	14-16 år
På egen hånd	54	61	47	45	64
I en idrætsforening	46	41	53	46	46
Som kunde i et privat center	19	19	20	15	24
I SFO/fritidsklub efter skole	18	18	17	23	11

Ligesom med de forskellige idrætsaktiviteter og årstider er der også mulighed for at svare, at man har været aktiv inden for flere forskellige organisatoriske rammer, og procenttallene i kolonnerne summerer derfor også her til mere end 100.

Tabellen ovenfor viser, at de adspurgte idrætsaktive piger oftere er aktive på egen hånd, mens drengene oftere er aktive i idrætsforeninger. I alt 61 pct. af de idrætsaktive piger angiver, at de dyrker idræt på egen hånd, mens det kun gælder 47 pct. af drengene. Blandt drengene er idrætsforeninger den mest populære organisatoriske ramme. Idrætsforeninger står for i alt 53 pct. af de idrætsaktive drenges sport/motion, tilsvarende 41 pct. blandt pigerne. Idræt som kunde i privat center eller i SFO/fritidsklub er nogenlunde lige udbredt blandt idrætsaktive piger som drenge.

Det er også tydeligt, at aktiviteter på egen hånd er særligt populære blandt de idrætsaktive unge, hvor 64 pct. er aktive på denne måde over for 45 pct. blandt børnene. Idrætsforeninger er lige populære hos børn og unge med 46 pct. blandt de idrætsaktive i begge aldersgrupper. Endelig er det også tydeligt, at private centre stiger i popularitet i ungdomsårene, mens SFO/fritidsklub benyttes af væsentligt færre unge (11 pct.) end børn (23 pct.) som organisatorisk ramme for deres idrætsaktiviteter.

Perspektiv: Fitness og fleksibilitet skal fange flere unge

Også i Danmark vælger unge mennesker fra 13-15-års-alderen i højere grad fleksible og individuelle aktiviteter, som kan dyrkes på ens egne præmisser uden brug af traditionelle faciliteter eller medlemskab af foreninger. Det er en udfordring for foreningsidrætten, hvis de unge vælger at begynde på styrketræning, fitness og jogging/motionsløb, fordi de ikke synes, at de lokale idrætsforeninger er interessante eller fleksible nok i deres tilbud. For at imødekomme denne udvikling laver nogle idrætsforeninger nye hold med fokus på fitness og styrketræning, mens andre idrætsforeninger laver lokale samarbejder som f.eks. www.sport2go.dk og www.fitdeal.dk, så børn og unge kan prøve flere forskellige aktiviteter uden at skulle melde sig ind i flere forskellige klubber.

Tallene i tabel 10 giver ikke umiddelbart indtryk af et særligt ungdomsfratagelse i foreningsidrætten, men tabellen illustrerer dog, at selvorganiserede aktiviteter og private centre sti-

ger i popularitet i ungdomsårene, mens foreningsidrætten ligger på et stabilt niveau med udbredelse til lige under halvdelen af de idrætsaktive.

Derfor er det relevant at overveje, om idrætsforeningerne 'leverer varen' over for alle børn og unge - især piger. Altså om foreningslivet samlet set skaber tilbud, der er interessante og relevante nok for alle. Det ser det følgende afsnit nærmere på.

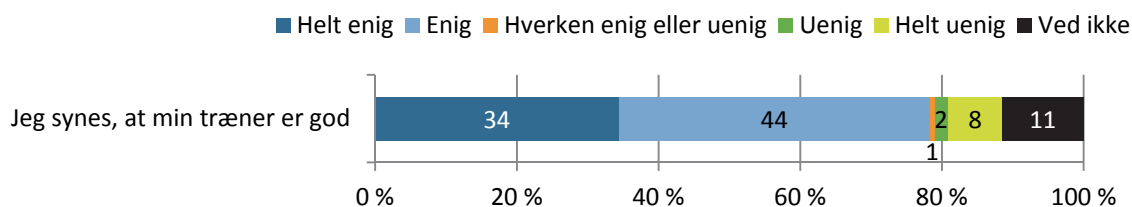
Foreningsaktive børn og unges opfattelse af deres idrætsforeninger

I spørgeskemaet til børn og unge indgår en række spørgsmål, som handler om hverdagen i en idrætsforening. Disse spørgsmål er kun stillet til de børn og unge, der inden for det seneste år har været aktive i idrætsforeninger, altså 46 pct. af de idrætsaktive børn.

Ifølge de adspurgte foreningsaktive børn og unge, leverer idrætsforeningerne i høj grad varen, når det handler om kvalificerede trænere. Figur 48 herunder viser, at næsten otte ud af ti af de foreningsaktive børn og unge (78 pct.) er enige eller helt enige i, at deres træner er god. En enkelt procent er hverken enig eller uenig, mens samlet set hver tiende (10 pct.) er uenige eller helt uenige i, at deres træner er god. De resterende 11 pct. svarer ved ikke.

Der er ingen forskel på piger og drenge eller børn og unge her. Den store tilfredshed med trænerne er udbredt i alle grupper.

Figur 48: Stor ros til trænerne

Figur 49 herunder viser, at de fleste børn og unge ikke mener, at deres træner fokuserer for meget på de bedste i idrætsforeningen. Trænere, der tænker meget på medaljer eller er overambitiøse på børn og unges vegne, er ellers en udfordring, man kender til fra en række undersøgelser. Netop i Grønland, hvor præstationer spiller en stor rolle, og hvor mange foreningsfolk har fokus på GM, kunne man forestille sig, at der var en særlig udfordring med at få trænerens fokus til at harmonere med børnene og de unges.

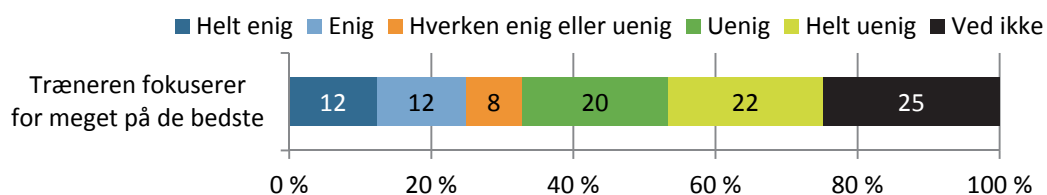
Denne udfordring er kun delvist til stede. Selv om en stor del af de adspurgte foreningsaktive børn og unge (42 pct.) er uenige eller helt uenige i, at deres træner fokuserer for meget på de bedste, så er billedet ikke helt så entydigt positivt som i ovenstående figur.

I alt knap en fjerdedel (24 pct.) er enige eller helt enige i, at træneren fokuserer for meget på de bedste, 8 pct. er hverken enige eller uenige, og hver fjerde (25 pct.) svarer ved ikke. Samlet set giver det indtryk af, at selvom det store flertal synes, at deres træner er god, er der

en del børn og unge (især børn og især piger) i idrætsforeninger, der godt kunne tænke sig at træneres fokus var mindre eliteorienteret.

Man kunne desuden overveje, om man ville få andre svar blandt børn og unge, der har meldt sig ud af idrætsforeninger. Nogle børn og unge holder sig måske væk fra foreningsidrætten, netop fordi de har et dårligt indtryk af trænerne, og de børn og unge indgår altså ikke i disse figurer. Der er dog mulighed for at undersøge denne hypotese ved at nærme på, hvorfor nogle børn unge melder sig ud af idrætsforeninger. Det følger senere i dette kapitel.

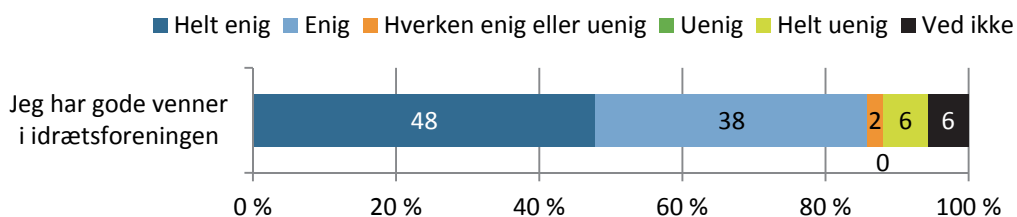
Figur 49: Enkelte mener, at trænerne fokuserer for meget på de bedste

Figur 50 herunder viser, at de adspurgte foreningsaktive børn og unge i høj grad oplever at have gode venner i deres idrætsforeninger. Samvær med venner er en helt central styrke i foreningsidrætten, og langt størstedelen af de adspurgte børn og unge (86 pct.) er enige eller helt enige i, at de har gode venner i idrætsforeningen. Kun 2 pct. er hverken enige eller uenige i udsagnet, mens 6 pct. er helt uenige, og yderligere 6 pct. svarer ved ikke.

Der er ingen forskel på piger og drenge eller børn og unge i denne sammenhæng. På tværs af køns- og aldersgrupperne er det næsten alle, der oplever at have gode venner i deres idrætsforeninger.

Figur 50: Idrætsforeningerne er fyldt med gode venner

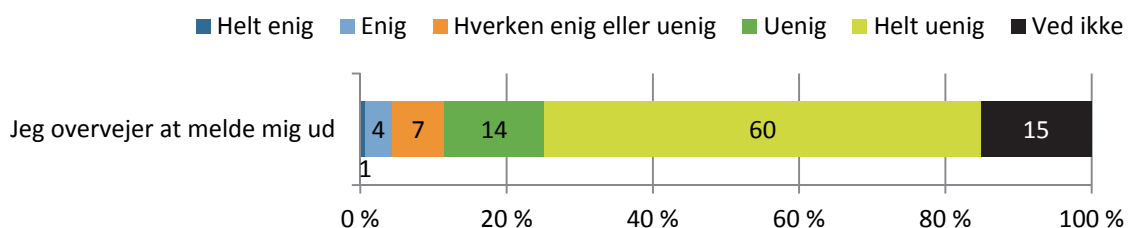

Figur 51 herunder viser, at kun meget få af de adspurgte børn og unge overvejer at melde sig ud af deres idrætsforeninger. I alt er kun 5 pct. af de foreningsaktive børn og unge enige eller helt enige i, at de overvejer at melde sig ud, 7 pct. er hverken enige eller uenige, mens hele 74 pct. er uenige eller helt uenige i, at de overvejer at melde sig ud. Endelig svarer 15 pct. ved ikke.

Der er ikke nævneværdige forskelle mellem kønnene eller aldersgrupperne. Både blandt piger og drenge og blandt børn og unge udtrykker det store flertal loyalitet over for deres idrætsforeninger.

Det er måske ikke så overraskende. For når man som størstedelen af de adspurgte børn og unge synes, at træneren er god, og at man har gode venner i idrætsforeningen, må man føle sig godt til rette.

Figur 51: Meget få børn og unge er på vej væk

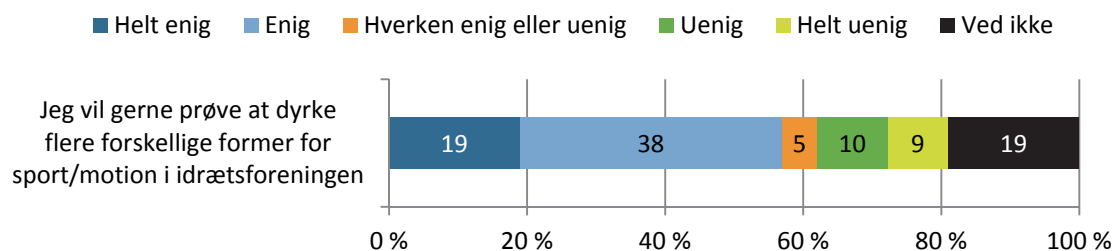
Idrætsforeningerne nyder kort sagt stor opbakning fra de børn og unge, der er aktive i foreningerne. Men det betyder dog ikke, at foreningerne ikke stadig kan og bør udvikle sig. Børn og unges loyalitet her og nu er ikke ensbetydende med langt medlemskab, for flere undersøgelser og mange foreningers erfaringer viser, at børn og unge medlemmer kan være hurtige til at ændre interesser og vælge fra og til i deres fritidsaktiviteter.

Figur 52 herunder viser, at mange børn og unge godt kunne tænke sig, at der var mulighed for at prøve flere forskellige former for sport/motion i deres idrætsforeninger. Samlet svarer 57 pct. af de adspurgte foreningsaktive børn og unge, at de er enige eller helt enige i, at der godt måtte være mulighed for flere aktiviteter i deres idrætsforeninger, 5 pct. er hverken enige eller uenige, mens samlet set 19 pct. er uenige eller helt uenige. Knap hver femte (19 pct.) svarer ved ikke.

Det er i noget højere grad piger end drenge, der efterspørger muligheden for at dyrke flere forskellige former for sport/motion i idrætsforeningen. Mens halvdelen af drengene (50 pct.) svarer enig eller helt enig, gælder det næsten to tredjedele af pigerne (65 pct.).

Der er altså et udbredt ønske blandt børn og unge, og især blandt piger, om flere forskellige aktiviteter i idrætsforeningerne. Det kan bunde i, at man nogle steder kun kan dyrke meget få forskellige aktiviteter i idrætsforeninger, men det kan også dreje sig om, at man gerne vil kunne prøve flere ting af uden nødvendigvis at skulle melde sig ind i flere forskellige klubber.

Figur 52: Et udbredt ønske om flere forskellige aktiviteter i idrætsforeningerne

Overordnet set er de adspurgte foreningsaktive børn og unges opfattelse af deres idrætsforeninger meget positiv, selvom især pigerne godt kunne ønske sig lidt afveksling i aktiviteterne. Som nævnt tidligere i afsnittet er det dog værd at bemærke, at spørgsmålene i figur 48 til 52 er stillet til de børn og unge, der er aktive i idrætsforeninger, hvilket naturligvis spiller ind på deres vurderinger. Hvis man får et dårligt indtryk af en idrætsforening, er det usandsynligt, at man bliver der særligt længe. Derfor er det relevant at supplere ovenstående afsnit med et nærmere et kig på, hvorfor nogle børn og unge vælger at holde op med at dyrke sport/motion i idrætsforeninger.

Årsager til at stoppe i idrætsforeninger

Som figur 51 viste, er det kun meget få af de adspurgte børn og unge, der overvejer at melde sig ud af deres idrætsforeninger. Ikke desto mindre sker det meget ofte, at børn og unge stopper i idrætsforeninger. I alt 43 pct. af de adspurgte børn og unge angiver, at de inden for det seneste år er stoppet som aktiv i en idrætsforening. Det kan være, fordi de holder pause eller holder helt op med at dyrke idræt, eller fordi de hellere vil dyrke idræt i en anden forening eller anden sammenhæng. Disse børn og unges årsager til at stoppe som aktive i deres idrætsforeninger er også en vigtig inspirationskilde til, hvordan man kan udvikle foreningsidrætten fremadrettet.

Den oftest nævnte årsag til at stoppe i en idrætsforening er, at børnene og de unge fik andre fritidsinteresser. Det angiver 21 pct. af de adspurgte børn og unge som en af årsagerne til, at de er stoppet i en idrætsforening inden for det seneste år. Den næstoftest nævnte årsag til foreningsstop blandt de adspurgte børn og unge er, at de flyttede. Blandt alle børn og unge, der er stoppet i en idrætsforening inden for det seneste år, angiver 18 pct., at de stoppede, fordi de flyttede fra et sted til et andet.

Herudover er der kun fire andre årsager til foreningsstop, som nævnes af mere end hver tiende barn og unge, der er stoppet i en idrætsforening inden for det seneste år. Det drejer sig om, at man ikke kunne fortsætte på grund af en skade (som 14 pct. angiver som årsag til foreningsstop), at man ikke havde lyst længere (ligeledes 14 pct.), at man ikke havde tid nok (12 pct.) og at det blev for kedeligt (11 pct.).

Disse fire forskellige årsager, som nævnes af mellem 14 og 11 pct. af de adspurgte børn og unge, der er stoppet i en idrætsforening inden for det seneste år, illustrerer meget godt, at der findes både inde og ydre faktorer, når børn og unge stopper i idrætsforeninger. Indre

faktorer handler om, hvad børn og unge selv vil og vælger. Når børn og unge ikke længere har lyst til foreningsidræt eller synes, at det er for kedeligt, er det eksempler på indre faktorer, der gør, at børnene stopper i idrætsforeninger. Modsat er der ydre faktorer, som handler om, hvad der i praksis er plads til og mulighed for i børnene og de unges hverdag. Ikke at kunne fortsætte på grund af en skade eller på grund af flytning er eksempler på ydre faktorer, der tvinger børn og unge til at stoppe i idrætsforeninger, selvom de måske gerne ville være fortsat (Klint & Weiss 1986).

De øvrige forskellige årsager til foreningsstop skal ikke gennemgås enkeltvis her. Men det er interessant at konstatere, at kun meget få børn og unge mener, at forhold som idrætsforeningen kan lave om på (træningstider, træneren, konkurrenceelementet, udvalget af aktiviteter) havde betydning for, at de stoppede som aktive i deres idrætsforening. Figur 48 tidligere i dette afsnit viste, at der er stor ros til trænerne i idrætsforeningerne fra de aktive børn og unge, og tabellen herunder giver også indtryk af, at de børn og unge, der er stoppet i idrætsforeninger, var tilfredse med trænerne. Det er i hvert fald kun meget få (4 pct.) der siger, at de er stoppet i deres idrætsforening, fordi de ikke brød sig om træneren.

Endelig er det også interessant at konstatere, at relativt mange af de adspurgte børn og unge angiver andre årsager end de nævnte eller ikke ved, hvorfor de er stoppet i deres idrætsforeninger. Det har ikke været muligt at se nærmere på, hvilke andre forskellige årsager til foreningsstop, disse børn og unge eventuelt ville angive.

Tabel 11: Hvorfor stoppede du som aktiv i idrætsforeningen?

	Total	Piger	Drenge	9-13 år	14-16 år
Jeg fik andre fritidsinteresser	21	20	23	24	18
Jeg flyttede	18	18	19	19	18
Jeg kunne ikke fortsætte på grund af en skade	14	13	18	6	23
Jeg havde ikke lyst længere	14	20	7	10	19
Jeg havde ikke tid nok	12	11	14	11	13
Jeg syntes, at det blev for kedeligt	11	14	7	6	16
Jeg ville hellere dyrke sport/motion et andet sted	9	9	7	6	11
Mine venner stoppede i idrætsforeningen	5	7	2	8	3
Træningstiderne passede dårligt i forhold til min hverdag	4	4	5	4	5
Jeg brød mig ikke om træneren	4	5	4	1	8
Jeg syntes, at konkurrenceelementet blev for meget	2	3	0	1	3
Idrætsforeningen kunne ikke tilbyde de aktiviteter, som jeg ønskede	2	3	0	1	3
Jeg blev udsat for drillerier i idrætsforeningen	1	0	2	0	1
Andet/ved ikke	30	30	26	30	28

Spørgsmålet om, hvorfor man er stoppet i en idrætsforening, er blevet stillet til alle de børn og unge, der har angivet, at de er stoppet i en idrætsforening inden for det seneste år. De har haft mulighed for at angive flere forskellige årsager til at stoppe, og derfor summerer procenttallene i kolonnerne til mere end 100.

Som tabellen herover viser, er der tydelige forskelle mellem piger og drenge og mellem børn og unge, når det kommer til forskellige årsager til at stoppe som aktiv i en idrætsforening.

Det er især tydeligt, at indre og ydre faktorer har forskellig indflydelse på piger og drenge. For pigerne spiller særligt indre faktorer en rolle for at stoppe i en forening. For eksempel siger 20 pct. af pigerne, at de stoppede i en idrætsforening, fordi de ikke havde lyst længere, mens det kun gælder 7 pct. af drengene. Desuden syntes dobbelt så mange piger (14 pct.) som drenge (7 pct.), at det blev for kedeligt at være aktiv i deres idrætsforening.

Modsat er ydre faktorer særligt fremtrædende hos drengene. Blandt drengene er 18 pct. stoppet i deres idrætsforening, fordi de har fået en skade, mens det gælder 13 pct. blandt pigerne. Også flere drenge (14 pct.) end piger (11 pct.) nævner, at de ikke havde tid nok til deres idrætsforening.

'Jeg fik andre fritidsinteresser' nævnes lidt oftere som årsag til foreningsstop blandt børnene (24 pct.) end blandt de unge (18 pct.). Der er også lidt flere børn (8 pct.) end unge (3 pct.), der angiver, at deres venner stoppede i idrætsforeningen. Det illustrerer meget godt, at en del børn er 'foreningsshoppere', der tit skifter mellem forskellige aktiviteter og melder sig ind og ud sammen med deres venner, mens unge mennesker er mere dedikerede til en enkelt eller to aktiviteter, som de holder fast i.

Skader er tilsyneladende en stor udfordring. Næsten hver fjerde unge mellem 14 og 16 år (23 pct.), der er stoppet i en idrætsforening inden for det seneste år, angiver som årsag, at de ikke kunne fortsætte på grund af en skade. Det giver stof til overvejelser, om træningsmængderne for de unge i idrætsforeningerne (især drengene) er for høje, eller om træningen er for hård og ensartet. Fodbold, som er den helt store børne- og ungdomsidræt, er særligt udfordrende og fysisk krævende at spille på de udendørs baner af grus.

Endelig er der også i ovenstående tabel tegn på, at unge i højere grad end børnene synes, at foreningsidrætten er kedelig og hellere vil dyrke idræt et andet sted. Igen er det et udtryk for en generel bevægelse i ungdomsårene fra traditionel foreningsidræt mod mere fleksible og individuelle aktivitetsformer.

Faciliteter til sport/motion

Dette afsnit handler om, hvor børn og unge dyrker sport/motion, og hvor tilfredse de er med de lokale idrætsfaciliteter. Som kapitel 2 om økonomi og faciliteter til idræt viste, er der store variationer imellem, hvilke fysiske rammer der er til rådighed for sport/motion forskellige steder i Grønland. Det derfor relevant i denne sammenhæng at huske på, at undersøgelsen blandt børn og unge er gennemført via byskoler og derfor udelukkende handler om forhold og faciliteter i byer i Grønland.

Næsten halvdelen af de adspurgte idrætsaktive børn og unge (46 pct.) er aktive i store idrætshaller. Store idrætshaller er defineret som haller, hvor der er plads til en håndboldbane. Den næstmest benyttede facilitet blandt de adspurgte børn og unge er mindre

idrætshaller/gymnastiksale, hvor lige knap en tredjedel (32 pct.) dyrker sport/motion. Således er det tydeligt, at de dominerende fysiske rammer til børn og unges idræt er de indendørs faciliteter, hvor man i princippet har mulighed for at være aktiv hele året rundt og typisk som medlem af en idrætsforening. I alt har 64 pct. af alle børn og unge benyttet en indendørs halfacilitet, dvs. enten en stor idrætshal eller en lille idrætshal/gymnastiksal eller begge dele²¹. Det understreger, at de indendørs faciliteter er de helt centrale omdrejningspunkter for børn og unges sport/motion, og at hallernes antal og tilgængelighed er med til at sætte rammerne for børn og unges idrætsdeltagelse.

De næste faciliteter i tabellen herunder er ikke typiske steder for foreninger eller overhovedet tænkt som faciliteter til sport/motion. Det drejer sig om hjemmet (hvor 32 pct. af de adspurgte børn og unge er aktive), veje/gader i byen/bygden (22 pct.) og naturen (20 pct.). Samlet set understreger benyttelsen af disse tre typer af faciliteter, at sport/motion også finder sted uden for de byggerier og baner, som bliver anlagt specifikt til idræt.

Fitnesscentre/motionsrum (som ofte ligger i forbindelse med idrætshaller) bliver brugt af hver femte af de adspurgte idrætsaktive børn og unge (20 pct.). Lidt færre (18 pct.) dyrker sport/motion på store udendørs fodboldbaner, og lidt færre endnu (16 pct.) på mindre boldbaner.

Endelig er det relativt få af de adspurgte idrætsaktive børn og unge, der benytter svømmehal/bassin (8 pct.), skilift/præparerede pister (6 pct.), udendørs aktivitetsanlæg som skaterbaner parkouranlæg og fitnessredskaber (5 pct.) eller er aktive på vandet (4 pct.). Næsten ingen af de adspurgte idrætsaktive børn og unger dyrker sport/motion på andre udendørs baner/anlæg til f.eks. golf og atletik (2 pct.) eller i forsamlingshuse (1 pct.).

Med hensyn til de mindst brugte faciliteter skal man huske, at ikke alle typer af faciliteter er til stede i de forskellige byer, som de adspurgte børn og unge kommer fra. Desuden er undersøgelsen udbredt via byskoler, og derfor indgår ikke børn, der bor i bygder, hvor brugen af forsamlingshuse til idrætsaktiviteter er mere udbredt.

²¹ Den samlede andel er 64 pct. og ikke 78 pct. (46 + 32 pct.), fordi der er et betydeligt overlap af børn og unge, som bruger både bruger mindre idrætshaller/gymnastiksale og store idrætshaller.

Tabel 12: Hvor dyrker du sport/motion? Pct.

	Total	Piger	Drenge	9-13 år	14-16 år
Stor idrætshal ²²	46	45	49	44	49
Mindre idrætshal/ gymnastiksal	32	28	36	39	24
Hjemme	32	42	21	25	39
Veje og gader i byen/bygden	22	18	26	16	28
Naturen	20	21	19	16	24
Fitnesscenter/ motionsrum	20	23	17	10	30
Stor udendørs fodboldbane ²³	18	7	33	18	19
Mindre udendørs boldbane	16	8	26	17	16
Svømmehal/bassin	8	7	9	7	8
Skilift/præparerede pister	6	5	7	2	9
Udendørs aktivitetsanlæg ²⁴	5	2	9	3	7
På vandet ²⁵	4	1	8	3	5
Andre udendørs baner/anlæg ²⁶	2	1	3	1	4
Forsamlingshus	1	0	2	2	0

Spørgsmålet om, hvor man dyrker sport/motion, er blevet stillet til alle de idrætsaktive børn og unge i undersøgelsen. De har kunnet give mere end et svar, og derfor kan de indgå flere gange i tabellen herunder. Af samme årsag summer procenttallene i kolonnerne til mere end 100.

Enkelte steder i ovenstående tabel er der nogle markante forskelle mellem piger og drenge og mellem børn og unge, som er beskrevet nærmere i det følgende. Først dog fokus på et sted, hvor forskellene ikke er særligt store. De store idrætshaller bruges lige meget af piger og drenge og børn og unge. Det samme gælder til en vis grad de mindre hal-ler/gymnastiksale (som dog er særligt populære blandt børn). Man kan derfor argumentere, at denne type byggeri appellerer bredt til børn og unge og kommer en stor del af de idrætsaktive uanset køn og alder til gavn.

Som nævnt er der dog også markante forskelle. Blandt piger dyrker dobbelt så mange (42 pct.) sport/motion i eller omkring hjemmet i forhold til drenge (21 pct.). Ud over fitnesscenter/motionsrum, hvor kønsforskellen dog er relativt lille, er dette den eneste facilitet, som er mere populær blandt piger end drenge. Faktisk er hjemmet overordnet set den næstmest populære facilitet til sport/motion blandt piger, mens det kun er nummer seks blandt drengene. Det kunne tyde på, at mange piger (især unge piger over 14 år) er mere trygge ved at dyrke sport/motion derhjemme, hvor de selv sætter rammerne og bestemmer, hvem der er med og kigger på. Eller også er de eksisterende idrætsfaciliteter bare mere tiltalende og interessante for drenge end for piger.

²² Med plads til håndboldbane

²³ Med plads til 11 mod 11.

²⁴ F.eks. skaterbane, parkouranlæg, fitnessredskaber.

²⁵ F.eks. hav, fjord, sø.

²⁶ F.eks. golf, atletik.

Drengene er i forhold til pigerne særligt aktive på store udendørs fodboldbaner (33 pct. blandt drengene mod 7 pct. blandt pigerne), mindre udendørs baner (26 pct. mod 8 pct.) udendørs aktivitetsanlæg (9 pct. mod 2 pct.) og på vandet (8 pct. mod 1 pct.). Det hænger naturligvis i høj grad sammen med, at drenge i væsentligt højere grad end pigerne er aktive inden for eksempelvis fodbold, skateboard og kajak.

De adspurgte unge dyrker i væsentlig højere grad end børnene sport/motion i fitnesscentre/motionsrum. Faktisk er andelen af idrætsaktive unge, der er aktive i fitnesscentre/motionsrum (30 pct.), tre gange så høj som andelen blandt idrætsaktive børn (10 pct.). De private fitnesscentre, der findes i Nuuk, og de motionsrum, man kan købe adgang til i kommunale og selvejende haller flere andre steder i landet, er altså særligt populære blandt unge over 14 år. Her er igen antydningerne af den tidligere nævnte tendens med, at unge mennesker til en vis grad foretrækker fleksible og individuelle tilbud, hvor man kan være sig selv og dyrke sport/motion på sine egne præmisser. Flexibiliteten kan også være den udslagsgivende faktor, når væsentligt flere af de adspurgte idrætsaktive unge (39 pct.) end børn (25 pct.) dyrker sport/motion hjemme. Her drejer det sig som nævnt især om piger.

Mindre idrætshaller/gymnastiksale er de eneste steder, hvor børn (39 pct.) er aktive i markant højere grad end unge (24 pct.). Det bunder muligvis i, at idrætsforeninger placerer de yngste årgange i de mindre idrætshaller og gymnastiksale, mens de ældre årgange får adgang til at spille og træne i de større haller.

Børnene og de unge i denne undersøgelse er også blevet spurgt, hvor tilfredse de er med de lokale idrætsfaciliteter, hvor de bor. Det spørgsmål har alle børn og unge fået, uanset om de dyrker sport/motion eller ej. Man kunne nemlig forestille sig, at nogle ikke dyrker sport/motion, netop fordi de er utilfredse med idrætsfaciliteterne i lokalområdet.

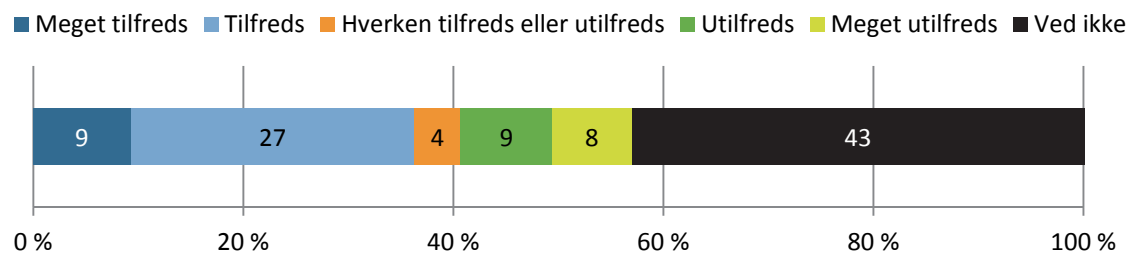
I figuren herunder springer det i øjnene, at en meget stor del af de adspurgte børn og unge svarer 'Ved ikke' på spørgsmålet, om de er tilfredse med idrætsfaciliteterne der, hvor de bor. Hele 43 pct. ved ikke, hvad de synes om idrætsfaciliteterne, og det hænger formentlig sammen med, at de ikke selv bruger faciliteterne. Det bekræftes af, at der især er mange ved ikke-svar blandt børn og unge, der ikke dyrker sport/motion i store eller mindre idrætshaller.

Der er en pointe i sig selv i, at så mange børn og unge ikke har nogen mening om de lokale idrætsfaciliteter. De lokale idrætshaller og øvrige faciliteter spiller tilsyneladende ikke nogen rolle i hverdagen for en stor del af de adspurgte børn og unge.

Når man ser bort fra kategorien 'Ved ikke', er størstedelen af de øvrige børn og unge positive i deres vurdering af de lokale faciliteter til idræt. I alt 38 pct. svarer, at de er tilfredse eller meget tilfredse med idrætsfaciliteterne, hvor de bor. Kun 4 pct. er hverken tilfredse eller utilfredse, og de resterende 17 pct. er altså enten utilfredse eller meget utilfredse.

Samlet set er andelen af børn og unge, der er utilfredse eller meget utilfredse med de lokale idrætsfaciliteter, relativt lille. Det peger i retning af, at den primære udfordring på facilitetsområdet er kendskab og adgang snarere end kvalitet. Mange børn og unge har intet forhold til faciliteterne og derfor ingen mening om dem. De skal inden for rammerne af de lokale idrætsfaciliteter for at få et indtryk af dem og en mening om den, som de kan gøre gældende i en undersøgelse som denne.

Figur 53: Er du tilfreds med idrætsfaciliteterne der, hvor du bor?

På spørgsmålet om tilfredshed med de lokale idrætsfaciliteter er der ingen nævneværdige forskelle mellem kønnene eller aldersgrupperne, ud over en velkendt tendens til, at drenge svarer mere 'ekstremt' end piger. Det kommer til udtryk ved, at lidt flere drenge end piger er meget tilfredse eller meget utilfredse, mens lidt flere piger end drenge svarer hverken tilfreds eller utilfreds eller ved ikke.

Som nævnt tidligere kunne manglende kendskab være en del af grunden til, at mange børn og unge ikke kan forholde sig til de lokale idrætsfaciliteter. Det kan være, at de eksisterende faciliteter ikke egner sig til de aktiviteter, som mange af de adspurgte børn og unge gerne vil dyrke. Derfor spørger denne undersøgelse også ind til, om børn og unge savner specifikke faciliteter, hvor de bor, for at kunne dyrke de aktiviteter, de selv har lyst til.

Næsten halvdelen af de adspurgte børn og unge (47 pct.) angiver, at mulighederne der, hvor de bor, dækker deres behov. Det vil sige, at der findes de idrætsfaciliteter, som skal til, for at de kan dyrke de aktiviteter, de gerne vil. Det kan tolkes både positivt og negativt. Positivt er det, at en stor del af børnene og de unge er tilfredse med de lokale idrætsmuligheder (selvom der dog stadig kan være problemstillinger vedrørende kvaliteten af og adgangen til faciliteterne). I det negative perspektiv kan man konstatere, at over halvdelen af de adspurgte børn og unge synes, at der mangler muligheder for at dyrke de aktiviteter, de gerne vil. Den andel ville endda sandsynligvis være større, hvis undersøgelsen også inkluderede børn i bygder, hvor der typisk er meget få forskellige faciliteter til idræt.

De børn og unge, der ikke synes, at de lokale muligheder for idræt dækker deres behov, har uddybet, hvad de savner, og således giver undersøgelsen et indblik i, hvilke faciliteter til idræt der står højest på børnene og de unges ønskeliste.

Muligheder for udendørs fodbold (for eksempel kunstgræsbaner) er den idrætsfacilitet, som flest børn og unge savner. Mere end hver femte (21 pct.) har angivet, at den type udendørs facilitet mangler der, hvor de bor. Fodbold er den mest populære form for

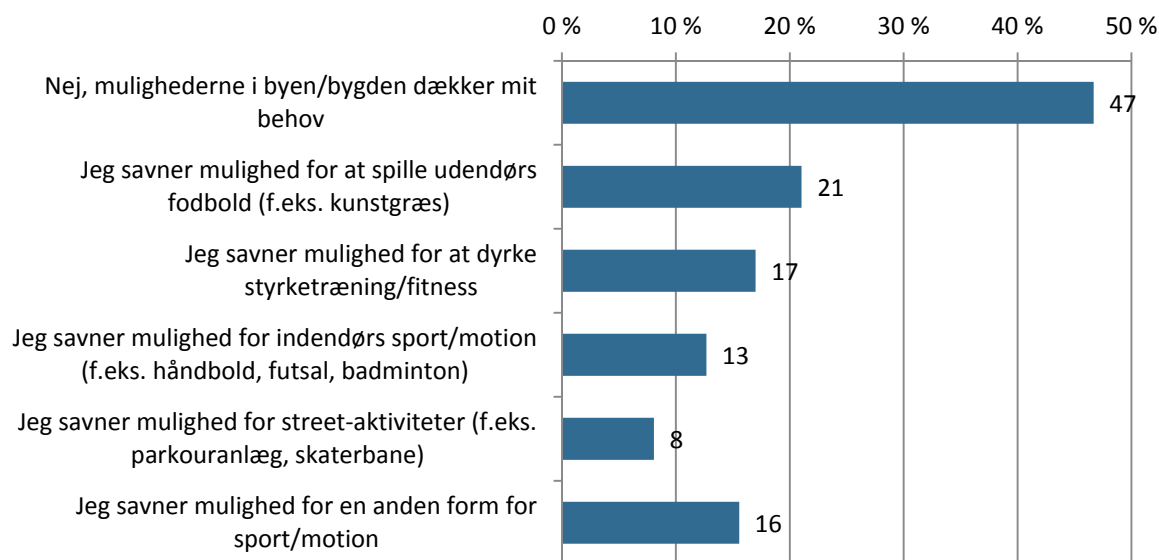
sport/motion blandt børn og unge, og derfor er det ikke underligt, at fodboldbaner er i høj kurs. Der findes baner i mange bygder og byer, som facilitetskortlægningen i kapitel 2 viser, men det er hårdt at spille på grus, skaderisikoen er større, og sæsonen slutter, når sneen falder. Det eneste reelle alternativ er de indendørs haller, som hurtigt bliver fyldt op af fodboldspillere og alle de andre indendørs idrætter. Derfor ses kunstgræs af relativt mange børn og unge som en ønskefacilitet i deres lokalområde.

Motionsrum eller fitnesscentre, som giver mulighed for at dyrke styrketræning/fitness, er en anden type af faciliteter, som en del af de adspurgte børn og unge ønsker sig. I alt har 17 pct. angivet, at de savner mulighed for at dyrke styrketræning/fitness.

En mindre del af de adspurgte børn og unge (13 pct.) savner indendørs faciliteter, mens endnu færre (8 pct.) savner muligheder for at dyrke street-aktiviteter som for eksempel parkour og skateboard. Disse relativt små andele kan tages som udtryk for, at der allerede findes indendørs faciliteter i byerne, mens interessen for street-aktiviteter begrænser sig til relativt få børn og unge. Ofte drejer det sig dog om netop de børn og unge, som ikke føler sig hjemme i idrætsforeningernes tilbud.

Endelig er der en del af de adspurgte børn og unge (16 pct.), der angiver at savne muligheden for at dyrke andre former for sport/motion. Disse børn og unge har kunnet uddybe, hvad præcis de savner mulighed for, og en stor del af dem nævner svømmebassin eller svømmehal.

Figur 54: Er der aktiviteter, du gerne vil dyrke, men ikke har praktisk mulighed for at dyrke der, hvor du bor?

Samtlige børn og unge, både idrætsaktive og ikke idrætsaktive, der har kunnet svare på dette spørgsmål. De har desuden kunnet give mere end et svar hver (undtagen hvis de har svaret nej til, at de savner faciliteter), og derfor summerer procenttallene ikke til 100.

Forskellene mellem køn og aldersgrupper er relativt små, hvad angår ønsker til idrætsfaciliteter. Lidt flere piger end drenge savner muligheder for styrketræning/fitness, mens lidt flere drenge end piger savner muligheder for street-aktiviteter og udendørs fodbold (f.eks. på kunstgræs). Især de unge savner mulighed for at spille fodbold udendørs (f.eks. på kunstgræs), mens en del flere børn end unge nævner svømmefaciliteter, som noget de savner.

Perspektiv: Udendørs baner er en særlig udfordring i Grønland

Også i Danmark er indendørs haller de mest brugte idrætsfaciliteter blandt børn og unge. Men der er en markant forskel på idrætsaktive børns og unges brug af faciliteter i Grønland i forhold til Danmark. Udendørs baner og anlæg bruges af størstedelen af de idrætsaktive børn og unge i Danmark og især af drenge, som spiller fodbold. Det understreger den særlige udfordring med klimaet i Grønland, der ikke tillader udendørs boldspil i store dele af året.

Motiver og barrierer for en idrætsaktiv hverdag

En vigtig del af undersøgelsen af børns og unges idrætsvaner er naturligvis, hvad der motiverer de aktive til at dyrke sport/motion, og hvad der ligger bag, når nogle børn og unge slet ikke dyrker sport/motion. Disse motiver og barrierer ser dette afsnit nærmere på.

Alle børn og unge, der har dyrket minimum én aktivitet inden for det seneste år, er blevet stillet et spørgsmål om, hvad der betyder mest for dem, når de dyrker sport/motion. Det er faktisk ikke kun et spørgsmål, men en hel række af udsagn (12 i alt), som de adspurgte børn og unge hver især har vurderet i forhold til, hvad der betyder meget for dem, når de dyrker sport/motion.

Nedenstående figur viser, at det vigtigste for de idrætsaktive børn og unge er at have det sjovt. I alt siger 72 pct. af de adspurgte idrætsaktive børn og unge, at det betyder meget at have det sjovt, når de dyrker sport/motion. Dernæst betyder det meget for 61 pct., at sport/motion kan være med til at give dem en god kondition.

Desuden er mange af de adspurgte børn og unge motiveret af at lære noget. For 60 pct. betyder det meget at være god til sin sport, og 57 pct. siger, at det betyder meget af have en dygtig træner. Og 50 pct. siger, at det betyder meget, at de mærker, at de bliver bedre til deres sport.

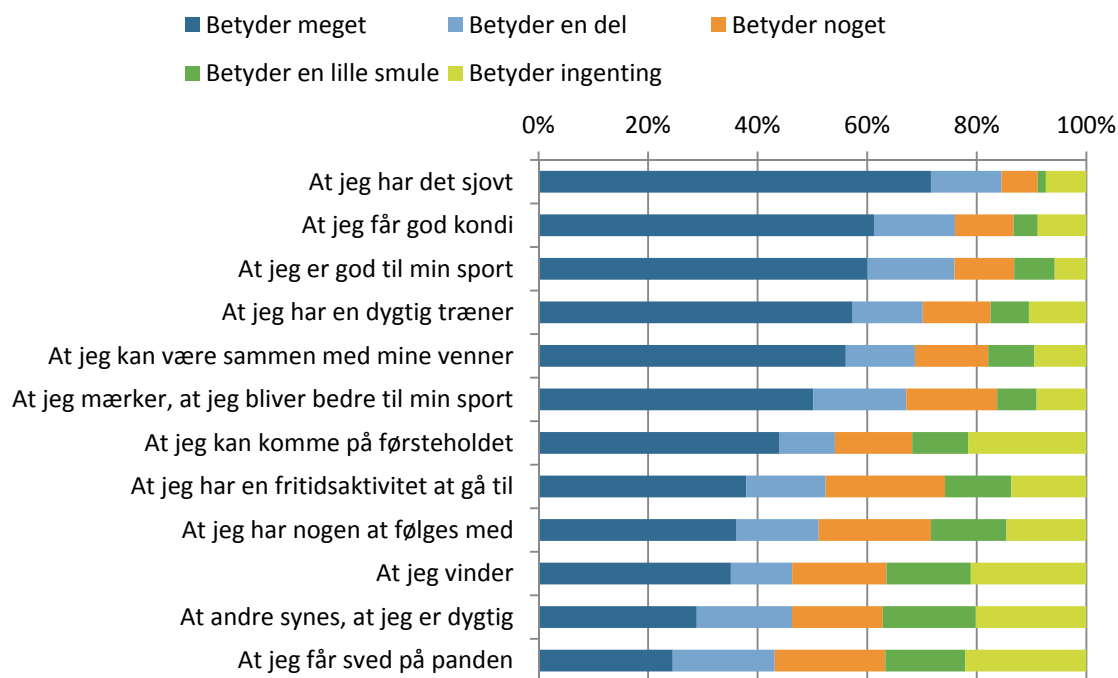
Sport/motion er tydeligvis også en social aktivitet for mange børn og unge. At man kan være sammen med venner er nummer fem på listen over, hvad der betyder mest, når de adspurgte idrætsaktive børn og unge dyrker sport/motion. I alt siger 56 pct., at det betyder meget, at de kan være sammen med venner, når de dyrker sport/motion.

For de øvrige udsagn i tabellen herunder gælder, at under halvdelen af de adspurgte idrætsaktive børn og unge angiver, at de betyder meget for dem. Eksempelvis betyder det meget for 44 pct. at komme på førsteholdet, og generelt er sejre og anerkendelse tilsyneladende mindre vigtigt for de idrætsaktive børn og unge. Kun 35 pct. siger, at det betyder

meget, at de vinder, og kun 29 pct. siger, at det betyder meget, at andre synes, at de er dygtige.

Overordnet giver nedenstående figur indtryk af, at sport/motion for børn og unge handler om de underholdende, sunde, uddannende og sociale værdier i idrætten i højere grad end konkurrencer og sejre.

Figur 55: Hvad betyder mest for dig, når du dyrker sport/motion?

Der er enkelte mindre forskelle i piger og drenge og børn og unges svar på, hvad der betyder mest for dem, når de dyrker sport/motion.

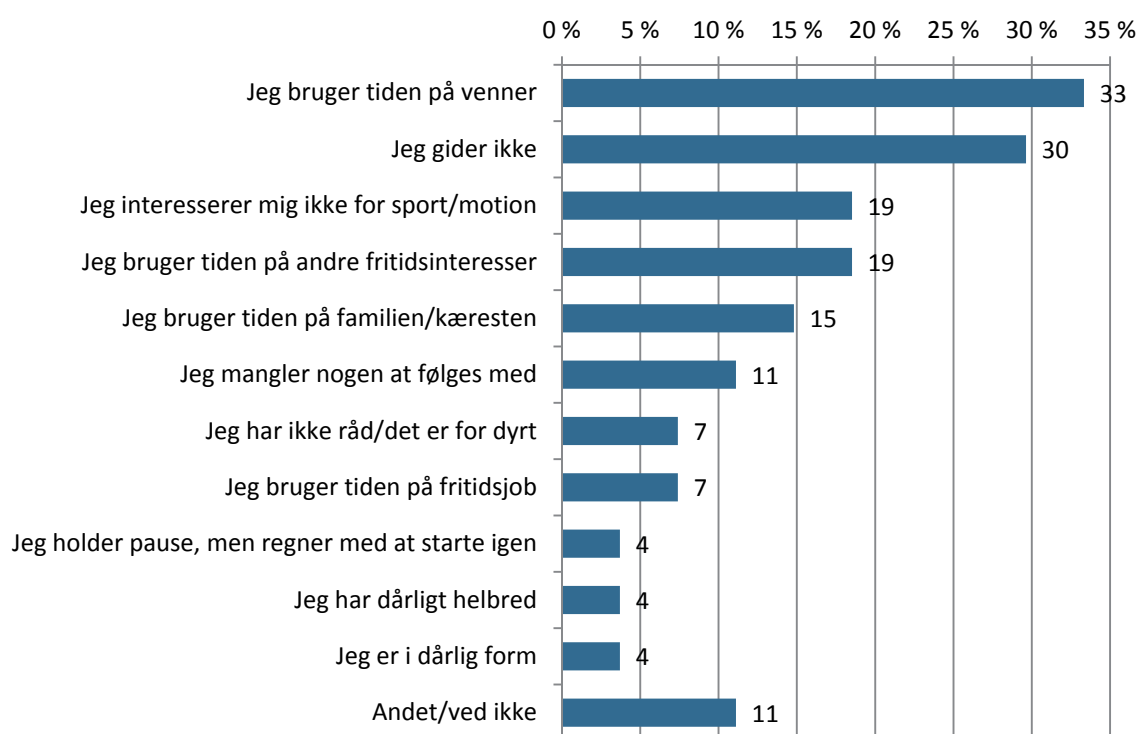
Piger svarer i højere grad end drenge, at det betyder meget for dem at have det sjovt (men det er dog den øverste på listen både blandt drenge og piger), mens drenge i højere grad end piger svarer, at det betyder meget for dem, at de vinder.

De adspurgte idrætsaktive børn mellem 9 og 13 år siger i højere grad end de unge mellem 14 og 16 år, at det betyder meget for dem at vinde, at komme på førsteholdet, og at andre synes, at de er dygtige. Sejre og anerkendelse spiller altså en rolle blandt børn i højere grad end blandt unge. I begge aldersgrupper er det dog stadig at have det sjovt, at være god til sin sport og at få god kondi, der betyder mest.

De ikke idrætsaktive børn og unge er blevet spurgt på en mere simpel måde om deres årsager til ikke at dyrke sport/motion. Alle de børn, der svarer, at de ikke har dyrket nogle former for sport/motion regelmæssigt inden for det seneste år, er blevet spurgt, hvorfor de ikke har dyrket sport/motion regelmæssigt det seneste år.

Blandt de ikke idrætsaktive børn og unge er de oftest nævnte årsager til ikke at dyrke sport/motion, at de bruger tiden på venner (som 33 pct. angiver som årsag), at de ikke gider (30 pct.), og at de ikke interesserer sig for sport/motion eller bruger tiden på andre fritidsinteresser (begge 19 pct.). Endvidere svarer 15 pct., at de ikke dyrker sport/motion, fordi de bruger tiden på familien/kæresten. De fem vigtigste årsager til ikke at dyrke sport/motion kan altså siges at have at gøre med manglende interesse eller tid, som kommer til udtryk ved, at de adspurgte børn og unge prioriterer andre ting i fritiden højere end sport/motion.

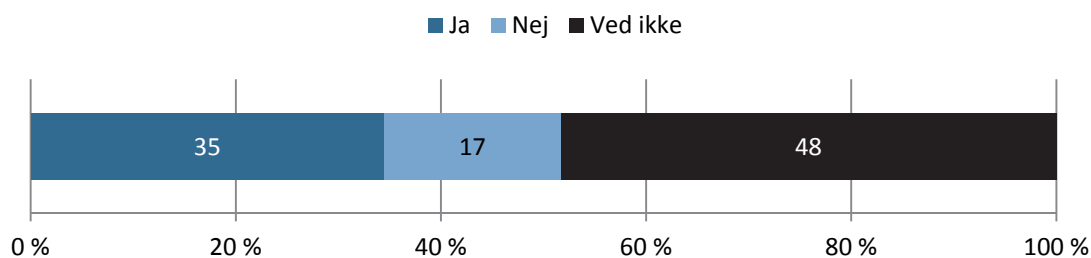
Figur 56: Hvorfor har du ikke dyrket sport/motion regelmæssigt inden for det seneste år?

De adspurgte børn og unge har kunnet sætte kryds ved en række forskelle udsagn, og de har kunnet sætte kryds ved flere forskellige udsagn, hvorfor procenttallet i figuren herunder summerer til mere end 100.

Selvom kun 4 pct. af de adspurgte ikke idrætsaktive børn og unge svarer, at de holder pause og regner med at starte igen, siger en del af dem faktisk, at de gerne vil i gang med at dyrke sport/motion. I alt 35 pct. af de adspurgte ikke idrætsaktive børn og unge vil gerne i gang med at dyrke sport/motion, mens kun 17 pct. svarer blankt nej. Næsten halvdelen af de adspurgte ikke idrætsaktive børn og unge (48 pct.) svarer ved ikke på spørgsmålet, om de gerne vil i gang med at dyrke sport/motion.

Figur 57: Vil du gerne i gang med at dyrke sport/motion?

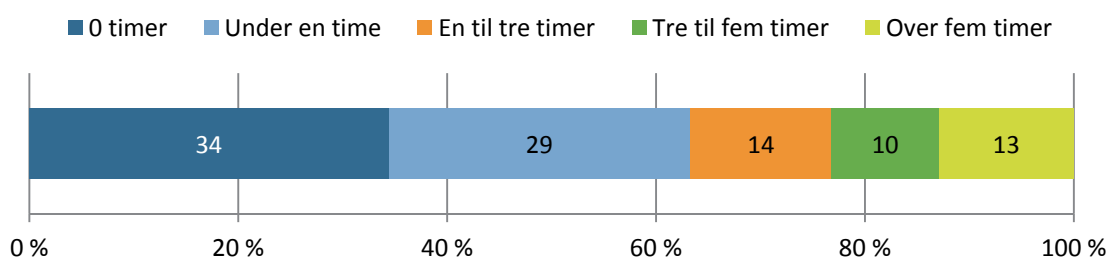
Tallene i ovenstående figuren kan tages som udtryk for, at der faktisk er en relativt udbredt interesse for at dyrke sport/motion, også blandt de børn og unge der ikke selv er idrætsaktive. Men denne gruppe kommer ikke i gang af sig selv, og især de mange tvivlere skal føle, at der er idrætstilbud, der rammer netop dem.

Sport i medierne

Dette sidste afsnit i kapitlet om børn og unges idrætsvaner handler ikke om de adspurgte børn og unges egne aktiviteter, men i stedet om hvor meget og hvordan de følger med i sport i medierne. Derfor er spørgsmålene også blevet stillet til samtlige børn og unge, uanset om de selv dyrker sport/motion eller ej.

Godt hver tredje af de adspurgte børn og unge (34 pct.) følger slet ikke med sport i medierne, og en stor del (29 pct.) bruger under en time om ugen på at følge med i sport i medierne. De resterende børn og unge fordeler sig nogenlunde ligeligt mellem at bruge en til tre timer ugentligt på at følge sport i medierne (som 14 pct. siger, at det gør), tre til fem timer ugentligt (10 pct.) og mere end fem timer om ugen (13 pct.).

Figur 58: Hvor meget tid bruger du ca. i gennemsnit om ugen på at følge med i sport i medierne?

Der er ingen nævneværdige forskelle mellem børn og unges tidsforbrug på at følge sport i medierne, men til gengæld er der en markant kønsforskel. Drengene bruger ganske enkelt væsentligt mere tid på at følge med i sport i medierne, end piger gør. I alt bruger en tredjedel af drengene (33 pct.) tre timer om ugen eller mere på sport i medierne, mens det kun gælder 15 pct. af pigerne. Desuden siger 42 pct. af pigerne, at de slet ikke følger med i sport i medierne mod kun 25 pct. blandt drengene.

Om man følger med i sport i medierne hænger også i høj grad sammen med, om og hvor meget man selv er aktiv, og som beskrevet i dette kapitel er der flere aktive blandt drengene, samtidig med at drengene hver især også er mere aktive end pigerne.

TV er det foretrukne medie blandt de børn og unge, der følger med i sport i medierne. I alt siger 73 pct., at de følger med i sport i TV. Herefter kommer sociale medier som f.eks. Facebook og Twitter (som bruges af 45 pct. til at følge med i sport) og internet-hjemmesider (38 pct.). Ud over TV er de vigtigste medier, når børn og unge følger sport, altså online medier.

Klassiske medier som radio (som bruges af 17 pct. til at følge med i sport), specialblade (12 pct.) og aviser (7 pct.) bruges af relativt få af de adspurgte børn og unge, der følger med i sport i medierne.

Tabel 13: Hvilke typer medier bruger du til at følge med i sport? Pct.

	Total	Piger	Dreng	9-13 år	14-16 år
TV	73	69	77	76	71
Sociale medier ²⁷	45	55	36	33	54
Internet-hjemmesider	38	30	47	27	47
Radio	17	21	14	15	19
Specialblade	12	6	19	11	13
Aviser	7	8	6	4	10
Andet	18	17	16	18	17

Alle børn og unge, der følger med i sport i medierne, har fået spørgsmålet om, hvilke medier, de bruger til at følge med i sport. De adspurgte børn og unge har hver især kunne give flere svar, og derfor summerer procenttallene i kolonnerne til mere end 100.

Der er især mange piger (55 pct.) i forhold til drenge (36 pct.), der bruger sociale medier til at følge med i sport. Modsat besøger drengene (47 pct.) i højere grad end pigerne (30 pct.) faste hjemmesider på internettet. Selvom relativt få læser specialeblade, er de også tydeligvis mest populære blandt drengene.

Unge mennesker bruger i højere grad flere forskellige medier end børn, hvilket er tydeligt, da næsten alle typer af medier bruges af flere unge end børn. Især på sociale medier er der flere unge (54 pct.) end børn (33 pct.), der følger med i sport. Det samme gælder internet-hjemmesider, som bruges af 47 pct. af de adspurgte unge, men kun 27 pct. af børnene.

²⁷ F.eks. Facebook og Twitter

Kapitel 5: Voksnes idrætsvaner

Dette kapitel går i dybden med motions- og sportsvanerne blandt voksne i Grønland. Kapitlets figurer og tabeller er blevet til på baggrund af en spørgeskemaundersøgelse udsendt til 2.419 tilfældigt udvalgte personer over 16 år bosiddende i Grønland²⁸.

Ligesom i undersøgelsen blandt børn og unge er analyserne igennem hele kapitlet nuanceret med særskilte resultater inden for køn og aldersgrupper. Og ligesom i kapitlet om børn og unges idrætsvaner er det også i forhold til de voksnes idrætsvaner vigtigt at holde sig for øje, at der er spurgt på to forskellige måder, om man dyrker sport/motion. Derfor er der to forskellige tal på andelen af idrætsaktive blandt voksne i Grønland: Henholdsvis de 'aktive for tiden' og de 'idrætsaktive regelmæssigt inden for det seneste år'. For en mere detaljeret beskrivelse af de to spørgsmål, og hvorfor der er spurgt på to måder, henvises til indledningen i kapitel 4 om børn og unges idrætsvaner.

Hvor mange dyrker sport/motion?

Knap tre ud af ti voksne (29 pct.) svarer, at de normalt dyrker sport/motion, som illustreret i kolonnen 'total' i tabellen herunder. Stort set lige så mange (28 pct.) svarer, at de dyrker sport/motion, men bare ikke er aktive for tiden. Det kan hænge sammen med, at man har en skade eller af en anden grund holder en pause. Men det kan også være udtryk for, at man ser sig selv som aktiv eller i hvert fald gerne vil være det, dog uden at man rent faktisk dyrker sport/motion i hverdagen.

De resterende voksne i undersøgelsen (43 pct.) svarer nej til normalt at dyrke sport/motion. Det betyder altså, at langt størstedelen af de voksne ikke har en idrætsaktiv hverdag.

Tablet 14: Dyrker du normalt motion/sport? Pct.

	Total	Kvinder	Mænd	16-19 år	20-29 år	30-39 år	40-49 år	50-59 år	60 år+
Ja	29	28	30	29	42	37	23	25	21
Ja, men ikke for tiden	28	28	28	37	28	27	31	24	28
Nej	43	44	42	35	30	36	46	51	51

Ud over total-tallene illustrerer tabellen herover også, hvordan sport/motion i forskellig grad bliver dyrket af henholdsvis kvinder og mænd samt mennesker i forskellige aldersgrupper. Der er ingen nævneværdige forskelle mellem kvinder og mænd, men det er der til gengæld mellem aldersgrupperne.

De yngste voksne mellem 16 og 19 år adskiller sig ikke fra gennemsnittet på andelen af aktive. Også blandt de 16-19-årige svarer 29 pct., at de normalt dyrker sport/motion. Til gengæld er der særligt mange i denne aldersgruppe (37 pct.), der svarer, at de er aktive, men ikke for tiden. Det kan have noget at gøre med, at de unge mellem 16 og 19 år er i livs-

²⁸ Voksenundersøgelsens metode og datagrundlag er nærmere beskrevet i bilag C.

fase med mange skift (skole, flytning, arbejde etc.), som får sport/motion til at glide lidt i baggrunden i deres hverdag.

De efterfølgende aldersgrupper er til gengæld de allermest aktive med henholdsvis 42 pct. aktive blandt de 20-29-årige og 37 pct. blandt de 30-39-årige. De ældre voksne fra 40 år og opefter er noget mindre aktive. Kun mellem hver fjerde og hver femte er aktive blandt voksne i 40'erne (23 pct.), 50'erne (25 pct.) og 60 år+ (21 pct.).

Når man i stedet for 'sport/motion for tiden' spørger til regelmæssige idrætsaktiviteter inden for det seneste år, har væsentligt flere voksne været aktive. I alt 67 pct. har dyrket minimum én idrætsaktivitet regelmæssigt inden for det seneste år. Således er to tredjedele af de voksne i undersøgelsen 'idrætsaktive' i denne definition, mens den resterende tredjedel (33 pct.) ingen sport/motion har dyrket inden for det seneste år og altså er at betragte som ikke idrætsaktive.

Tabel 15: Mindst en aktivitet regelmæssigt inden for det seneste år. Pct.

	Total	Kvinder	Mænd	16-19 år	20-29 år	30-39 år	40-49 år	50-59 år	60 år+
Mindst en aktivitet det seneste år	67	66	67	76	76	75	64	60	59
Ingen sport/motion det seneste år	33	34	33	24	24	25	36	40	41

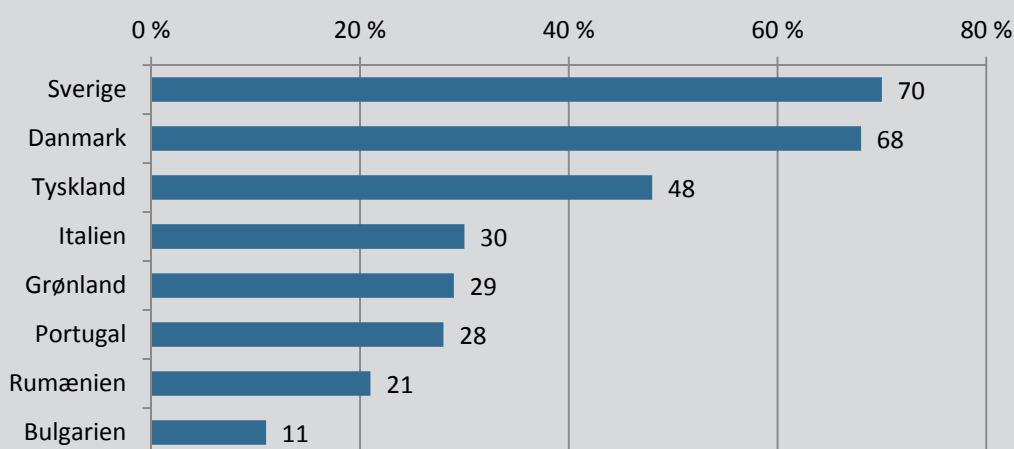
Også på dette spørgsmål svarer kvinder og mænd stort set ens, og man må således konkludere, at der ikke er nogen kønsforskel på den overordnede idrætsdeltagelse blandt voksne i Grønland. Men det er tydeligt, at idrætsdeltagelsen falder med alderen, fra omkring 75 pct. blandt 16-19-årige og personer i 20-29-års-alderen og 30-39-års-alderen til 64 pct. i 40-49-års-alderen og omkring 60 pct. blandt personer i 50-59-års-alderen og personer over 60 år.

Perspektiv: Lav idrætsdeltagelse blandt voksne i Grønland

I Danmark svarede 64 pct. af de voksne i den seneste landsdækkende undersøgelse, af de dyrkede sport/motion for tiden, mens 82 pct. havde været aktive inden for mindst en aktivitet det seneste år (Laub 2013). Der er altså tale om en noget højere grad af idrætsdeltagelse blandt voksne i Danmark i forhold til i Grønland.

I den seneste samlede undersøgelse i Europa er der ikke spurgt på helt samme måde, så man må gå en smule på kompromis med sammenligneligheden for at se de grønlandske tal i europæisk perspektiv (Eurobarometer 2014). På tværs af EU's 28 medlemslande er 41 pct. af voksne idrætsaktive. Voksne i Grønland placerer sig således i den lavere ende i det europæiske selskab, dog på niveau med eller over en del syd- og østeuropæiske lande.

Aktive for tiden blandt voksne i udvalgte EU-lande og Grønland

Indflydelse fra andre faktorer

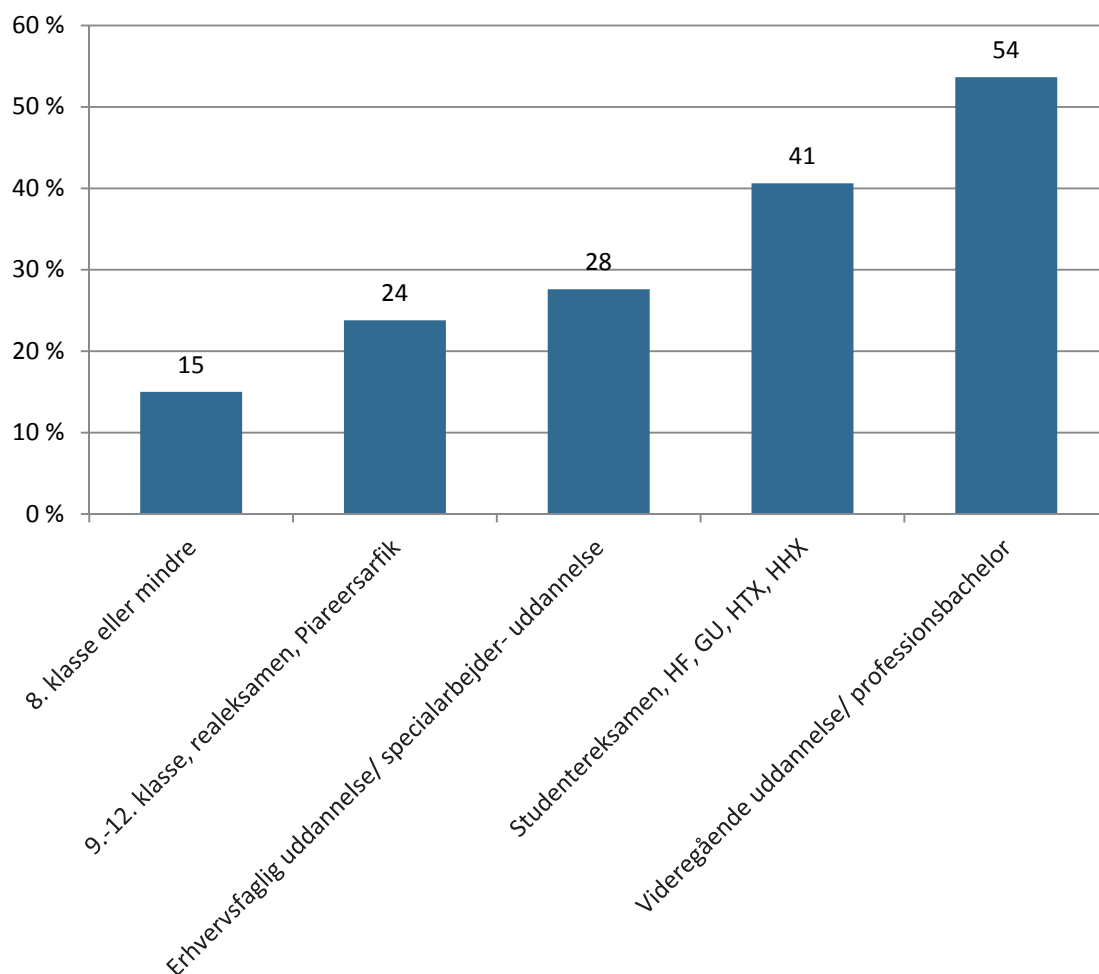
Både tabel 14 og 15 ovenfor viser, at tilbøjeligheden til at dyrke sport/motion blandt voksne hænger sammen med alder. I undersøgelsen er der også spurgt ind til en række andre baggrundsforhold, som kan tænkes at have indflydelse på, om man dyrker sport/motion. Det drejer sig om, hvor man bor (bygd/by), hvad man har af uddannelse og evt. arbejde, samt om man taler andre sprog end grønlandsk.

Disse faktorerers indflydelse er undersøgt i forhold til den snævre definition af idrætsdeltagelse fra tabel 14, altså om man dyrker sport/motion for tiden. Hver for sig viser disse faktorer sig alle sammen at gøre en forskel på voksnes deltagelse i sport/motion. Sprog spiller for eksempel umiddelbart en stor rolle. Blandt voksne, der kun taler grønlandsk, dyrker 22 pct. sport/motion, mens det gælder 33 pct. blandt voksne, der taler grønlandsk og/eller andre sprog. Men når man i mere dybdegående analyser tager højde for alle de nævnte baggrundsforhold samtidig, viser det sig, at uddannelse er den helt afgørende faktor for voksnes tilbøjelighed til at dyrke sport/motion.

Figuren herunder viser, hvordan uddannelse og sport/motion hænger sammen. De voksne i undersøgelsen er inddelt efter deres uddannelsesniveau, og søjlerne viser, hvor stor en andel inden for hver gruppe, der dyrker sport/motion for tiden. Blandt de voksne i under-

søgelsen, der højst har færdiggjort 8. klasse i folkeskolen, dyrker kun 15 pct. sport/motion for tiden. Den andel stiger til 24 pct. blandt voksne, der har taget 9.-12. klasse, realeksamen eller den uddannelsesforberedende undervisning i Piareersartik. Blandt voksne med en erhvervsfaglig uddannelse eller specialarbejderuddannelse dyrker 28 pct. sport/motion for tiden, og blandt voksne med en studentereksamen eller lignende gælder det på 41 pct. Den mest aktive gruppe er dem, der har taget en videregående uddannelse eller professionsbachelor, hvor mere end halvdelen (54 pct.) dyrker sport/motion for tiden.

Figur 59: Uddannelsesniveau og sport/motion hænger i høj grad sammen

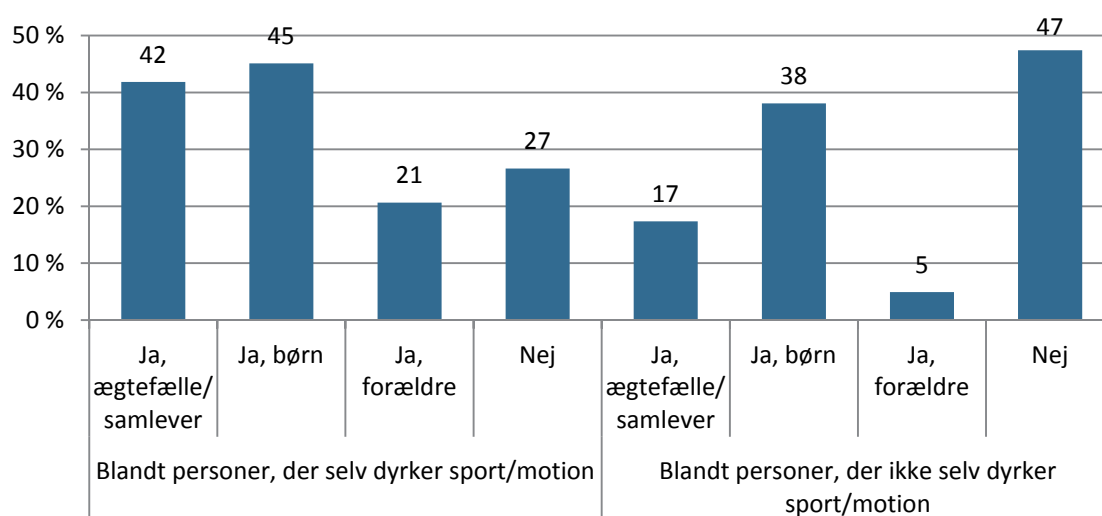
Undersøgelsen blandt voksne viser altså en meget tydelig og ligefrem sammenhæng mellem uddannelse og idrætsdeltagelse. Når folks uddannelse er med i beregningerne, har bopæl (bygd/by) eller sprog ikke længere nogen selvstændig indflydelse på, om man dyrker sport/motion for tiden eller ej.

Det er i samfundsforskningen en kendt sag, at uddannelse også spiller en rolle, når folk vælger partner i livet. Man finder typisk sammen med en person, der ligner en selv rent uddannelsesmæssigt. Derfor er det ikke overraskende, at ægtefæller/ samlevere også i væ-

sentligt grad ligner hinanden i forhold til idrætsdeltagelse, som illustreret i figuren herunder.

Blandt voksne, der selv dyrker sport, har knap 42 pct. også idrætsaktive ægtefæller eller samlevere, mens kun 17 pct. af de ikke for tiden aktive voksne har aktive ægtefæller eller samlevere. Der er også en tydelig sammenhæng mellem voksnes egen aktivitet og aktivitet blandt deres børn og deres forældre. Konklusionen er i denne sammenhæng, at familier i høj grad er fælles om enten at have en idrætsaktiv hverdag eller det modsatte, som det også blev illustreret i figur 47 i kapitel 4 om børn og unges idrætsvaner. Både gode og dårlige idrætsvaner går i arv.

Figur 60: Dyrker nogen i din nærmeste familie sport/motion?

I figuren er de voksne delt i idrætsaktive (personer der selv dyrker sport/motion) og ikke idrætsaktive (personer der ikke selv dyrker sport/motion). De fire søjler til venstre viser, hvor mange af de idrætsaktive voksne der har aktive ægtefæller/samlevere, børn, forældre eller ingen af disse, mens de fire søjler til højre viser tilsvarende andele blandt ikke idrætsaktive voksne.

Hvilke aktiviteter dyrker de voksne?

Når undersøgelsen blandt voksne ser nærmere på, hvilke aktiviteter, der voksne dyrker, er det ligesom blandt børnene ud fra det brede perspektiv. Det vil sige, aktiviteter som man dyrker eller har dyrket regelmæssigt inden for det seneste år. Som tabel 15 viser, har i alt 67 pct. af alle voksne dyrket mindst én aktivitet regelmæssigt inden for det seneste år²⁹. De mest populære aktiviteter blandt voksne fremgår af tabellen herunder.

En del af de voksne har dyrket flere forskellige idrætsaktiviteter inden for det seneste år. I gennemsnit har de idrætsaktive voksne dyrket mellem to og tre aktiviteter hver inden for det seneste år. På det punkt er der ingen forskel mellem idrætsaktive kvinder og mænd.

²⁹ Enkelte af de voksne i undersøgelsen er kun aktive inden for hundeslæde eller jagt, som af nogle ikke opfattes som en del af idræts- eller sportsverdenen. Hvis man undlader at regne disse aktiviteter med, så er den samlede andel idrætsaktive 65 pct. i stedet for 67 pct.

Knap en tredjedel af de adspurgte voksne (30 pct.) har vandret inden for det seneste år, mens hver femte (20 pct.) har løbet. Derefter kommer fodbold med 19 pct. og jagt med 14 pct. Således finder tre af de fire mest populære idrætsaktiviteter blandt voksne sted i det fri.

Styrketræning (13 pct.) og fitness-holdtræning (11 pct.) er også relativt populære aktiviteter, som mere end hver tiende voksne dyrker.

Det er bemærkelsesværdigt, at størstedelen af GIF's specialforbundsidrætter ikke er repræsenteret i den øverste halvdel af de voksnes aktiviteter. Badminton, bordtennis, volleyball, kajak, taekwondo og Inuit Games/arctic sport dyrkes hver især af færre end fem pct. af de voksne i undersøgelsen. Listen over de mest populære aktiviteter blandt voksne understreger således, at GIF's foreninger primært henvender sig til børn, og giver samtidig et indtryk af, hvilke aktiviteter man kunne tage ind eller i hvert fald tage ved lære af for at tiltrække flere voksne.

Tabel 16: Hvilke former for sport/motion har du dyrket regelmæssigt inden for det seneste år? Pct.

	Total	Kvinder	Mænd	16-19 år	20-29 år	30-39 år	40-49 år	50-59 år	60 år+
Vandreture	30	36	24	35	24	26	31	35	31
Jogging/motionsløb	20	22	18	24	30	31	20	11	8
Fodbold	19	12	26	29	37	24	16	9	9
Jagt	14	4	23	10	10	13	15	21	13
Styrketræning	13	13	14	16	25	19	10	5	6
Fitnessholdtræning ³⁰	11	15	6	8	17	19	10	6	3
Gymnastik	7	11	4	8	12	4	3	5	12
Cykel/ mountainbike ³¹	6	7	6	8	8	6	4	10	2
Langrend	6	8	4	2	5	9	8	4	6
Futsal	5	3	7	6	13	10	4	1	0
Spinning/ kondicykel	5	6	4	2	4	8	4	6	5
Håndbold	5	6	3	2	9	2	5	2	5
Svømning	5	5	5	2	8	5	3	5	3
Alpin/snowboard	4	3	5	8	8	6	5	1	1
Hundeslæde ³²	4	3	5	4	2	5	6	5	3
Badminton	4	4	4	6	4	4	4	2	3
Dans	3	6	1	8	5	2	4	2	1
Bordtennis	3	1	5	4	4	1	3	4	3
Volleyball	2	2	2	2	6	2	2	0	1
Yoga/meditation	2	4	1	0	2	3	2	4	1
Kajak	2	1	3	0	2	3	3	1	1
Taekwondo	1	0	2	0	1	2	1	1	1
Anden kampsport ³³	>1	0	1	0	1	1	1	0	0
Skateboard/ parkour/BMX	>1	0	1	0	2	0	0	0	0
Inuit Games ³⁴	>1	0	>1	2	0	1	0	0	1
Ingen sport/motion det seneste år	33	34	33	24	24	25	36	40	41

En del voksne er aktive inden for mere end en aktivitet, og derfor indgår de flere gange i tabellen. Procenttallene i kolonnerne summer af samme grund til mere end 100.

Friluftaktiviteterne og fitness (og gymnastik) er mest populære blandt kvinder, mens mænd i høj grad udgør de aktive inden for fodbold og jagt. De mindre specialforbunds-

³⁰ F.eks. aerobic, zumba, crossfit

³¹ Som fritidsaktivitet, ikke som transport

³² Som fritidsaktivitet, ikke som transport

³³ F.eks. karate, boksning

³⁴ F.eks. head pull, high kick

idrætter bordtennis, kajak og taekwondo bliver tilsyneladende også overvejende dyrket af mænd. Kvinder er til gengæld noget oftere aktive inden for gymnastik, langrend, dans og yoga – igen de mere friluft-, fitness- og velværeorienterede aktiviteter.

På tværs af aldersgrupperne er der også en del variation i de forskellige aktiviteters popularitet. Dog ikke vandreture, som minimum hver fjerde uanset aldersgruppe kaster sig ud i. Jogging/motionsløb falder i popularitet blandt 50-59-årige, lige modsat jagt, som især voksne over 40 år (og altså især mænd) er glade for. Fodbold topper blandt teenagerne og de yngste voksne mellem 20 og 29 år, mens styrketræning og fitness-holdtræning er mest udbredt blandt voksne fra 20 til 39 år.

Samlet set viser tabellen over de mest populære aktiviteter blandt voksne, at motion i det fri er særligt populært. Samtidig er det også interessant at bemærke, at kun én aktivitet (vandreture) er mere udbredt blandt 16-19-årige end 20-29-årige. Det kan, ligesom tabel 14, give indtryk af, at mange teenagere mellem 16 og 19 år har svært ved at finde en aktivitet, der interesserer dem eller kan passe ind i deres hverdag, mens 20-29-årige tilsyneladende bedre finder lyst og tid til f.eks. fodbold, styrketræning og fitness.

De 20-29-årige skiller sig også positivt ud på spørgsmålet om, hvor ofte de dyrker sport/motion. Det spørgsmål er kun stillet til de idrætsaktive, der har dyrket minimum en aktivitet inden for det seneste år, og procenttallene i tabellen herunder viser derfor andele blandt idrætsaktive og ikke blandt alle voksne.

Når de voksne dyrker sport/motion, gør de det med relativt stor hyppighed. Lige knap halvdelen af de idrætsaktive voksne (46 pct.) angiver, at de typisk er aktive minimum tre gange om ugen. Omkring en tredjedel (32 pct.) er aktive en til to gange om ugen, mens de resterende 22 pct. er aktive sjældnere end det.

Tabel 17: Hvor ofte dyrker du sport/motion? Pct.

	Total	Kvinder	Mænd	16-19 år	20-29 år	30-39 år	40-49 år	50-59 år	60 år+
Oftere end fire gange om ugen	10	9	11	11	15	9	11	6	8
Tre-fire gange om ugen	36	38	33	37	45	35	35	35	22
En-to gange om ugen	32	35	30	32	26	38	27	29	47
Sjældnere end en gang om ugen	22	18	26	20	14	18	27	30	23

Der er kun relativt små forskelle på, hvor ofte idrætsaktive kvinder og mænd dyrker sport/motion. Til gengæld er der nogle tydelige (om end forventelige) forskelle mellem aldersgrupperne. Som nævnt skiller de 20-29-årige sig ud.

I alt seks ud af ti idrætsaktive i aldersgruppen 20-29 år (60 pct.) dyrker sport/motion tre gange om ugen eller oftere. I aldersgrupperne 16-19 år og 30-39 år er de tilsvarende andele under 50 pct., og tallet falder yderligere som alderen stiger. Blandt idrætsaktive over 60 år er kun knap hver tredje (30 pct.) aktive minimum tre gange om ugen.

Hvordan er voksnes sport/motion organiseret?

De aktiviteter, som de voksne dyrker eller har dyrket regelmæssigt inden for det seneste år, kan foregå i forskellige organisatoriske rammer. F.eks. kan man spille fodbold i en forening, men det kan også finde sted som noget, man bare dyrker med venner eller med sine børn, når der lige er tid og plads til det. Man kan også købe fast medlemskab eller klippekort til et fitnesscenter eller motionsrum og være aktiv der eller dyrke idræt igennem arbejdspladsen.

Når dette afsnit ser nærmere på, hvordan de voksnes sport/motion er organiseret, er det igen alene på baggrund af de idrætsaktive voksne. Andelene i tabellen herunder er altså andele blandt de idrætsaktive og ikke blandt alle voksne.

At dyrke aktiviteter på egen hånd (alene eller med andre) er helt tydeligt den mest udbredte form for organisering af sport/motion blandt de idrætsaktive voksne. Det er ikke så overraskende set i lyset af, at de mest populære aktiviteter blandt voksne er vandreture og motionsløb/jogging, som meget ofte foregår netop på egen hånd alene eller med andre. Lige knap otte ud af ti idrætsaktive voksne (79 pct.) dyrker sport/motion på egen hånd.

Idrætsforeninger er den næstmest populære organiseringsform. En tredjedel af de idrætsaktive voksne (33 pct.) har dyrket sport/motion i en idrætsforening inden for det seneste år. Lidt mere end hver femte voksne (22 pct.) har været aktiv som kunde i private centre, og endelig har knap hver tiende (9 pct.) dyrket sport/motion igennem arbejdspladsen.

Table 18: Hvordan dyrker du sport/motion? Pct.

	Total	Kvinder	Mænd	16-19 år	20-29 år	30-39 år	40-49 år	50-59 år	60 år+
På egen hånd (alene eller med andre)	79	81	76	83	76	77	80	81	79
I en idrætsforening	33	28	38	36	44	34	38	13	33
Som kunde i et privat center	22	25	18	19	33	30	17	15	9
Igennem min arbejdsplads	9	8	9	6	8	11	8	10	7

De idrætsaktive voksne har kunnet give flere svar, hvis de har dyrket sport/motion i flere forskellige organisatoriske rammer, og derfor summerer procenttallene i kolonnerne i tabellen til mere end 100.

Idræt på egen hånd er udbredt i nogenlunde lige høj grad blandt kvinder og mænd og samtlige aldersgrupper fra de yngste 16-19-årige til de ældste over 60 år. Foreningsidræt ligger på et noget lavere niveau, men lader også til at være nogenlunde lige populært i de

forskellige aldersgrupper (med undtagelse af de 50-59-årige), men til gengæld er der væsentligt flere foreningsaktive blandt mænd end blandt kvinder.

Med kunder i private centre forholder det sig lige omvendt. Her er der flere blandt kvinderne og en tydelig aldersforskel med særligt mange aktive i private centre blandt de 20-29-årige og 30-39-årige.

Idræt organiseret gennem arbejdspladsen er lige udbredt blandt idrætsaktive kvinder og mænd og også tilnærmelsesvis ligeligt udbredt i de forskellige aldersgrupper, dog med en forventelig lidt lavere deltagelse blandt de yngste og ældste, hvor færre er i arbejde.

De idrætsaktive voksnes organisering af deres aktiviteter giver overordnet indtryk af, at friheden og fleksibiliteten i selv at arrangere sport/motion i hverdagen generelt passer de voksne godt. Foreningsidrættens mere faste rammer tiltaler omkring en tredjedel af de idrætsaktive.

Foreningsmedlemsskab og frivillighed

Andelen af foreningsaktive er dog ikke det bedste mål for, hvor mange af de voksne der er medlemmer i idrætsforeninger. Når det drejer sig om idrætsaktiviteter inden for det seneste år, kan de foreningsaktive voksne have været aktive i foreninger, som de sidenhen er stoppet i.

Det er en af grundene til, at undersøgelsen blandt voksne også spørger specifikt ind til nuværende medlemskab af idrætsforeninger. Samme spørgsmål afdækker frivilligt arbejde i idrætsforeninger, og således giver det et billede af voksnes medlemsskaber og frivillighed i idrætten. Alle voksne i undersøgelsen er blevet stillet dette spørgsmål, da idrætsdeltagelsen ikke er en forudsætning for hverken medlemskab og frivillighed, og derfor er andelen i figuren herunder andele blandt alle voksne.

Som det fremgår af figuren herunder, er 12 pct. af de adspurgte voksne aktive medlemmer i en idrætsforening, mens 16 pct. er passive medlemmer. Da der er et lille overlap af personer, der både er aktive og passive medlemmer i idrætsforeninger, er den samlede andel foreningsmedlemmer blandt voksne i alt på 27 pct. Det er dog stadig en lidt større andel end GIF's medlemstal (både aktive og passive) blandt voksne, som svarer til 23 pct. af den voksne befolkning.

Der kan være flere forklaringer på den lidt højere andel i undersøgelsen i forhold til GIF's medlemstal. I GIF er man opmærksom på, at der er en udfordring med medlemsregistrering, og forskellen mellem de 23 pct. og de 27 pct. kan netop bunde i, at nogle idrætsforeninger ikke husker at registrere sig selv eller deres medlemmer i GIF eller specialforbundene, eller at nogle idrætsforeninger simpelthen slet ikke er medlemmer af GIF/specialforbund. Uanset årsagen gør det GIF's medlemstal lidt lavere end det virkelige antal medlemmer i foreningsidrætten i Grønland, og den forskel kommer til udtryk i denne undersøgelse.

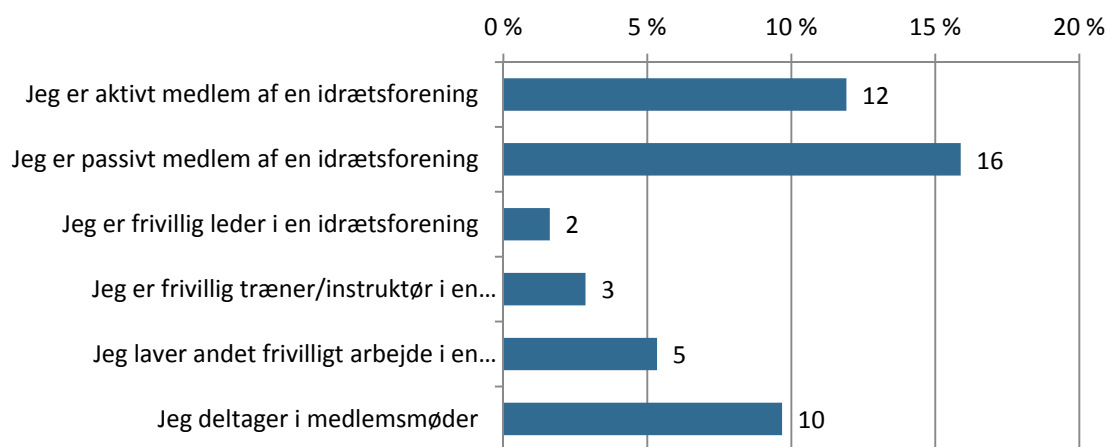
Man kan altså argumentere, at de 27 pct. foreningsmedlemmer blandt voksne er det mest retvisende tal, da det netop ikke er afhængigt af foreningers forbundsmedlemskab og evne til at huske medlemsregistrering.

I forhold til frivilligt arbejde i idrætsforeninger, er 2 pct. af de adspurgte voksne frivillige ledere, mens 3 pct. er frivillige trænere. Også her er der et lille overlap, så den samlede andel faste frivillige blandt voksne er 4 pct. Som nærmere beskrevet i kapitel 3 om foreninger og frivillighed stemmer de voksnes og foreningernes svar udmærket overens, og det samlede antal faste frivillige i idrætten i Grønland anslås at ligge mellem 1.300 og 1.600.

Herudover har 5 pct. lavet andet frivilligt arbejde i en idrætsforening, f.eks. hjulpet til med tøjvask eller salg i cafe/kiosk. Og som den efterfølgende figur 62 viser, har endnu flere hjulpet til som frivillige i forbindelse med enkeltstående arrangementer. Det lidt løsere og mindre forpligtende frivillige arbejde i idrætsforeninger tiltaler umiddelbart en relativt stor del af de voksne.

Endelig er der medlemsmøder i idrætsforeninger, som 10 pct. af de adspurgte voksne deltager i. I figuren herunder er der således en gradvis stigning i deltagelsen blandt voksne i takt med, at kravene om tid og ansvar bliver mindre. Fra 2 pct. frivillige ledere til 10 pct. deltagere i medlemsmøder.

Figur 61: Er du medlem af en idrætsforening, og deltager du aktivt i foreningens frivillige arbejde?

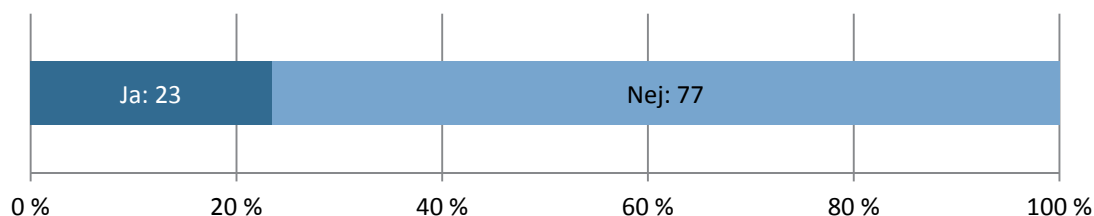

Mænd er oftere aktive medlemmer og frivillige i idrætsforeninger end kvinder. Det er ikke overraskende, for de fleste foreninger i kapitel 3 siger selv, at de har et flertal af mænd blandt deres medlemmer og frivillige. Kvinder er også underrepræsenteret ved medlemsmøder, til gengæld laver de andet frivillige arbejde i idrætsforeninger lige så ofte som mænd.

Næsten hver fjerde af de adspurgte voksne (23 pct.) har inden for det seneste år udført tidsbegrænset frivilligt arbejde. En lille del af dem er i forvejen faste frivillige som ledere

eller trænere i idrætsforeninger, så isoleret set er i alt 20 pct. af de voksne løbere frivillige inden for idræt ved at hjælpe til med andre opgaver end ledelse og træning.

Figur 62: Har du inden for det seneste år udført tidsbegrænset frivillige arbejde inden for sport/motion (f.eks. i forbindelse med GM eller motionsløb)?

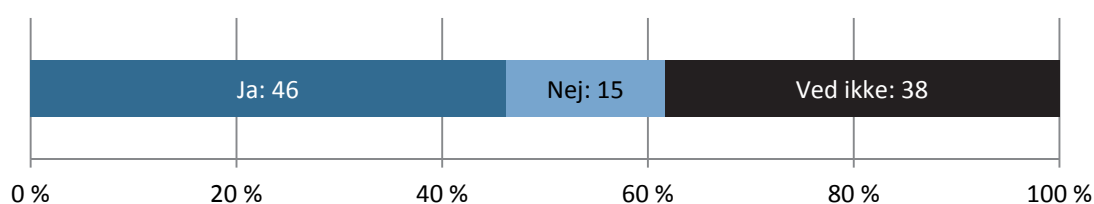
Kvinderne er lidt bedre med, når det drejer sig om tidsbegrænset frivilligt arbejde. Her er forskellen mellem kvinder og mænd ikke så stor, som inden for fast frivillighed, selvom der stadig er flere tidsbegrænset frivillige blandt mænd end kvinder.

Det kan ses som et udtryk for, at kvinder lige så gerne som mænd arbejder frivilligt (hvilket frivilligt arbejde på andre områder også viser). Men når der alligevel er færre kvinder blandt de faste frivillige ledere og trænere, kan det handle om nogle prioriteringer, omgangsformer og traditioner i idrætsforeninger, hvor opgaverne og dem, der rekrutterer frivillige, henvender sig mest til mænd.

Det skulle i høj grad være muligt, at rekruttere flere frivillige til idrætten blandt voksne i Grønland. Det må være den umiddelbare konklusion på nedenstående figur, som viser, at 46 pct. af alle adspurgte voksne gerne vil arbejde frivilligt, hvis en idrætsforening spørger dem om hjælp. Modsat svarer kun 15 pct. klart nej, mens 38 pct. svarer ved ikke.

Langt størstedelen af nuværende frivillige ville svare ja, hvis en idrætsforening spurgte om deres hjælp. Om det skal tolkes, som at de gerne vil arbejde endnu mere frivilligt eller blot også i fremtiden gerne vil arbejde frivilligt, er uvist. Måske mere interessant er det i denne sammenhæng, at blandt dem, der ikke i forvejen er frivillige, svarer 29 pct. at de gerne vil arbejde frivilligt, hvis en idrætsforening spørger om deres hjælp. Deri ligger tilsyneladende et potentiale for flere frivillige i idrætten i fremtiden, hvis de spørger de rigtige, på den rigtige måde og med ordentligt definerede opgaver.

Figur 63: Kunne du i fremtiden være interesseret i at bidrage med frivilligt arbejde, hvis en idrætsforening spurgte om din hjælp?

Næsten lige så mange kvinder som mænd er positivt indstillet over for at arbejde frivilligt, hvis de bliver spurgt. Det samme gælder indenfor de forskellige aldersgrupper indtil 50-års-alderen, hvor den positive indstilling over for frivilligt arbejde er en smule mindre.

Faciliteter til sport/motion

I undersøgelsen blandt voksne i Grønland er der også spurgt ind til, hvor man dyrker sport/motion. Dette spørgsmål er kun stillet til de idrætsaktive voksne, der har dyrket minimum én aktivitet inden for det seneste år. Derfor er andelen i tabellen herunder andele blandt de idrætsaktive voksne og ikke blandt alle voksne. Man kan som idrætsaktiv benytte sig af flere forskellige steder og faciliteter til idræt, f.eks. hvis man den ene dag spiller håndbold i en stor idrætshal og den næste løber i naturen. Derfor har de voksne kunnet give flere svar på spørgsmålet om, hvor de dyrker sport/motion.

Naturen er helt tydeligt det mest populære sted at dyrke sport/motion blandt idrætsaktive voksne. Lige knap halvdelen (49 pct.) dyrker sport/motion i naturen. Efter naturen kommer veje og gader i byen/bygden som det næstmest populære sted til idræt (benyttes af 37 pct. af de idrætsaktive voksne) og hjemmet (33 pct.).

Top tre over voksne foretrukne steder til idræt har altså det til fælles, at de ikke er deciderede faciliteter, der er skabt til sport/motion. Det er derimod steder, hvortil der er fri og ubegrænset adgang, og hvor man helt selv kan bestemme tidspunkt og aktiviteter.

Fitnesscenter/motionsrum benyttes af 30 pct. af de idrætsaktive voksne, mens store haller og mindre haller/gymnastiksal benyttes af henholdsvis 27 og 18 pct. Samlet set benytter 35 pct. af de idrætsaktive voksne den ene eller begge typer indendørs halfacilitet³⁵. Store og mindre udendørs fodboldbaner benyttes af henholdsvis 15 og 13 pct. af de idrætsaktive voksne, og skilifte og svømmefaciliteter benyttes af henholdsvis 9 og 8 pct.

Således er der stor spredning på de deciderede idrætsfaciliteters popularitet blandt de idrætsaktive voksne. Det er relativt udbredt at benytte sig af fitnesscenter/motionsrum og større idrætshaller. De to faciliteter ligger ofte i forbindelse med hinanden, da mange større idrætshaller tilbyder adgang til et separat rum med styrketræningsudstyr. Til gengæld er skilifte og svømmehaller ikke særligt ofte benyttede af idrætsaktive voksne med henholdsvis 9 og 8 pct. I den sammenhæng skal man dog huske på, at disse faciliteter ikke findes særligt mange steder i landet, som beskrevet i kapitel 2 om økonomi og faciliteter til idræt.

De øvrige steder og faciliteter, på vandet, forsamlingshus, aktivitetsanlæg og andre udendørs baner anlæg, benyttes kun af meget få idrætsaktive voksne, og især for de to sidstnævnte kan det i høj grad hænge sammen med, at der kun få steder er adgang til disse typer anlæg, som indbefatter skaterbaner, parkourbane, udendørs fitnessredskaber, golf- og atletikanlæg.

³⁵ Andelen er 35 pct. og ikke 45 pct. (27 + 18 pct.), fordi der er et væsentligt overlap af voksne, der bruger begge typer af indendørs halfacilitet.

Overordnet understreger de idrætsaktive voksnes facilitetsbrug, at sport/motion for voksne meget ofte foregår uden for de etablerede idrætsfaciliteter (og -foreninger). De mest udbredte aktiviteter blandt voksne er vandreture, jogging/motionsløb, fodbold, jagt og styrketræning. Som en konsekvens heraf er idrætsaktive børn og voksne sjældent aktive samme steder.

Tabel 19: Hvor dyrker du sport/motion? Pct.

	Total	Kvinder	Mænd	16-19 år	20-29 år	30-39 år	40-49 år	50-59 år	60 år+
Naturen	49	50	49	34	40	52	56	56	52
Veje og gader i byen/bygden	37	44	31	31	39	44	41	34	26
Hjemme	33	39	28	29	32	39	31	36	31
Fitnesscenter/motionsrum	30	35	26	37	49	39	27	17	11
Stor idrætshal ³⁶	27	24	30	34	45	23	25	10	25
Mindre hal/gymnastiksal	18	17	19	37	21	21	16	11	15
Stor udendørs fodboldbane ³⁷	15	8	22	23	29	15	13	7	5
Mindre udendørs boldbane	13	8	18	20	21	14	11	10	7
Skilift/præparerede pister	9	8	9	3	15	10	9	3	8
Svømmehal/bassin	8	8	8	3	10	10	8	7	8
På vandet ³⁸	7	3	10	6	8	9	6	8	5
Forsamlingshus	2	2	3	3	2	2	2	4	1
Udendørs aktivtetsanlæg ³⁹	1	1	1	0	2	3	1	0	0
Andre udendørs baner/anlæg ⁴⁰	1	1	1	0	2	0	1	1	2

De idrætsaktive voksne har kunnet give flere svar på spørgsmålet om, hvor de dyrker sport/motion, og derfor summerer procenttallene i kolonnerne i tabellen til mere end 100.

Især kvindernes sport/motion er frakoblet decideret idrætsbyggeri og -anlæg og foregår i stedet i endnu højere grad end blandt mænd på veje og gader og i hjemmet. Idrætsaktive mænd er til gengæld noget oftere aktive i indendørs haller og på boldbaner. Igen understreger det, at selvom lige så mange kvinder som mænd er idrætsaktive, er kvinderne i væsentligt undertal i idrættens foreninger og faciliteter. Det er interessant, om det hænger sådan sammen, fordi kvinderne ikke føler sig velkomne i foreninger og faciliteter, eller

³⁶ Med plads til håndboldbane

³⁷ Med plads til 11 mod 11

³⁸ F.eks. hav, fjord, sø

³⁹ F.eks. skaterbane, parkourbane, fitnessredskaber

⁴⁰ F.eks. golf, atletik

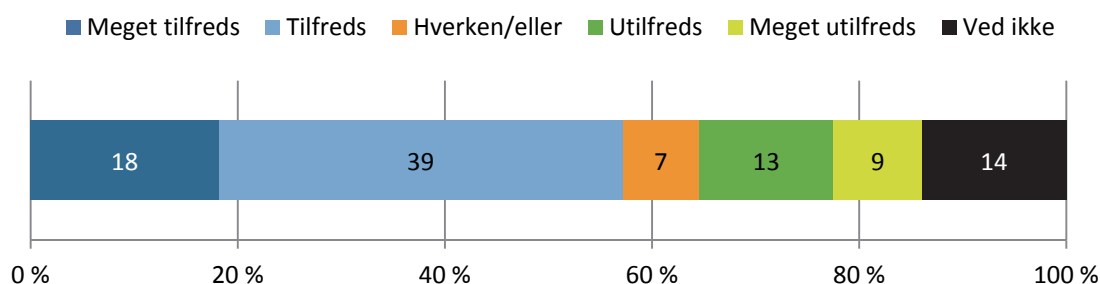
fordi de foretrækker at være aktive andre steder. Altså om det afhænger af lyst eller nød. Der er en flydende overgang mellem tilvalg og fravalg og derfor ikke noget enkelt svar på det spørgsmål.

Der er også enkelte interessante forskelle mellem aldersgrupperne. Jo ældre man er, jo mere gør man brug af naturen til sport/motion. Til gengæld bruger de lidt ældre idrætsaktive sjældnere indendørs haller og udendørs baner, og de bruger væsentligt sjældnere fitness-center/motionsrum.

Blandt de voksne er der en overvejende tilfredshed med de lokale idrætsfaciliteter. Her er der tale om alle voksnes vurdering og ikke kun idrætsaktive voksnes. I alt 57 pct. er tilfredse eller meget tilfredse med idrætsfaciliteterne der, hvor de bor. En lille gruppe på 7 pct. svarer hverken/eller, mens i alt 22 pct. er utilfredse eller meget utilfredse. De resterende 14 pct. svarer ved ikke.

I forhold til børn og unge er der altså flere voksne, der har en mening om idrætsfaciliteterne, selvom der er væsentligt færre, der bruger dem.

Figur 64: Er du tilfreds med idrætsfaciliteterne der, hvor du bor?

Der er ingen større forskelle mellem kvinder og mænd på tilfredsheden med de lokale idrætsfaciliteter. Dog svarer kvinderne, som jo sjældnere bruger idrætsfaciliteter, lidt oftere ved ikke eller hverken/eller på spørgsmålet. Samtidig er der lidt større tilfredshed med idrætsfaciliteterne blandt voksne over 40 år, især i forhold til de 16-19-årige og de 20-29-årige som oftere er kritiske.

Alt i alt er der dog en relativt udbredt tilfredshed med idrætsfaciliteterne blandt voksne. Men det betyder ikke, at der ikke kan være ønsker til forbedringer og fornyelser på området. Derfor er alle voksne også blevet spurgt, om de savner særlige faciliteter i byen/bygden, der kunne være med til at gøre dem mere aktive.

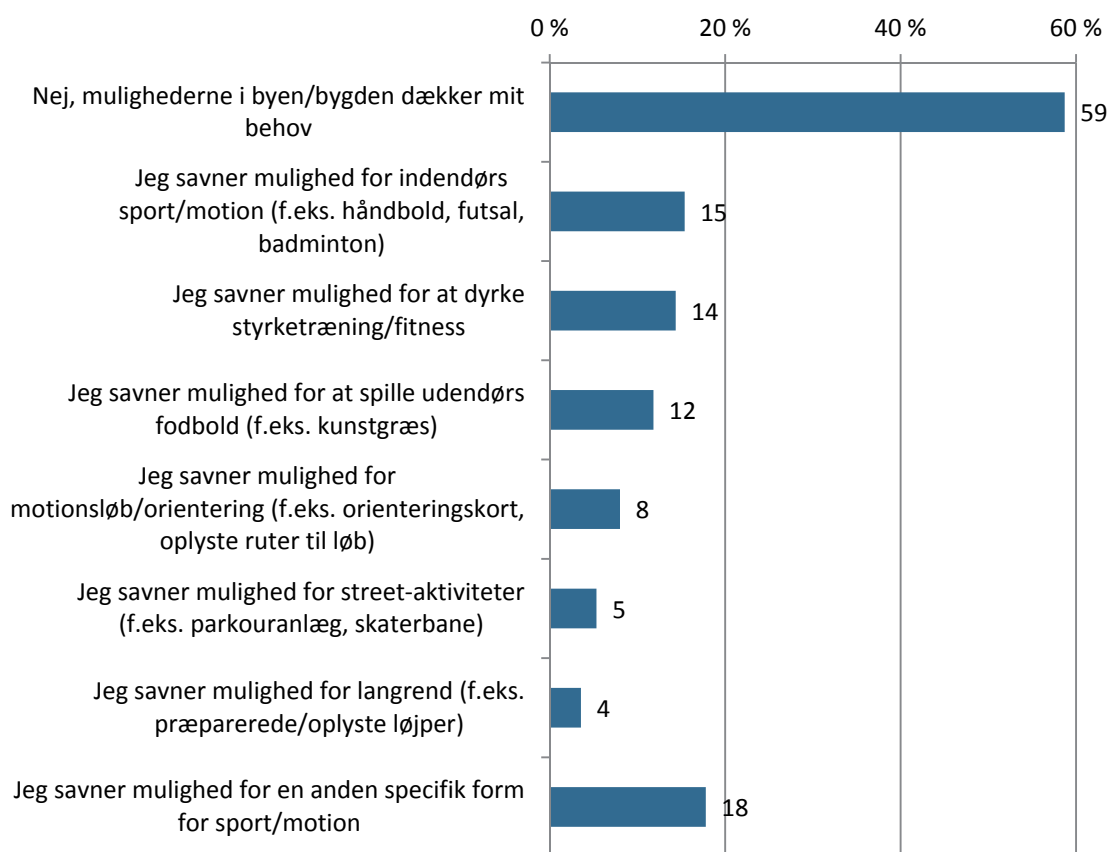
Også på dette spørgsmål er der udbredt tilfredshed blandt de voksne. Næsten seks ud af ti voksne (59 pct.) mener, at mulighederne i byen/bygden dækker deres behov med hensyn til sport/motion. I denne gruppe er der en hel del ikke idrætsaktive voksne, som reelt ikke har nogle behov med mindre de gerne vil være aktive i fremtiden. Det kan dog også være tilfældet for en del voksne, at man ikke nødvendigvis ved, hvad man savner, før man kender til faciliteten. Når der ikke bliver stillet store krav eller ydret udbredte ønsker om nye

faciliteter, behøver det altså ikke være ensbetydende med, at nye faciliteter ikke kan gøre gavn og aktivere folk – også blandt voksne.

Blandt de voksne er muligheder for indendørs sport/motion det største ønske til faciliteter på idrætsområdet. Muligheder for indendørs sport/motion savner 15 pct. af de voksne i undersøgelsen. Derefter kommer muligheder for styrketræning/fitness (som 14 pct. savner) og muligheder for udendørs fodbold, f.eks. kunstgræs (12 pct.). Færre end hver tiende voksne savner mulighed for motionsløb/orientering, street-aktiviteter eller langrend.

Andre specifikke muligheder, som 18 pct. af de voksne savner, dækker over meget forskellige ting. Dog går ønsker til konkrete fitness-hold som zumba og crossfit til en vis grad igen.

Figur 65: Er der aktiviteter, du gerne vil dyrke, men ikke har praktisk mulighed for at dyrke der, hvor du bor?

Samtlige voksne, både idrætsaktive og ikke idrætsaktive, har kunnet svare på dette spørgsmål. De har desuden kunnet give mere end et svar hver (undtagen hvis de har svaret nej til, at de savner faciliteter), og derfor summerer procenttallene ikke til 100.

Der er ikke større kønsforskelle i ønskerne til nye idrætsmuligheder. Et flertal blandt både kvinder og mænd mener, at deres behov er dækket. Dog har mænd lidt oftere konkrete ønsker (og ønsker sig flere forskellige ting). Især er der flere mænd end kvinder, der savner muligheder for indendørs sport/motion og udendørs fodbold (f.eks. kunstgræs).

Ligesom på spørgsmålet om tilfredshed med faciliteterne er de ældste voksne oftere tilfredse, mens de yngre generationer har flere konkrete ønsker. Stort set alle de forskellige muligheder i figuren ovenfor savner de yngre oftere end de ældre voksne.

Motiver og barrierer for en idrætsaktiv hverdag

Hvorfor dyrker nogle voksne sport/motion, mens andre ikke gør det? Det er et vigtigt spørgsmål, som man kan blandt andet se nærmere på ved at spørge de voksne selv. I denne undersøgelse er de idrætsaktive voksne derfor blevet bedt om at vurdere, hvordan en række udsagn om motivation passer på dem som idrætsudøvere. Samtidig er de ikke aktive blevet spurgt, hvad de oplever som årsager til, at de ikke dyrker sport/motion.

Dette afsnit ser således nærmere på selvvurderede motiver og barrierer for sport/motion blandt voksne. Motiver, som er præsenteret i nedenstående figur, er baseret på svar fra de idrætsaktive voksne, der har dyrket sport/motion inden for det seneste år. Barriererne i figur 67 er baseret på ikke aktive voksne, der ikke har dyrket nogen former for sport/motion inden for det seneste år.

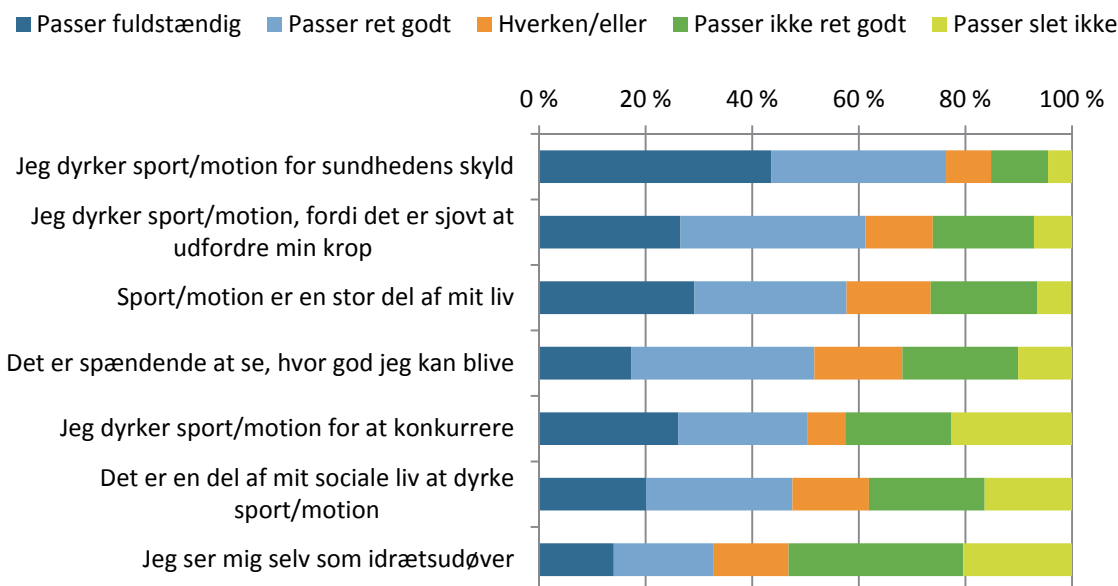
Sundhed er den vigtigste motivationsfaktor, når voksne dyrker sport/motion. Mere end tre ud af fire idrætsaktive voksne (76 pct.) mener, at det passer fuldstændig eller ret godt på dem selv, at de dyrker sport/motion for sundhedens skyld.

Herefter kommer udsagnet 'Jeg dyrker sport/motion, fordi det er sjovt at udfordre min krop', hvilket passer fuldstændig eller ret godt på i alt 61 pct. af de idrætsaktive voksne. 'Sport/motion er en stor del af mit liv' passer på 58 pct. af de idrætsaktive voksne, og 'Det er spændende at se, hvor god jeg kan blive' passer på 52 pct. Konkurrenceelementet er en motionsfaktor hos halvdelen af de idrætsaktive voksne (50 pct.), mens lidt færre idrætsaktive voksne (48 pct.) siger, at det er en del af deres sociale liv at dyrke sport/motion. Endelig er der udsagnet, 'Jeg ser mig selv som idrætsudøver', som kun passer på hver tredje idrætsaktive voksne (33 pct.).

Samlet set understreger tilslutningen til de forskellige udsagn, at de idrætsaktive voksne først og fremmest har glæde af sport/motion som en kilde til sundhed og sjov, ligesom det var tilfældet blandt børn. Det er også bemærkelsesværdigt, at 58 pct. af de idrætsaktive voksne mener, at sport/motion er en stor del af deres liv, men alligevel ser 'kun' 33 pct. sport/motion som en del af deres identitet.

Det kan hænge sammen med, at sport/motion for mange voksne handler om motion i højere grad end egentlig sport. Vandreture, jogging/motionsløb og fitness-holdtræning er, som beskrevet i tabel 16, nogle af de mest udbredte aktiviteter blandt voksne. Og selvom motionen kan fylde en del i hverdagen og være en stor del af mange idrætsaktive voksnes liv, føler de alligevel ikke noget særligt fællesskab med konkurrencesport og identificerer sig derfor ikke som 'idrætsudøver'. Udfordringen for foreningsidrætten er så, at overbevise disse voksne om, at de alligevel godt kan føle sig hjemme i en idrætsforening.

Figur 66: Hvorfor dyrker du sport/motion? Angiv, hvor godt udsagnene herunder passer på dig

De idrætsaktive kvinder synes i endnu højere grad end mændene, at udsagnet om sundhed passer på dem. Samtidig er det blandt kvinderne mindre udbredt at dyrke sport/motion for at konkurrere, og færre kvinder ser sig selv som idrætsudøvere. Idrætsforeningernes udfordringer med at fremstå relevante for motionister er således særligt udtalte i forhold til kvinder.

Motivation for idræt varierer også mellem aldersgrupperne på enkelte områder. Konkurrenceelementet i sport/motion fylder mere blandt de idrætsaktive 16-19-årige og 20-29-årige, selvom sundhed også i disse aldersgrupper er den mest udbredte motivationsfaktor. Blandt de ældre idrætsaktive voksne fylder sundhed og det sociale mere, end det gør blandt de yngre.

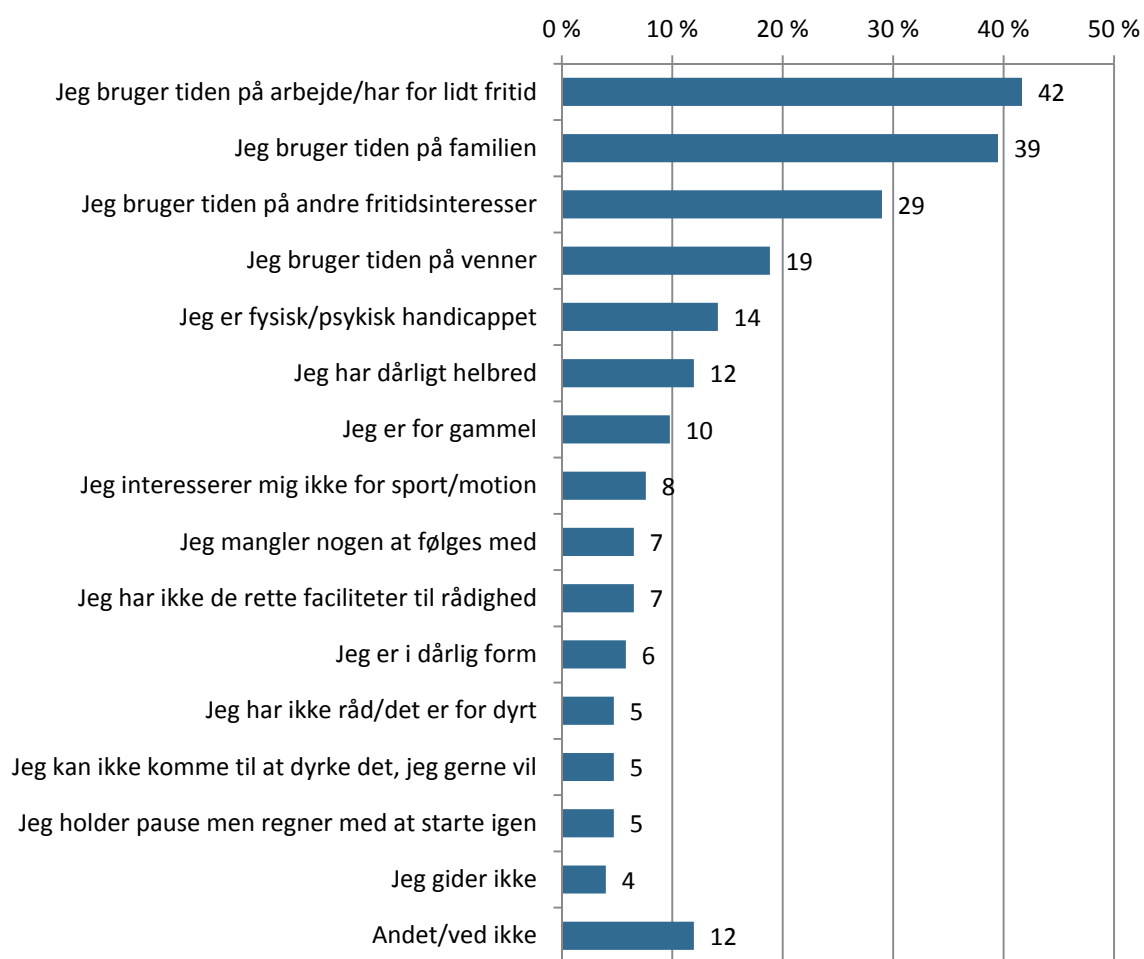
De ikke idrætsaktive voksne er blevet spurgt om, hvorfor de ikke har dyrket sport/motion inden for det seneste år. Spørgsmålet er stillet til alle dem, der ikke har dyrket nogen former for sport/motion i løbet af det seneste år. Det er et mere simpelt spørgsmål, hvor de ikke idrætsaktive kan markere forskellige udsagn, der passer på dem, men altså uden gradbøjning af, hvor godt det passer på dem.

To udsagn skiller sig ud. 'Jeg bruger tiden på arbejde/har for lidt fritid', svarer 42 pct. af de ikke idrætsaktive, og 'Jeg bruger tiden på familien,' svarer 39 pct. De primære barrierer for en idrætsaktiv hverdag lader således til at handle om tid, som mange ikke idrætsaktive voksne oplever at have for lidt af ved siden af arbejde og familie. Det understreges yderligere af de efterfølgende udsagn, som også handler om at prioritere sin tid til andet end sport/motion. 'Jeg bruger tiden på andre fritidsinteresser', svarer 29 pct. af de ikke idrætsaktive voksne, og 'Jeg bruger tiden på venner', svarer 19 pct.

Herudover oplever nogle ikke idrætsaktive voksne, at de ikke kan dyrke sport/motion på grund af fysisk/psykisk handicap (som 14 pct. af de ikke idrætsaktive voksne svarer), dårligt helbred (12 pct.) og høj alder (10 pct.).

Helt overordnet lader det altså til, at prioritering af tid er den primære barriere for sport/motion, mens en mindre gruppe af de ikke idrætsaktive voksne også oplever praktiske begrænsninger, der holder dem væk fra sport/motion. Der er herudover en række øvrige barrierer på listen, som dog kun få af de ikke idrætsaktive voksne tilslutter sig. Eksempelvis siger kun 8 pct. af de ikke idrætsaktive voksne, at de ikke interesserer sig for sport/motion, mens 7 pct. siger, at de mangler nogen at følges med eller ikke har de rette faciliteter til rådighed.

Figur 67: Hvorfor har du ikke dyrket sport/motion regelmæssigt inden for det seneste år? Pct.

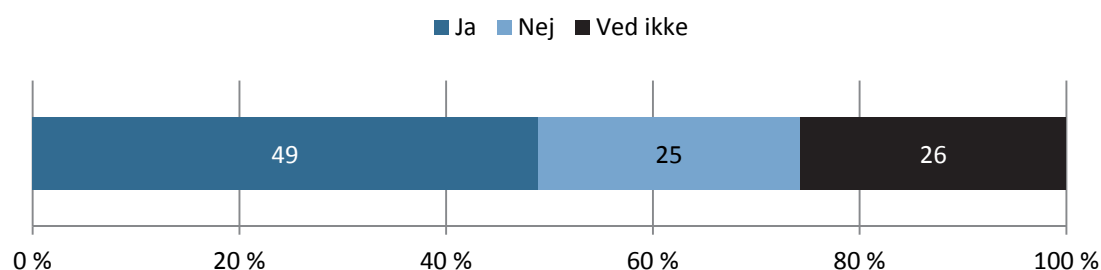
Dette spørgsmål er stillet til de ikke idrætsaktive voksne, der hver især har kunnet markere flere udsagn. Derfor summerer det samlede procenttal i figuren til mere end 100.

Der er ingen større forskelle mellem barriererne for sport/motion blandt ikke idrætsaktive kvinder og mænd. Til gengæld er der en række forskelle mellem aldersgrupperne, hvoraf en del ikke er overraskende. F.eks. siger især ikke idrætsaktive i alderen 30-39 år og 40-49 år, at de bruger tiden på arbejde/har for lidt fritid, mens især folk over 60 år siger, at de er

for gamle til at dyrke sport/motion. Generelt angiver de yngre voksne lidt oftere de tidsmæssige barrierer, mens de ældre voksne (over 50 år) lidt oftere angiver de praktiske barrierer i forhold til handicap, helbred og alder.

Størstedelen af de ikke idrætsaktive voksne vil faktisk gerne dyrke sport/motion. Således siger ca. halvdelen af dem (49 pct.), at de gerne vil i gang med at dyrke sport/motion, mens en fjerdedel (26 pct.) svarer ved ikke og en fjerdedel (25 pct.) svarer decideret nej. Lysten til at dyrke sport/motion er altså i høj grad til stede også blandt de ikke idrætsaktive voksne. Det er dog en helt anden sag om, og hvordan de kan aktiveres, for det er oplagt at spørge, hvorfor halvdelen af de ikke idrætsaktive voksne ikke allerede er aktive, når de tydeligvis gerne vil i gang med at dyrke sport/motion?

Figur 68: Vil du gerne i gang med at dyrke sport/motion?

Blandt ikke idrætsaktive kvinder og mænd er der lige stor lyst til at komme i gang med at dyrke sport/motion. Men alder har en tydelig effekt på, hvordan de ikke idrætsaktive svarer på spørgsmålet. Blandt de ikke idrætsaktive 16-19-årige og 20-29-årige svarer henholdsvis 83 og 67 pct., at de gerne vil i gang med at dyrke sport/motion. Det samme gælder kun 26 pct. blandt de ikke idrætsaktive over 60 år. Potentialet for at hæve idrætsdeltagelsen ligger således primært blandt den yngre del af den voksne befolkning.

De største værdier ved sport/motion

Afslutningsvis er alle voksne i undersøgelsen blevet spurgt, hvad de ser som de største værdier ved sport/motion for samfundet som helhed. Det samme spørgsmål er stillet til foreningsrepræsentanterne i figur 46 i kapitel 3 om foreninger og frivillighed. Således kan man sammenligne, hvordan foreningsidrættens opfattelse af værdierne ved sport/motion harmonerer med opfattelsen i den bredere befolkning.

Fire udsagn skiller sig en smule ud fra de øvrige. Ifølge de voksne i undersøgelsen er de største værdier ved sport/motion, at det giver børn og unge en sund start på livet (hvilket 53 pct. af de angiver), at det styrker folkesundheden (52 pct.), at det giver glæde blandt de aktive (48 pct.), og som nummer fire at aktiv deltagelse skaber stærke fællesskaber (44 pct.).

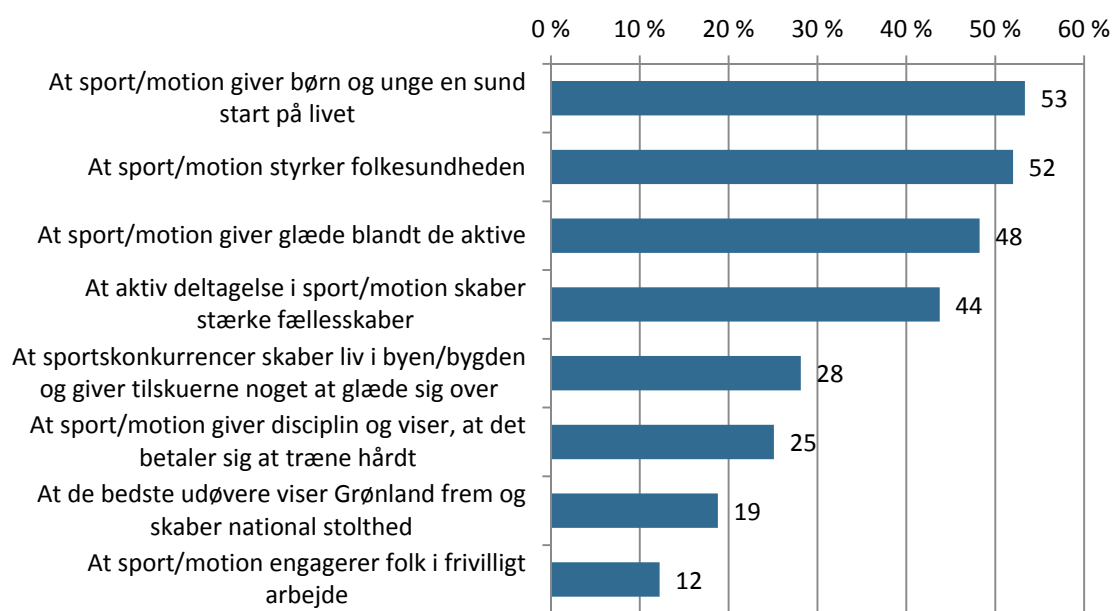
De fire lidt mindre ofte markerede udsagn er, at sportskonkurrencer skaber liv i byen/bygden og giver tilskuerne noget at glæde sig over (markeret af 28 pct. af de adspurgte voksne), at sport/motion giver disciplin og viser, at det betaler sig at træne hårdt (25 pct.),

at de bedste udøvere viser Grønland frem og skaber national stolthed (19 pct.), og til sidst at sport/motion engagerer folk i frivilligt arbejde (12 pct.).

Således er der en tydelig forskel mellem de værdier, som flest voksne tilskriver sport/motion, og de noget sjældnere markerede værdier. For hovedparten af de voksne handler sport/motion i højere grad om sundhed (især blandt børn og unge), glæde for de aktive og stærke sociale fællesskaber.

Helt overordnet ligner de voksne svar på spørgsmålet i vid udstrækning foreningsrepræsentanternes. Dog vægter de voksne sport/motions positive indflydelse på generelle folkesundhed noget højere, end det er tilfældet i foreningsundersøgelsen. Mens fokus i foreningsperspektivet i væsentlig grad er på aktives glæde ved sport/motion og børn og unges sunde start på livet, tillægger de adspurgte voksne sport/motion en lidt bredere vifte af værdier for samfundet som helhed og vægter altså generelt folkesundheden højere, end man gør i idrætsforeningerne.

Figur 69: Hvad er de største værdier ved sport/motion for samfundet som helhed?

Alle voksne idrætsaktive såvel som ikke idrætsaktive har haft mulighed for at markere op til tre ting som de største værdier ved sport/motion for samfundet som helhed. Derfor summerer procenttallene i figuren til mere end 100.

De adspurgte kvinder og mænd i undersøgelsen ser i store træk ens på værdierne ved sport/motion, og det samme gør de forskellige aldersgrupper. Der er altså ingen større forskelle på baggrund af køn og alder, og de voksne er overordnet enige om, at de største værdier ved sport/motion for samfundet er sundhed, glæde og fællesskaber.

Litteratur

Bjerregaard, P. & E. C. Aidt (2010): *Levevilkår, livsstil og helbred - Befolkningsundersøgelsen i Grønland 2005-2009*. København: Statens Institut for Folkesundhed.

Bjerregaard, P., B.V. Niclasen, N. Frederiksen & E.C. Aidt (2015): *Hvordan går det? Folkesundhed i Grønland 2014*. Nuuk: Departementet for Sundhed.

Borum, V. (1953): Sport i Grønland, i *Tidsskriftet Grønland*, 1953; 9; 337-342.

Dahl-Petersen, I., M.E. Jørgensen & P. Bjerregaard (2011): 'Physical activity patterns in Greenland: A country in transition', i *Scandinavian Journal of Public Health*, 2011; 39; 678-686.

Dahl-Petersen, I. (2015): Motion og bevægelsen i hverdagen', i Trivsel og sundhed blandt folkeskoleelever i Grønland - resultater fra skolebørnsundersøgelsen HBSC Greenland 2014. København: Statens Institut for Folkesundhed.

Danmarks Idrætsforbund (2015): *Medlemstal - Køns- og aldersfordelinger*. Tilgængelig på: http://www.dif.dk/da/om_dif/medlemstal

Europa-Kommissionen (2014): *Special Eurobarometer 412 - sport and physical activity*. Tilgængelig på: http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-14-207_en.htm

Forsyth, J. & A. R. Giles (2013): *Aboriginal peoples and sport in Canada*. Vancouver: UBC Press

Gabrielsen, H. (1978): Glimt fra GIF's historie gennem 25 år, i *Idrætten i Grønland - udgivet af Grønlands Idræts-Forbund i anledning af 25 års jubilæet*. Nuuk: Grønlands Idræts-Forbund.

Grønlands Hjemmestyre (2002): *Landstingsforordning nr. 10 af 21. maj 2002 om kultur- og fritidsvirksomhed*. Tilgængelig på: <http://lovgivning.gl/lov?rid=%7BDE1853DE-2CED-44FE-83D5-52C9F55495D3%7D>

Grønlands Selvstyre (2013): *Finanslov for 2014*. Tilgængelig på: http://naalakkersuisut.gl/~/_media/Nanoq/Files/Attached%20Files/Finans/DK/Finanslov/2014/Finanslov%202014%20DK.pdf

Grønlands Statistik (2015): *Statistisk Årbog 2015*. Tilgængelig på: <http://www.stat.gl/dialog/topmain.asp?lang=da&subject=Statistisk%20%C3%85rbog&sc=SA>

Heilmann, I. (2003): Sporten fra gamle til nutiden, i J. Lennert & N. Mølgaard (red.) *Fællesskabets glæde*. Nuuk: Atuagkat.

Ibsen, B., M. Pilgaard, J. Høyer-Kruse & J.T. Støckel (2015): *Pigers Idrætsdeltagelse - hvorfor er der så mange piger, der ikke går til idræt?* Odense: Institut for Idræt og Biomekanik, Syddansk Universitet.

Kanukoka (2014): *De kommunale budgetter 2014*. Tilgængelig på:
<http://www.kanukoka.gl/da-dk/sagsomr%C3%A5der/%C3%B8konomiogskat/budgetter.aspx>

Klint, K. & Weis, M. R. (1986): Dropping in and dropping out: Participation motives of current and former youth gymnasts, i '*Canadian Journal of Applied Sport Sciences*', 1986, vol. 11 (2), 106-114.

Laub, T. (2012): *Fremtidens frivillige foreningsliv i idrætten*. København: Idrættens Analyseinstitut.

Laub, T. (2013): *Danskernes motions- og sportsvaner 2011*. København: Idrættens Analyseinstitut.

Lorentzen, H. (2001): 'Frivillighed i forandring. Omforholdet mellem sivile felleskap og moderniteten', i Henriksen, L. S & Ibsen, B. (red.), *Frivillighedens udfordringer - nordisk forskning om frivilligt arbejde og frivillige organisationer*. Odense: Odens Universitetsforlag.

MIPI (2009): *Temanummer om kultur og idræt*. Tilgængelig på:
<http://mipi.nanoq.gl/Emner/e%20Udgivelser/~media/A6B6E82D27534965BFF44B2961A79E77.ashx>

Pilgaard, M. (2009): *Sport og motion i danskernes hverdag*. København: Idrættens Analyseinstitut.

Torpe, L. (2011): 'Foreningsdanmark', i Gundelach, P. (red.), *Små og store forandringer - Danskernes værdier siden 1981*. København: Hans Reitzels Forlag.

Vinther, S. S. (2007): Kropskultur i Grønland - set med danske øjne, i *Forum for Idræt* (2007).

Økonomisk Råd (2014): *Grønlands Økonomi 2014*. Tilgængelig på:
<http://naalakkersuisut.gl/~media/Nanoq/Files/Attached%20Files/Finans/DK/Oekonomisk%20raad/Gr%C3%B8nlands%20%C3%98konomi%202014%20DK.pdf>

Kommunale tilskudsregler

Qaasuitsup Kommunia (2014a): *Tilskudsvedtægt 2014*. Tilgængelig på:
http://www.qaasuitsup.gl/Emner/Borger/Kultur_og_Fritid/Tilskud/Tilskud%20QK.aspx?sc_lang=da

Qaasuitsup Kommunia (2015): *Takstbladet 2015*. Tilgængeligt på:
http://www.qaasuitsup.gl/Emner/Erhverv/Takstblad?sc_lang=da

Sullissivik (2015a): *Idrætstilskud – Qeqqata Kommunia*. Tilgængelig på:
http://www.sullissivik.gl/Emner/Kultur_og_Fritid/Motion-og-idraet/Idraetstilskud_Generelt_om?sc_lang=da-DK&mupid=Qeqqata

Kommuneqarfik Sermersooq (2014): Tilskudsregler indenfor fritid og idræt i Kommuneqarfik Sermersooq. Tilgængelig på: <https://sermersooq.gl/da/borger/tilskudsordninger/>

Sullissivik (2015b): *Idrætstilskud – Kommune Kujalleq*. Tilgængelig på:
http://www.sullissivik.gl/Emner/Kultur_og_Fritid/Motion-og-idraet/Idraetstilskud_Generelt_om?sc_lang=da-DK&mupid=Kujalleq

Kommunalplaner

Qaasuitsup Kommunia (2014b): *Kommunalplan 2014-2026*. Tilgængelig på:
<http://qaasuitsup.odeum.com/>

Qeqqata Kommunia (2012): *Kommunalplan 2012-2024*. Tilgængelig på:
<http://qeqqata.odeum.com/>

Kommuneqarfik Sermersooq (2012): *Kommunalplan 2012-2024*. Tilgængelig på:
<http://sermersooq.odeum.com/>

Kommune Kujalleq (2011): *Kommunalplan 2011-2022*. Tilgængelig på:
<http://kujalleq.odeum.com/>

Bilag A: Foreningsundersøgelsens metode og datagrundlag

Foreningsundersøgelsen er gennemført som en spørgeskemaundersøgelse, der er udsendt pr. e-mail. En invitation til at deltage i undersøgelse er forsøgt sendt til samtlige idrætsforeninger, der er medlemmer af GIF. Kontaktinformationerne til foreningerne (foreningens navn og formandens navn og e-mail) er indhentet fra GIF's medlemsdatabase.

Kontakten via e-mail til idrætsforeningerne har dog givet en del udfordringer. For det første er der ikke helt klarhed over, hvor mange foreninger der egentlig er i GIF, fordi en del foreninger glemmer at indberette medlemmer til deres respektive specialforbund. For det andet, har en del foreninger ikke opdateret deres kontaktinformationer hos GIF eller har slet ikke opgivet en e-mail, som formanden kan kontaktes på. Det gælder især ældreidrætsforeninger, og derfor er disse foreninger næsten ikke repræsenteret blandt de foreninger, der har besvaret undersøgelsens spørgeskema.

I alt 66 idrætsforeninger har svaret på spørgeskemaet. Nedenstående tabel præsenterer et samlet overblik over, hvor mange foreninger der er registreret i hvert specialforbund⁴¹, samt hvor mange foreninger der forelå e-mail-kontaktinformationer på, og som dermed er blevet kontaktet og har modtaget en invitation til at deltage i undersøgelsen. Endelig viser tabellen også, hvor mange af foreningerne inden for hvert specialforbund, der har svaret på undersøgelsen.

Tabel 20: Datagrundlaget for foreningsundersøgelsen

Specialforbund	Antal registrerede foreninger	Antal kontaktede foreninger	Antal besvarelser	Svarprocent
Grønlands Badminton Forbund (GBF)	12	11	6	55
Grønlands Bordtennis Union (GBTU)	7	7	4	57
Grønlands Boldspil-Union (GBU)	28	28	12	43
Grønlands Håndbold Forbund (GHF)	13	13	10	77
Grønlands Ski Forbund (GSkiF)	16	15	9	60
Grønlands Taekwon-do Forbund (GTF)	9	9	6	67
Grønlands Volleyball Forbund (KVK)	8	8	3	38
Qaannat Kattuffiat ⁴² (QK)	8	7	3	43
Arctic Sport Greenland (ASG)	8	6	2	33
Ældreidræt	11	2	1	50
Foreninger uden for forbund	11	10	10	100
Total	131	116	66	57

Ud af GIF's i alt 131 medlemsforeninger var der brugbare e-mail-kontaktinformationer til 116, og ud af disse 116 foreninger var der i alt 66, der besvarede undersøgelsens spørge-

⁴¹ I opgørelsen for 2014.

⁴² Kajakforbundet

skema og således indgår i kapitel 3's datamateriale. Det bringer den samlede, reelle svarprocent op på 57 procent, hvilket er tilfredsstillende.

Som det fremgår af tabellen, er der dog visse variationer mellem svarprocenterne inden for de forskellige specialforbund. Foreningerne i GBU, KVK, QK og ASG har ikke svaret i lige så høj grad som de øvrige specialforbunds foreninger og slet ikke i lige så høj grad som foreningerne uden for forbund, hvor samtlige ti foreninger, der forelå e-mail-kontaktinformationer på, har deltaget i undersøgelsen.

Foreningerne inden for ældreidræt udgør en særlig udfordring, da kun meget få af disse har opgivet e-mail-kontaktinformationer. Derfor er der i undersøgelsen kun svar fra en enkelt ældreidrætsforening.

Disse mindre variationer og skævheder må man holde sig in mente i læsningen af foreningsundersøgelsens resultater, som præsenteres i kapitel 3. Specialforbundene er ikke repræsenteret i helt samme indbyrdes forhold, som eksisterer i virkeligheden. Dog er der (ud over for ældreidrætsforeningernes vedkommende) tale om et bredt og dækkende datamateriale med input fra foreninger inden for alle specialforbund. Derfor kan foreningernes svar på undersøgelsens spørgsmål også tages som udtryk for generelle tilstande, holdninger og udfordringer i foreningsidrætten i Grønland.

Bilag B: Børne- og ungeundersøgelsens metode og datagrundlag

Børn og unges idrætsvaner er søgt afdækket ved hjælp af et spørgeskema, som elever fra 4. klasse og opefter har udfyldt i skoletiden. Spørgeskemaet fandtes både i en grønlandsk og en dansk version, og eleverne kunne selv som det første vælge, hvilket sprog de ønskede at læse og svare på. Deltagerne i undersøgelsen er desuden lovet fuld anonymitet, og enkeltpersoner vil derfor ikke kunne identificeres præsenteret af data.

Alle 23 byskoler i Grønland har været inviteret til at deltage, og skoleledere og klasselærere har fået vejledning i, hvordan de kunne hjælpe børnene og de unge med at besvare spørgeskemaet på skolens computere. Ud af de 23 byskoler har i alt 13 skoler deltaget i undersøgelsen, og imellem disse 13 skoler er der store forskelle på, hvor mange elever der har svaret på spørgeskemaet.

Tabel 21: Datagrundlaget for undersøgelsen blandt børn og unge

By	Skole	Antal svar
Qaanaaq	Avanersuup Atuarfia	15
Upernavik	Prinsesse Margrethe Skolen	49
Ilulissat	Atuarfik Jørgen Brønlund	76
Kangaatsiaq	Kangaatsiap Atuarfia	21
Sisimiut	Nalunnguarfiup Atuarfia	29
Nuuk	Atuarfik Samuel Kleinschmidt	23
Nuuk	Kangillinnguit Atuarfiat	43
Nuuk	Nuussuup Atuarfia	7
Nuuk	Atuarfik Hans Lyng	33
Paamiut	Atuarfik Tuiisq	32
Narsaq	Narsaq Atuarfia	24
Qaqortoq	Tasersuup Atuarfia	8
Nanortalik	Nanortallip Atuarfia	18
Total		378

I oversigten kan man se, at visse skoler og byer dominerer blandt besvarelserne. I alt 106 af de børn og unge, der har deltaget i undersøgelsen, kommer fra en skole i Nuuk (inkl. Nusuaq og Qinnngorput). Blandt de største byer i Grønland er Sisimiut og Qaqortoq en smule underrepræsenteret med kun henholdsvis 29 og 8 besvarelser, mens Ilulissat modsat med 76 besvarelser er lidt overrepræsenteret.

Der er også lidt flere piger end drenge, der har svaret på spørgeskemaet. I alt er 55 pct. af besvarelserne fra piger, mens 45 pct. er fra drenge.

Bilag C: Voksenundersøgelsens metode og datagrundlag

Undersøgelsen blandt voksne er gennemført som en spørgeskemaundersøgelse blandt et tilfældigt udvalg af voksne over 16 år bosiddende i Grønland. Udvalget har dog bevidst en lille overrepræsentation af beboere i bygder for at undgå, at respondentgruppen fra bygder blev for lille til at analysere på tallene. Derfor er der lidt for mange besvarelser fra bygdebeboere i undersøgelsen i forhold til den reelle fordeling mellem bygd og by i befolkningen i Grønland.

Undersøgelsen blev gennemført som en kombineret post- og onlineundersøgelse, hvor personer i bygder i første omgang modtog et trykt spørgeskema med posten, mens personer i byerne modtog et brev med en internetadresse, hvor de kunne besvare spørgeskemaet. Både folk i bygder og byer fik dog i forbindelse med de senere rykkerrunder mulighed for at besvare pr. post eller online alt efter ønske. Der blev også i forbindelse med rykkerunderne givet mulighed for at besvare undersøgelsens spørgsmål telefonisk. Alle havde mulighed for at gennemføre spørgeskemaet på grønlandsk eller dansk.

Tablet 22: Datagrundlaget for undersøgelsen blandt voksne

	Total	Bygdebeboere	Byboere
Udsendte spørgeskemaer	2.419	479	1.940
Besvarede spørgeskemaer	863	171	692
Svarprocent	35,7	35,7	35,7

I alt blev 2.419 personer inviteret til at deltage i undersøgelsen, og heraf svarede 863 personer. Som det fremgår af tabellen herover, kom 171 af de i 863 besvarelser fra bygdeboere, hvilket svarer til 20 pct. Det er noget højere end virkelighedens fordeling mellem bygd og by i Grønland, hvor kun ca. 13 pct. bor i bygder.

Den bevidste overrepræsentation er lavet for at få besvarelser nok fra bygder til at kunne analysere på tallene. Men for at analyserne på den samlede befolkning ikke bliver skæve i retning af bygdetendenser, er det samlede datagrundlag vægtet, så besvarelser fra bygder og byer fylder lige så meget i undersøgelsen, som befolkningens fordeling mellem bygd og by foreskriver.

På alle de øvrige vigtige baggrundsparetre køn, alder og kommune er undersøgelsens respondenter fordelt på samme måde som befolkningen i Grønland, og det har derfor ikke været nødvendigt at inddrage disse parametre i vægtningen.

